

Ушанова С.В.

**КОЗАЦТВО
БУДЖАКУ
XX-XXI СТОЛІТЬ**

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ НАРИС

**Дніпро
«Середняк Т.К.»
2019**

УДК 94:355](477)«19/20»

У 93

ISBN 978-617-7822-08-9

© Ушанова С.В. Козацтво Буджаку ХХ-ХХІ століть. Науково-популярний нарис. – Дніпро: Середняк Т.К., 2019. - 108 с.

...Історія вчить, що ефективно те, що утверджує своє. А своє у нас – козацтво – спосіб життя вільної людини, яка із зброєю в руках захищала Богом дані їй вольності й права, зокрема право на свободу...

Укладачка - **Ушанова Світлана Валеріївна** - випускниця історичного факультету Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова. Наукові інтереси – сучасне козацтво Південної України (Одеська, Миколаївська, Херсонська області, Автономна Республіка Крим). Автор книг «Сучасне українське козацтво на півдні Одещини» (2005, 2015), «Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини» (2006, 2015), «Сучасне лицарство Задністров'я» (2007, 2015), «Задністровці. Нарис» (2008), «Сучасне козацтво Задністров'я. Довідник» (2010, 2013). Співавтор (із Тимофєєвим В.Я.) 11-томника (20 книг) «Архіви козаччини Задністров'я» (2003-2010), «Довідник козака Буджаку» (2009, 2010, 2011), 3-томника (5 книг) «Архіви козаччини Буджаку» (2011-2012), 5-томника (7 книг) «Архіви козаччини Одещини» (2010-2012), 12-томника (15 книг) «Лицарі України. Енциклопедія козацького руху Буджаку» (2005-2016), 3-томника «Час виховувати лицарів» (2010, 2015, 2017).

http://samlib.ru/u/uschanova_s_w/ E-mail:aveveo@ukr.net

ISBN 978-617-7822-08-9

© Ушанова С.В., 2019

Тридцятиріччю сучасного козацтва Бужаку присвячується.

ВСТУП.

В книзі висвітлюється історія діяльності сучасного Українського Буджацького козацтва межиріччя Дунай-Дністер (Буджак = Південноукраїнське Задністров'я).¹

Охоплено період з 1988 року (початок козацького руху) по 2019 рік. Вивчено і проаналізовано діяльність сучасного козацтва, відносин держави і козацтва, колізій цього процесу. Зроблено спробу зрозуміти та передбачити місце козацтва в українському суспільстві й державі XXI століття, знайти оптимальні шляхи використання відроджуваного козацтва в сучасних умовах. Сама логіка розвитку Українського Буджацького козацтва диктувала структуру книги: таким ж чином йде огляд діяльності осередків козацтва.

Підтверджуючи правоту Нобелівського комітету, який признає синусоїдальність розвитку виключно важливим відкриттям сучасної цивілізації, в останній час багато уваги приділяється історії козацтва, повторюючи на новому витку етногенетичної спіралі розвиток інтересу до витоків національної культури. Це характерне для етапу формування національної еліти, патріотичний настрій якої спрямований на обґрунтування української державності.

За своєю суттю український народ показав себе козацькою нацією з прогресивними козацькими звичаями і традиціями, українською національною ідеєю в козацькому варіанті. В українському народіві дух козацтва живе в способі життя, діяльності і поведінки, в розвитку козацьких форм самоврядування.

Активізація політичного життя під гаслом визволення України ініціювала відродження козацько-лицарських традицій в Україні, появи козацьких осередків та об'єднання їх в єдине Українське козацтво. Сприйняття козацтва як споконвічної сили, що виборювала волю України, призвела до масовості руху. Українське козацтво – єдина з громадських організацій України, діяльності якої присвячено декілька Указів Президента України, Національна програма розвитку. Тому актуально вивчення процесу становлення сучасного козацтва, його мети, сутності козацького руху, місця його у розбудові сучасної України...

Чим ближче до нас події минулого, тим менше ми в них розуміємося; чим більше уваги ми приділяємо подробицям, тим менше помічаємо речі принципові; тому-то ми стикаємося із великими труднощами, намагаючись у подіях недавнього минулого виділити важливе і значиме. Але укладачка сподівається, що їй вдалося уникнути

¹ Книга «Козацтво Бужаку ХХ-ХХІ століть» була написана та видана самодруком у 2009 році на основі матеріалу, що збирався для дипломної роботи. Автор навчалася в Одеському національному університеті на історичному факультеті (кафедра історії України, керівник дипломної роботи – д.і.н., професор Гончарук Т.Г.).

загрози «переподобиць» й правдиво та безпристрасно висвітлити діяльність сучасного Українського Буджацького козацтва...

У 1917 році на Буджаку знову, в новій якості, відродилося козацтво. Воно відіграло важливу роль в політичному і культурному житті краю, будувало Буджацьку козацьку республіку, маючи зв'язки із кубанцями та донцями, отаманська верхівка яких працювало над створенням Кубанської та Донської республік. Головною військовою силою Буджацької республіки стали некрасівці, селянське ополчення «вільних козаків». До літа 1918 року в Буджаку діяли козацькі загони селянської армії батьки Махна, Чорноморського повстанського козацького війська (отамани С.Заболотний, Дерев'яга, Я.Кошовий, Солтис, Боровський, Кіршул, Карий, Коваленко, Стратіївський, Солоненко, І.Деркач, Бондаренко, Шевченко), Одеського українського військового Коша (І.Луценко), Союзу української молоді (Одеська Січ), Гайдамацькі курені (О.Сахно-Устимович), Татарбунарська козацька сотня (згодом 1-й революційний Акерманський кавалерійський загін); відбулися Бендерське, Хотинське, Татарбунарське повстання. Є свідчення, що за часів румунсько-боярської та німецько-фашистської окупації (1918-1944) на Буджаку діяли підпільні міські, селянські та козацькі організації. У післявоєнний період до початку 70-х років в Буджаку існували мистецько-культурні нелегальні, напівлегальні та легальні козацькі гурти, які дали початок осередкам Українського Задністрового Вільного козацтва, що із 1973 року діяло на теренах Буджаку...

Сучасне козацтво Буджаку пройшло в своєму розвитку ряд етапів:

01. 1973-1987. ЕТАП «ВІЛЬНОКОЗАЦЬКИЙ». В 1970-ті роки мистецько-культурні нелегальні, напівлегальні та легальні козацькі гурти «Вусачі», «Гасанці», «Покровці» та ін. трансформуються в мережу неструктурованих та слабоструктурованих осередків: нащадки мазепинців та запорожців - м.Білгород-Дністровський (М.Русін, М.Бевз), Білгород-Дністровський район – Старокозаче (О.Кочубинський), Петрівка (В.Негода), Переможне-Папушойя (В.Сергєєв), Турлаки (С.Федоров), Стара Царичанка (Г.Городецький), Нова Царичанка (С.Стеценко); нащадки запорожців та некрасівців - Кілійський район – Кілія (Л.Суворов, І.Малий), Вилкове (Л.Соколов, М.Маковецький), Мирне (В.Казаков), Трудове (Ф.Задорожний), Шевченкове (Х.Юрченко), Приморське (В.Мішков); нащадки некрасівців та запорожців - м.Ізмаїл (В.Корнєв, І.Лісовий), Ізмаїльський район – Стара Некрасівка (В.Селезньов), Муравльовка (Д.Макаров, Я.Тимофєєв), Першотравневе (П.Волощук), програми діяльності яких не мають чіткого ідеологічного спрямування, зосереджуючись на мистецькому та військово-спортивному напрямку й лише некрасівці ще й на духовному (старовірство). Після 1983 року виникає організована мережа козацьких осередків Українського Задністрового Вільного козацтва, що пов'язано із «перебудовою» та налагодженням контактів із зарубіжними козацькими організаціями

Європи та Америки, зокрема із Українським Вільним козацтвом, козацьким земляцтвом Болгарії, нащадками козаків Румунії, Молдови і Гагаузії. Мережа ця не мала єдиного координаційного центру. Ініціаторами створення осередків виступали родові старійшини та козацька молодь.

02. 1988-1991. ЕТАП «РОЗБУДОВНИЙ». Створюються неформальні легальні козацькі гурти в Адамівці – осередок Задністрового козацтва (В.Тимофєєв, В.Гуцан, В.Гончаров, Д.Завацький, А.Редько), в місті Білгороді-Дністровському – Буджацький осередок-Буджацька Січ (І.Деордиця, Б.Устименко, Д.Георгієш, В.Мисюк, О.Зуєв) та Задністровий осередок (А.Токарєв, М.Слепухн, Ю.Корнєв, В.Кучер), в Білгород-Дністровському районі – Задністрова паланка (Л.Городецький, Є.Костецький, П.Білоусенко, А.Берлізов, Г.Марин, Д.Серцевич, Ф.Панаїт, Ю.Денисів); козаки-задністровці беруть участь у святкуваннях 500-річчя Запорозького козацтва, Дня козаків Півдня Бессарабії; видається регіональна газета «Козацький вісник» (В.Тимофєєв), яка розмножувалась під копірку.

03. 1992-1995. ЕТАП «ПЕРЕХІДНИЙ». Створюються неформальні та формальні козацькі громадські організації, активізується їх діяльність – Буджацьке Січове козацьке військо (І.Деордиця, кн. В.Долгорукий-Аргутинський, Б.Устименко, Д.Георгієш, О.Ступак, М.Вітряк, В.Бойчев, О.Зуєв, В.Мисюк, О.Черв'як, В.Воробйов, М.Скляренко, Г.Мельниченко), Білгород-Дністровська паланка (Л.Городецький, Є.Костецький, П.Білоусенко, А.Берлізов, Г.Марин, Д.Серцевич, Ф.Панаїт, Ю.Денисов, П.Смаглій, В.Тимофєєв, В.Гуцан, І.Гамар, Л.Гречко, Д.Завацький, Є.Хоменко, І.Хоменко, А.Майстро, В.Якименко, Г.Римський), Задністрове земляцтво Всесвітньої спілки козаків (М.Слепухін, Ю.Корнєв, А.Токарєв, Ю.Ломовцев, В.Кучер, Г.Антонов, О.Некрасов, С.Пронін, Г.Глущенко, Є.Дмитренко, Ю.Харчук), Адамівський осередок козацтва – Адамівський курінь Задністрового козацтва – добровільне козацька дружина з охорони громадського порядку (В.Тимофєєв, А.Редько, В.Гончаров, В.Гуцан, Д.Завацький, М.Маринеску, А.Кульчицький, Ю.Ніколайчук, В.Рибальченко, О.Чеботюк, В.Тимофєєв-молодший, Р.Куліков, О.Козаченко, І.Одорожа, В.Білоус, Ф.Козубенко, В.Козубенко, Ю.Лавриненко, С.Подолько, В.Деревенча, Д.Лазуренко, Ф.Макаренко, С.Макаренко, С.Редько, О.Харченко, І.Гамар, А.Антонюк, І.Даниленко), що за основу роботи обрав Чотирнадцятирік (Козацький звичаєвий кодекс, який ґрунтується на заповідях некрасівців, мазепинців і запорожців) та Кодекси буття Українського козацтва; починається робота із вивчення козацької виховної спадщини в Білгород-Дністровському училищі Південноукраїнського державного педагогічного університету (В.Юрченко, В.Лобанова, О.Виштак, І.Головань); видаються три частини збірки «Козацтво» (В.Тимофєєв), що слугувала козакам Буджаку за

довідник. Газету «Козацький вісник» розмножували у копір-центрі «Ксерокс» «СП «Петрекс».

04. 1996-1999. ЕТАП «РЕЄСТРОВИЙ». Проходить державна реєстрація козацьких громад та козацьких дружин – Адамівська козацька добровільна народна дружина, створюються нові козацькі організації – Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство пасічників, згодом – Білгород-Дністровське міжрайонне паланкове козацьке товариство (Л.Городецький, А.Берлізов, В.Тимофєєв, П.Білоусенко, І.Денисів, І.Тищенко, Ф.Панайт, А.Миряков, М.Савчин, Я.Арезда, Г.Марин, Д.Серцевич, Ю.Денисів, М.Скляренко, М.Дейна, І.Лісіцин, В.Тимофєєв-молодший, В.Гуцан, Л.Гречко, Д.Завацький, І.Гамар, А.Майстро, В.Якименко), Білгород-Дністровський міський козацький Кіш (М.Скляренко, О.Царенков, В.Гавриленко, О.Мица, С.Горлачов, В.Бойчев, Б.Устименко, М.Дейна, В.Воробйов, О.Черв'як, В.Павлюк, М.Скиба, В.Кулинський, І.Оленєв, Б.Вітряк), Саратовське районне козацьке товариство (С.Іванов), Ізмаїльський міський курінь «Наливайко» (А.Гриченко), Татарбунарське районне козацьке товариство (О.Гусаренко); залучаються козаки до співпраці із владою; створюється козацький духовий оркестр (С.Радченко); створюються школи козацько-лицарського виховання та джурові осередки в школах – Долинівська Січ (Т.Тома, М.Долгошеєнко, Т.Молчанова), Старокозацька та Молозька Січі (І.Лісіцин), Миколаївсько-Новоросійська Січ (В.Фоменчук, Г.Настаченко), Адамівська Січ (В.Тимофєєв, П.Лавриненко, В.Гриценко, С.Тимофєєва-молодша, В.Вронська, Н.Галицька, К.Граждан, Р.Буравицька, І.Корженко), Випаснянська №1 Січ (В.Гавриленко); видається регіональна газета «Козак» (В.Тимофєєв) із додатками «Леля», «Джура», «Дана», «Молодик», «Берегиня».

05. 2000-2005. ЕТАП «УСТАНОВЧИЙ». Створюються міська та районна Координаційні ради з питань розвитку козацтва при голові райдержадміністрації (П.Ігумнов) та міському голові; затверджуються районні та міські заходи із розвитку козацтва (2002-2005); створюються джурові осередки в школах - Турлацька Січ (Т.Тодорова, В.Чумаченко, Л.Коваленко), Вигінська Січ (В.Біленко, О.Вдовиченко, А.Берлізов, М.Поліщук); до співпраці із козацтвом залучаються хор української народної пісні «Мрія» (І.Зорило), ансамбль української народної музики «Веселка» (М. та В. Нікіруй), ансамбль української народної музики «Гроно» та гурт «Русичі» (Б.Нікіруй), народна хорова капела – пошуково-дослідницький фольклористичний гурт «Алкалія» Будинку культури с. Старокозаче (В.Вареник); створюються нові козацькі організації – Осередок молодих козаків, 1-й Окружний полк ім. П.Орлика (О.Царенков, М.Врублевський, В.Воробйов, В.Єремєєв, П.Лабунець, І.Мамонтов, С.Ковалів, М.Скиба), Окремий курінь ім. С.Білого (П.Городниченко, Ю.Сокорєв, О.Сокорєв), курінь Війська Запорозького (М.Возний, В.Жуковський, В.Лесін), Монашівська сотня (В.Ткаченко, В.Парпалак),

Білгород-Дністровський районний осередок ЧКЗ (В.Білоус, О.Яровий), Болградське районне козацьке товариство (В.Копитін), Арцизьке козацьке товариство (І.Павлов), Кілійське районне козацьке товариство (О.Бойченко), Кілійське районне козацьке товариство УРК (М.Сокольников), Кілійський районний осередок Соборного козацтва України (А.Палій), Ізмаїльський районний осередок Придунайсько-Ізмаїльського козацького товариства (Ю.Закіров), Ізмаїльське районне козацьке товариство (С.Желязков), Ізмаїльський міський козацький клуб школярів, Придунайська Січ (М.Деревенча), Ізмаїльська паланка козацтва Запорозького (М.Підпригора, В.Ромащук), Бессарабський полк УРК (В.Поправко), КЮМІР «Шквал» (В.Тимофєєв), Задністрова Січ (В.Тимофєєв, В.Смаковський, В.Лукашевський, М.Дейна, О.Царенков, В.Єремєєв, Б.Устименко, В.Тимофєєв-молодший, І.Лелеченко, О.Черв'як, В.Павлюк, Ю.Щербина, А.Кривенко, М.Скибенко), Жіноча громада (Л.Горлачова, Ю.Шинкаренко), військово-спортивний клуб «Патріот» (В.Гавриленко), клуб «Козачка» (Л.Васелінга), районна «Молода Січ»; створюються козацькі духовні громади – Свято-Рівноапостольського-Кн.Володимира-Білгород-Дністровська, Свято-Покровська-Білгород-Дністровська, Свято-Казанська-Адамівська (всі - о.Микола); Березині-майстрині створюють козацькі прапори – Білгород-Дністровської паланки (Л.Саранді), Адамівської Січі (М.Худа), Задністровської Січі (Г.Лукашевська), 1-го Білгород-Дністровського полку (Л.Саранді); буджацькі козаки беруть участь у Помаранчевій революції; видаються газети «Річ про Адамівську Січ», «Річ про Буджацьку Січ» (В.Тимофєєв); друкується дванадцятитомник (21 книга) «Архіви козаччини Задністров'я» (С.Тимофєєва-молодша, В.Тимофєєв).

06. 2006-2010. ЕТАП «ПРОГРАМНИЙ». Затверджуються районні програми розвитку Українського козацтва на 2008-2010 роки та Патріотичного гарту молоді на 2010-2012 роки; створюються районна Рада керівників громадських організацій козацького спрямування (В.Тимофєєв) та районна Координаційна рада з підтримки розвитку Українського козацтва (П.Ігумнов); за Буджацьким козацтвом закріплюється священик Святопокровського храму на Переможному (о.Андрій); реалізуються проекти «Козак-лідер-2007» та «Козацька громадська Рада-2010»; святкується 20-тиріччя Задністровської Січі; проводяться виїзди делегації козаків на Ради в Київ, Конотоп, Тернопіль, Єнакієве, на Хортицю; створюються Шабівський (О.Росомаха, М.Скибенко, Г.Хохлачов), Гагаузський (С.Крістіогло), Затоцький (Б.Шевчук), Придністровський (І.Николаєв), Переможненський (В.Шефер) та Адміністративний (В.Каланжов) курені, районна громада Березинь (С.Петрівно); створюються джурові та данові осередки – Випаснянська №2 Січ (А.Кривенко), Салганська Січ (Ю.Назарук, І.Мельникова, О.Тиханська, В.Шевченко, О.Рябченко), Великомар'янівська Січ (М.Чороба); відновлюється діяльність джурових та данових осередків – Вигінська Січ (О.Вдовиченко), Старокозацька Січ (Ю.Щербина);

створюються нові осередки - Баштанівська Січ (О.Мамчур), Михайлівська Січ (М.Шевченко), Ізмаїльська районна організація УКВ, Ізмаїльське об'єднання громадян «Козацький спадок»; працюють у Малій Академії наук (МАН) педагоги-керівники учнівських проектів з історії та сучасного стану Українського козацтва: А.Рубанович (Сергіївська школа, учні – В.Козак), А.Галинська (Білгород-Дністровська №4 школа, учні – В.Соловенко), Ю.Федьків (Білгород-Дністровський районний ліцей «Пріоритет», учні – Н.Пак), В.Корінь (Білгород-Дністровська №11 школа, учні – М.Базиленко) та ін.; створюються гурт «Отаман та Берегиня» (В.Тимофєєв), ансамбль «Кредо» (Л.Царевська); створюється видавництво «СПД СП» (згодом «Отаман», «Гетьман»); видаються газети «Річ про Січ», «Козацтво Задністров'я», «Козак Задністров'я» - «Січ», «Козак Задністров'я» (В.Тимофєєв), друкується дев'ятитомник «Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я» (В.Тимофєєв), створюються Інтернет-сайти козаків Задністров'я.

07. 2010-т.ч. ЕТАП «СУЧАСНИЙ». В жовтні 2010 року козацькі організації об'єдналися в Асоціацію козацьких товариств Буджаку (АКТ) – Українське Буджацьке козацтво (УБК). Отаманом-координатором було обрано В.Тимофєєва. До Ради Старшини (згодом Ради Отаманів) увійшли 12 (згодом 14) козаків; обрана Рада Старійшин; затверджена Концепція Програми розвитку УБК, проведено заходи з покращання матеріальної бази АКТ Буджаку, налагоджується взаємодія із священиками храмів Святої Покрови та ін. району (храмів козацьких станиць). Затверджуються регіональні програми Розвитку Українського козацтва на 2011-2015 роки, Патріотичного виховання дітей та молоді на засадах козацького лицарства «Патріот» на 2013-2015 роки; оновлюється регіональна Рада керівників громадських організацій козацького спрямування (С.Петренко); створюються Ренійське козацьке товариство (В.Рені), Тарутинське козацьке товариство (К.Тарута), Бритівська Січ (В.Савчук, О.Данилюк, В.Ковпак, К.Волкова), Переможненська Січ (Т.Римська), Петрівська Січ (Васелінга Л.Д.), Школа Старшини (Отаманів) Українського Буджацького козацтва (О.Соколов), Навчально-методичний центр Українського Буджацького козацтва (А.Правець), Характерницький (В.Коренев), Чорноморський навчально-оздоровчий (О.Ступак), Каролінобугазький (М.Завойчинський), Випасненський (В.Молчанов), Депутатський (С.Кравченко) курені, Татарбунарська районна організація УКВ, Білоліська Січ, Михайлівський (Саратський) окремих козацький полк, Болградське районне товариство УКВ, Вилковське міське козацьке товариство УРК, Вилковське міське козацьке товариство УБК, Ізмаїльський окремих козацький полк, Асоціація навчально-виховних закладів Українського Буджацького козацтва, готуються документи щодо створення козацького училища, працюють Колегія радників отамана УБК, Штаб УБК, Суд Честі УБК, Науково-методична рада УБК, Добровільна дружина УБК; буджацькі козаки беруть участь у подіях Євромайдану (Революції Гідності),

захищають Батьківщину на сході України (АТО), починають формувати архівний фонд документів козацьких організацій Буджаку (у складі Об'єднаного архівного фонду Р-8243 «Козацькі товариства Одещини» Держархіву Одеської області Нац. архівного фонду України), співпрацюють із Науково-метод. радою Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України (Т.Чухліб), Радами Старійшин та Засновників Організацій Українського Козацтва (В.Литвин, К.Матвіюк, І.Козар), Радою Козацьких Отаманів України (А.Грива), Координаційною Радою з питань розвитку козацтва в Україні при Кабінеті Міністрів України (С.Полторак), Комітетом з національно-патріотичного виховання молоді (С.Фаріон) Громадської ради при Міністерстві освіти і науки України (Є.Кудрявець), Центром патріотичного виховання (Ю.Мельничук), комунальною установою «Білгород-Дністровський міський центр соціального обслуговування» (З.Пащенко), беруть участь у Всеукраїнських та міжнародних конференціях з питань козацької педагогіки (Ю.Руденко, Ю.Мельничук), зустрічах з козаками зарубіжжя (Болгарія-Софія, Туреччина-Стамбул, Румунія-Тулча, Молдова-Комрат, Придністров'я-Рибниця, Липованія-Муравлянка), в проведенні шкільних, районних, обласних етапів козацьких ігор – «Козацькі забави», «Козацькі розваги», «Козацький гарт», «Козацькі звитяги», «Сокіл-Джура», Великих козацьких рад – в Києві, Західній (Львів, Тернопіль) та Східній (Харків) Україні, Хортиці, в акціях ГЖО «Червона калина» щодо Калинового гаю; до козацтва висвячуються творчий колектив «Дністр» (С.Ростікова) та знані в Буджаку люди - В.Чорнолуцький, С.Б.Кравченко, В.Орлова, Д.Корчагіна, С.Петренко, Д.Чолак, Є.Пітюков, В.Молчанов, А.Токаренко, Б.Бойко, Г.Золотар, Б.Деренжі, С.Батін, А.Чередніченко, О.Полещук, С.Короленко, А.Царук, М.Салій, С.Майстро, О.Садовський, Л.Попова, Т.Римська, В.Савчук, Т.Браткевич, Н.Фоменко, М.Адиров, Г.Трегубенко, А.Трегубенко, Г.Клоченко, С.Макаренко, В.Ковпак, К.Волкова, А.Кожухаренко, Л.Гусько, С.В.Кравченко, О.Шевчук, Л.Чекмарева, І.Параденко, К.Ткаченко, Г.Агафонова, А.Павленко, С.М.Кравченко, А.Задорожний, О.Ростіков, Т.Демченко-Козланюк, Г.Руссу, Л.Гребенюк, Ю.Леванюк, І.Кутова, О.Кобзар, А.Кольцов, С.Козубенко, Ю.Кутовий, Л.Муржа-Ромащук, Л.Гейченко, І.Цуркан, Г.Холостенко, В.Гловацька, Г.Архипенко, Т.Кузаконь, З.Пащенко, В.Малінська та ін.; друкуються багатотомники «Архіви козащини Буджаку», «Архіви козащини Одещини», енциклопедія сучасного козацького руху Буджаку «Лицарі України» (С.Ушанова, В.Тимофєєв), конволют «Час виховувати лицарів» (В.Тимофєєв, С.Ушанова); створюються нові Інтернет-сайти Буджацького козацтва, що висвітлюють діяльність організацій Буджацького козацтва в ХХІ столітті; продовжується видання козацького часопису «Річ про Буджацьку Січ» (В.Тимофєєв), інших книг та публікацій про Українське Буджацьке козацтво, затверджується Програма розвитку українського козацтва на 2016-2020 роки та ін.

У квітні 2018 року Українське Буджацьке козацтво святкувало своє тридцятиріччя.

01. БУДЖАЦЬКА РЕСПУБЛІКА.

Лютнева революція 1917 року в Росії спричинила посилення українського національного руху. В Буджаку створювались українські школи, організовувались осередки «Просвіти». Українське населення тих частин Буджаку, де українці становили більшість (Акерманщина: болгари-21%, українці-21%, румуни-19%, росіяни-17%, німці-16%, євреї-3%, гагаузи-2%; Ізмаїльщина: румуни-32%, росіяни-30%, болгари-19%, гагаузи-7%, українці-5%, євреї-3%; Кілійщина: українці-34%, болгари-27%, румуни-19%, росіяни-18%, гагаузи-2%), домагались від Генерального Секретаріату УЦР-УНР приєднання цих земель до Української Народної Республіки. У листопаді 1917 року в Бессарабії було створено державний парламентський орган під назвою «Сфатул Церій» (Рада Країни). 15 грудня 1917 року він проголосив Бессарабію «Молдавською Народною Республікою» (МНР) у складі Російської федеративної демократичної республіки, утворення якої вітала Центральна Рада, яка підтримувала право всіх народів Росії на автономію у федеративному зв'язку. Свої міждержавні стосунки МНР і УНР здійснювали насамперед на основі «спільної боротьби з більшовицькою анархією на фронті і в тилу». За таких умов Центральна Рада і «Сфатул церій» навіть відклали «до кращих часів» спірне питання про майбутнє приднаунських земель, лівобережжя Дністра і Хотинщини, заморозивши «питання територіальних претензій один до одного до установчих зборів українських і молдавських». До речі, перше засідання молдавського парламенту проходило 21 листопада 1917 року в Кишиневі під охороною «національних молдавських і українських військ». На жаль, реальна влада незалежної України на Буджак не розповсюджувалася й Молдавський парламент, вірніше його керівництво (значна група депутатів - немолдаван не взяла участі в голосуванні), прийняв рішення (за домовленістю з командувачем Румунського фронту генералом Д.Щербачовим) про запрошення румунських військових сил для забезпечення «захисту населення від більшовицького впливу та належного порядку» на території Бессарабії (до складу якої входив Буджак). Королівська Румунія, яка давно претендувала на територію Бессарабії і вважала її землі румунськими, а молдаван - румунами, цим негайно скористалася. За два з половиною місяці (кінець грудня 1917 року - лютий 1918 року) Бессарабія була зайнята румунськими військами. В умовах румунської окупації бессарабський парламент проголосив приєднання Бессарабії до Румунії. Проти цього рішення виступили українські депутати В.Цеганко, Чумаченко, Панцір, Прічницький та інші, за що були заарештовані і розстріляні.

Жорстокий терор, яким супроводжувалося загарбання Буджаку, був узаконений введенням воєнного стану. Проголосивши місцеве населення «ослов'яненими румунами», Бухарест не нехтував нічим, щоб повернути їх у румунське «першородство». На захоплених територіях влада ввела різноманітні заборони на свободу слова й друку, обмеження щодо пересування транспорту. Землі роздавали румунським офіцерам, відбувалась активна румунізація краю: в перші два роки окупації майже дві третини народних шкіл стали румунськими, а в 1924 році не залишилось жодної нерумунської школи; в такий самий спосіб проводилася румунізація середніх шкіл і гімназій. На румунський взірць змінювалися прізвища, назви міст і сіл. Спеціальний декрет міністерства освіти передбачав, що «громадяни румунського походження, які втратили свою, материнську мову, повинні віддавати своїх дітей лише до державних або приватних шкіл з румунською мовою навчання». Постійних утисків і переслідувань зазнавали не румунські культурно-освітні організації і товариства, видавництва, періодична преса. Було замінено майже все керівництво православної митрополії; нелояльних до влади позбавляли громадянських прав. У крайових і повітових центрах створювалися служби контрпропаганди, які склалися із секцій безпеки, фінансів та культури. До їх складу входили представники військової адміністрації, жандармерії, префектури, поліції, інспекції праці й церкви, що здійснювали тотальний контроль за населенням і його настроями.

Враховуючи це, на Буджаку знову, в новій якості, відродилося козацтво. Воно відіграло важливу роль в політичному і культурному житті краю, мало намір будувати Буджацьку козацьку республіку, маючи зв'язки із кубанцями та донцями, отаманська верхівка яких працювало над створенням Кубанської та Донської республік. Головною військовою силою Буджацької республіки мали бути некрасівці, селянське ополчення «вільних козаків», які активно боролися із румунською окупацією. Опір очолила інтелігенція. Педагоги надсилали в органи державної влади протести з вимогами зупинити румунізацію освіти, організовували приватне навчання рідною мовою. Батьки учнів бойкотували румунські школи. Юнаки нерумунського походження масово ухилялися від військової служби в румунські армії, дезертирували, втікали за кордон. Священики читали в церквах проповіді рідною мовою. На Буджаку діяли козацькі загони селянської армії батьки Махна, Чорноморського повстанського козацького війська (отамани С.Заболотний, Дерев'яга, Я.Кошовий, Солтис, Боровський, Кіршул, Карий, Коваленко, Стратіївський, Солоненко, І.Деркач, Бондаренко, Шевченко), Одеського українського військового Коша (І.Луценко), Союзу української молоді (Одеська Січ), Гайдамацькі курені (О.Сахно-Устимович). Татарбунарська козацька сотня вчинила опір наступаючим румунам; біля села Єнікіой місцеві жителі, озброївшись кілками, змусили тікати загарбників; в Акермані було сформовано Дністровський полк; виникли загони в Ізмаїлі, Рені, Вилковому, Кілії. Збройні загони повстанців нападали на поміщицькі маєтки, приміщення сигуранци (таємної поліції) і жандармські пости, знищували засоби зв'язку. Протягом 1918-1924 років відбулося понад 150 збройних виступів; найзначніші – Хотинське (січень 1919), Бендерське (травень 1919), Татарбунарське (вересень 1924) повстання. Проте слабо озброєні повстанці не змогли протистояти румунській регулярній армії. Під час боїв з румунськими каральними підрозділами велика кількість повстанців загинула, частина потрапила у полон і без суду та слідства була розстріляна (школярами в 1968 році одній з таких козацьких груп була встановлена стела в селі Муравльовці біля старої школи). Із газетної статті 1960-х років: *«Как должен жить казак, возрожденный к свету и счастью? Душу – Богу! Жизнь – Отчизне! Сердце – людям! Честь – никому! Станичное устройство: управа с канцелярией, казацкое училище да местный гарнизон. Хозяйственные будни: земля под пашню, випас, под огороды, садики, под виноград «новак»; лиман, где всем ватагам определит по плесу, всем улицам – кирганы и под полив – дулап. Высокое – духовное – Храм Божий – староверовский; Игнатия Заветы: честь-воля казака. Семья: бабуля, матушка (отец погиб в турецкую), детей охалка – пятеро, а женка – половчаночка... И праздник наш – казацкий, осенний – звонко-сабельный, где атаман пред обществом должен держать отчет... Январь, год восемнадцатый... Три сотни регулярных на пять казацких шашек... Нашел в архивах: «Расстрелян за вооруженное сопротивление румынским войскам... Население же Муравлевки-Дирекю в назидание перепорото плетью... Безбоязненно, красиво и стремительно – жил прадед Давыд – атаман станицы Муравлянки – казак-муравель»...*

02. ТАТАРБУНАРСЬКА КОЗАЦЬКА СОТНЯ (1-й революційний Акерманський кавалерійський загін). ТАТАРБУНАРСЬКЕ ПОВСТАННЯ (1924). ХОТИНСЬКЕ ПОВСТАННЯ (1919). БЕНДЕРСЬКЕ ПОВСТАННЯ (1919).

Татарбунарська козацька сотня (із 1924 року - 1-й революційний Акерманський кавалерійський загін) - Одна з найбільш дієвих підпільних козацьких організацій Буджаку (кількість членів до 50 чол.). Була заснована у 1918 році (отаман С.Моргайло) як бойовий загін молоді, що взяла охорону Татарбунар в свої руки; вела бойові дії проти румунських загарбників в Арцизі, Татарбунарах до початку березня 1918 року; після перейшла до підпільної роботи – робили наскоки на поміщицькі маєтки, жандармські пости, у 1921 році вивели з ладу телефонний і

телеграфний зв'язок та напали на татарбунарський жандармський пост, у 1922 році загін розгромив маєтки поміщиків у Миколаївці і Бургуджі, млин і електростанції в Татарбунарах; проіснувала до 1924 року (тоді ж отаманом було обрано Кольцова). Керівники сотні та її члени-козаки (молдовани, українці, росіяни, болгары із станиць та сіл Чишмя, Галієшт, Михайлівка, Акмангіт, Нерушай, Золокар, Шагань, Фурман, Муравлівка) – І.Клюшників, Л.Цуркан, М.Лісовий, І.Бежанович, І.Батіщев, Ф.Коваль, Ф.Бальц, К.Назаренко, О.Павленко, Г.Черненко та ін. готувались до збройного повстання, заготовляли зброю, боєприпаси. Сотня під час Татарбунарського повстання виконувала розвідувальні функції, контратакувала наступаючі королівські війська. В бою біля татарбунарського мосту (17 вересня 1924 року) був смертельно поранений отаман Кольцов та загинула основна частина сотні, не пропустивши карателів до Татарбунар. Після оточення румунами повсталого села, козаки, що залишились в живих, прорвались на південь в район Галілешти-Жебріяни, де потрапили в засаду й дали останній бій (22 вересня 1924 року).

Татарбунарське повстання - збройне селянське повстання в Південній Бессарабії під керівництвом більшовицької партії проти румунської влади, що проходило 15—18 вересня 1924 року. 12 вересня 1924 року в селі Миколаївському (Бессарабія, Румунія) розпочалося селянське повстання, що через три дні перекинулося на Аккерманський повіт. 15 вересня в Татарбунарах селяни проголосили радянську владу, яку утримували три дні. Повстання жорстоко придушене румунськими військами: розстріляно 500 селян, більшість з яких не були причетними до повстання.

Однією із причин повстання було незадоволення селян аграрною політикою, яку проводив румунський уряд, зокрема Аграрною реформою 1921 року. Також сприяв повстанню курс Комінтерну на світову революцію, селянський повстанський рух (протягом 1918-24 рр. відбулося понад 150 повстань).

У повстанні брало участь близько 6 тис. осіб, очолив повстання ревком на чолі з О. Клюшниковим. Слабоозброєні повстанці не могли протистояти румунській армії. Повстання не підтримали молдавські селяни і німецькі колоністи. 1925 р. судовий процес («Процес 500») над учасниками повстання. 85 осіб було засуджено на різні терміни ув'язнення. Судові переслідування тривали аж до 1929 р. Порівняно ліберальні вироки були зумовлені широкою компанією протестів у Румунії та за її межами.

На боці повсталих виступила Комуністична партія Румунії. ЦК компартії Румунії в спеціальному маніфесті закликав надати допомогу повстанцям. У ноті протесту радянський уряд зажадав покласти кінець кривавим розправам. Розправившись з повсталими і заарештувавши багатьох його учасників, румунська влада в 1925 році інсценувала «процес 500», який повинен був довести, що Татарбунарське повстання — «справа рук Москви». На захист заарештованих татарбунарцев виступили Анрі Барбюс, Ромен Роллан, Ептон Сінклер, Теодор Драйзер, Альберт Ейнштейн, Бернард Шоу, Луї Арагон, Михай Садовяну, Констянтин Пархон, Томас Манні, багато інших представників науки і культури. У листопаді 1925 року в Кишинів прибула делегація прогресивної громадськості країн Західної Європи на чолі з письменником Анрі Барбюсом. Делегація добилася присутності на процесі. Пізніше Барбюс напише у своїй книзі «Кати»: «Може бути, якщо б я вже не був революціонером, я став би ним, повернувшись із цього трагічного хаосу південної Європи». Судові переслідування тривали до 1929 року. Не знайшовши доказів їх зв'язки з Москвою і під тиском громадської думки суд виправдав більшість арештованих. Засуджено було лише близько 85 чоловік, які були засуджені до термінів від 5 років до довічного ув'язнення.

Хотинське повстання 1919 року – організований виступ населення Хотинського, Бельцького та Сорокського повітів проти румунської окупації. Хотинським названо тому, що центральні події відбувалися саме в Хотинському повіті.

Формально керувала Хотинським повстанням «Хотинська Директорія», сформована з 5 осіб (голова М. Лискун, секретар Л. Токан). Вона намагалася співпрацювати з Директорією УНР, представник якої отаман військ моголівського району І. Маєвський трохи допомагав повстанцям зброєю. Хоча слід відзначити, що в цілому Директорія УНР, побоюючись Антанти і отримуючи матеріальну допомогу безпосередньо від Румунії (зокрема - амуніцію) уникала допомоги повстанцям, та навіть мали місце неодноразові бойові зіткнення повстанців і петлюрівців. Небажання надавати будь яку допомогу повстанцям також було пов'язано і з тим, що серед повстанців, в значній мірі, були розповсюджені більшовицькі настрої. У самий розпал повстання, його пропетлюрівські керівники Лискун, Дунгер просто втекли. Одночасно слід зазначити, що рядові петлюрівці щиро співчували повстанцям. В Моголів-Подільському навіть команда петлюрівського бронепоезду повикидала своїх командирів і приєдналися разом з бронепоездом до повстанців. Цей бронепоезд був одною з головних ударних сил повстанців, дійшов аж до станції Романківці.

Розпочалося повстання у ніч з 5 на 6 січня (за старим стилем; з 18 на 19 січня - за новим стилем), з самостійного виступу загонів Георгія Барбуци і А. Старова, яких, всупереч планам штабу підготовки повстання, підбив на виступ Маєвський. Загін в кількості від 400 до 600 бійців, які здебільшого були колишніми солдатами царської армії - вихідцями з Хотинського та Сорокського повітів, переправився через Дністер в районі села Атакі Сорокського повіту (нині селище Отачь Окницького району Молдови) і за активної підтримки місцевого молдавського населення захопив значну частину Сорокського повіту. Дії загону Барбуци були також підтримані вже зазначеним бронепотягом під керівництвом матроса Мулера і сокирянця Миколи Скутельника. При цьому, прямо на мості повстанці повісили командира румунської дивізії - генерала Поеташа (він згодом був похований румунами у Сороках). Майже одночасно загоны А. Старова і В. Штеплюка переправилися через Дністер в районі села Наславча (нині теж Окницький район Молдови). Далі загоны рухався в бік Окниці, Сокирян, Гвіздівців, Романківців (загін Барбуци). Повстанці Старова і Штеплюка діяли в районі інших сіл. Потім вони дійшли до станції Ларга, яку захопив загін помічника Барбуци Михайла Нягу (майбутній легендарний командир дивізіону бригади Г.І.Котовського). У всіх селах почали спалахувати стихійні локальні повстання, бої з румунськими вояками і жандармами.

І лише в ніч на 10(23) січня Хотинська Директорія підтримала вже розпочате повстання. «У ніч із 9 на 10 січня в районі хотинських Атак група селян зібралася зайняти мости через Дністер, для того щоб переправити в Бессарабію зібрану й закуплену у подільських селян зброю. Румунський патруль, помітивши повстанців, сповістив на свою батарею і вона відкрила вогонь. Звуки гарматних пострілів (їх було 40) послужили сигналом для всього населення Хотинського повіту, і воно - хто зі зброєю, хто з косою - виступило проти румунів. Ті румунські солдати й жандарми, які пручалися, були вбиті, а ті що здали зброю взяті в полон. 10 січня Хотин і навколишні його села були в руках повстанців. Та це була не просто група і не просто переправа зброї. Хотинська Директорія вирішила негайно підтримати фактичне розпочате повстання, і в ніч на 10(23) січня під її керівництвом Рукшинський і Ставчанський загоны, у кількості 230 чоловік, під командуванням Н. Адажія і К. Єремецького зібралися у Хотинському лісі. Підступи до мостів пильно охоронялися румунськими військами, які звели дротяні укріплення, виставили кулемети. Захопити їх можливо було лише ударом зненацька, як з боку Дністра, так і з тилу. Сигналом до бою повинні були стати постріли петлюрівської артилерійської батареї (можливо, що за сприяння Г. Маєвського), що стояла в Жванці. Але збір загону у Хотинському лісі виявив кінний румунський патруль. Артилерія окупантів обстріляла ліс. Вибухи снарядів і були сприйняті повстанцями як очікуваний сигнал. У темноті партизани наблизились до ворожих укріплень і кинулись на штурм. У цей же час інший загін повсталих у 300 багнетів під команду І. Бабича пішов у наступ на Атаки з лівого берега Дністра. В результаті рішучих дій переправи були захоплені, а село

визволене від окупантів. Понад 100 румунських солдатів і офіцерів потрапили у полон, 10 кулеметів, багато рушниць і набоїв .

Повстанці захопили місто Хотин, село Атаки Хотинського повіту (нині село Атаки Хотинського району) і більшість інших сіл повіту, з яких вигнали румунську владу. Крім Рукшинського і Ставчанського полків був сформований також Данковецький полк. 11(24) січня Анадольський полк розгорнув наступ у напрямку Хотин – Кельменці – Ларга – Сокиряни, а Данковецький і Рукшинський діяли в інших напрямках – на Новоселицю, Ліпкани й Окницю. Разом вони незабаром очистили від румунських загарбників майже увесь Хотинський повіт. Повстання тривало від 6 до 31 січня 1919 року.

Але румунські вояки поступово оговталися. У Хотинський і Сорокський повіти були стягнуті значні сили румунських військ: 1-й прикордонний полк, 1-ша кавалерійська дивізія, 8-ма та 9-та піхотні дивізії, загони спецпризначення. Значну допомогу їм надавали інші держави Антанти – у бойових діях безпосередню участь брали французькі артилерійські частини. Англійські офіцери стали інструкторами. Загальне керівництво по придушенню повстання, разом з румунським генералом Давідоглу, здійснював керівник англійської місії в Румунії генерал Гринглі.

Після завзятих боїв румунське військо примусило повстанців (близько 4 тисяч) відступити за Дністер. З ними відійшли також близько 50 тисяч біженців. В той самий час, військове командування частин УНР, а ні повстанцям, а ні мірним біженцям з Бессарабії притулку не надавали, повсюдно намагалися повстанців роззброювати і арештувати. Були арештовані Георгій Барбуца, його перший заступник Рудь, командири Сирбу, Просвірін, Філюк. Барбуцу у Дунаївцях розстріляла петлюрівська контррозвідка. Командування військ Директорії УНР також активно роззброювало лівобережне населення, яке попри румунські артилерійські обстріли, сприяло повстанцям. Судили також і своїх вояків, які були причетні до надання будь якої допомоги повстанцям. Щоправда, не завжди їм це вдавалося, в тому числі через саботаж з боку рядових петлюрівців.

Та самим жахливим злочином петлюрівського командування по відношенню до бессарабців слід вважати те, що вони арештовували і передавали румунським військовим мирних біженців з Бессарабії, знаючи, що на них у румунів чекає жорстока розправа.

Румуни жорстоко покарали населення восьми сіл: Мендиківці, Рукшин, Недобоївці, Ширівці, Керстенці, Ставчани, Данківці, Владична, Атаки, Романківці, Гвіздівці. Було розстріляно до 15 тисяч повстанців і просто мирних жителів, у самосу Хотині – 500 чоловік.

Після розстрілу петлюрівцями Г. Барбуци, арешту ними інших командирів повстанців і видачі румунам багатьох мирних біженців, бійці загону Барбуци та інші повстанці розпочали активну боротьбу з петлюрівцями. Наприкінці березня 1919 р. повстанці сформували два партизанських полки — 1-й та 2-й Бессарабські, домовилися з місцевими підпільними більшовицькими організаціями і на початку квітня навіть заволоділи містом Кам'янець-Подільський, яке утримували до підходу частин Червоної Армії. Не забули вони і петлюрівського отамана І. Маєвського – підірвали його залізничний вагон, та тому повезло – залишився живий.

У червні 1919 р. обидва Бессарабські полки увійшли до кадрового складу Червоної Армії, з них було сформовано 45-ту Червонопрапорну стрілецьку дивізію. Багато бійців з загону Г. Барбуци опинилися у складі кавалерійської бригади Г.І.Котовського.

В Хотинському повстанні брали участь жителі села Білоусівка - Каланжій Роман, Бабій Максим, Дідик Григорій, Цибульський Артем, Цибульський Тимофій.

Бендерське повстання – збройне повстання, підняте 27 травня 1919 в Бендерах проти окупації Бессарабії Румунією. Повстання почалося рано вранці за підтримки загону Червоної армії, що переправився в місто через Дністра. Повстанці захопили контроль над містом, але до вечора того ж дня були розгромлені

румунськими військами за підтримки військ Антанти.

Румунські війська вступили в Бессарабію в грудні 1917 року формально на виконання наказу командувача Румунським фронтом російського генерала Щербачова про забезпечення охорони складів, доріг і відновленні порядку. Румунські війська під приводом того, що Бессарабія є етнічно румунською територією, у січні-березні 1918 року повністю зайняли край, де-факто включивши його до складу Румунського королівства. Антанта запропонувала Радянській Росії посередництво в переговорах з Румунією. У лютому 1918 року був підписаний протокол про ліквідацію російсько-румунського конфлікту, 5-9 березня - угода між РРФСР і Румунією про звільнення Румунією Бессарабії. Згідно з протоколом, Румунія зобов'язувалася вивести свої війська з Бессарабії в двомісячний термін. Проте, скориставшись складним становищем Радянської Росії (вторгнення австро-німецьких військ на Україну і тимчасовий відступ радянських військ), румунський уряд порушив угоду і анексував Бессарабію. Наприкінці 1918 року в Бендери були перекинуті дві французькі дивізії для допомоги румунським військам. На початку 1919 року на півночі Бессарабії відбулося Хотинське повстання. Після цього дії більшовиків у Бендерах активізувалися. Бендерські більшовики, плануючи повстання, розуміли, що для успіху повстання необхідно домогтися як мінімум нейтралітету французів, а краще залучити їх на свою сторону. Підпільний комітет почав встановлювати контакти з французькими солдатами. Його члени, які володіли іноземними мовами (Е. Погонкін, В. Попович, А. Галацер і багато інших), влаштовувалися на підсобні роботи у французьку дивізію і, за спогадами французького солдата Марселя тандем, відкрили їм «очі на те, що відбувалося в Росії і на події в інших країнах». Серед французьких військовослужбовців стало наростати невдоволення. На початку 1919 року 58-й Авіньйонський піхотний полк відмовився виконати наказ командування про наступ на Тирасполь. Під тиском офіцерів він перейшов було Дністер, але на підході до Тирасполю, коли французька артилерія відкрила вогонь по візкам з жінками й дітьми, піхота відмовилася йти далі і відступила в Бендери. Три дні їх протримали в Бендерській фортеці під арештом, а потім знову спробували послати на Тирасполь. Солдати відмовилися, і полк перевезли в Галац, роззброїли і відправили багатьох солдатів на каторгу в Марокко. Спроба групи Бендерських залізничників, до якої входив і Павло Ткаченко, звільнити солдатів, замкнених на миловарному заводі, провалилася, але викликала широкий резонанс і зумовила нейтралітет і навіть підтримку в майбутньому повстанні. У квітні-початку травня 1919 більшовики, занявши Україну, готували завоювання Румунії, для чого була зосереджена 6-а дивізія третьої Української Червоної Армії під командуванням Григор'єва. У квітні 1919 року друга Бендерська підпільна партконференція «взяла курс на повстання». Воно повинно було бути синхронізоване з наступом на місто частин Червоної армії через Дністра. На початку травня по радіо були передані ультимативні ноти румунському уряду з вимогами негайно вивести війська з Бессарабії, зрадити суду всіх винних у злочинах проти жителів цього регіону і повернути все захоплене майно. Однак заколот Григорівський дивізії (8 травня 1919 року) зірвав всі плани більшовиків. Бунтівники зайняли Миколаїв і Херсон. Командувач третьої Українською армією Н. Худяков кинув значні сили на придушення заколоту. У той же час Денікін почав наступ на Донбас. 17 травня козаки Шкуро прорвали червоний фронт під Волновахою; 24 травня частина Української армії була кинута проти Денікіна. У таких умовах похід на Румунію ставав абсолютно неможливим. Однак заплановане повстання скасовано не було.

Повстання почалося вранці 27 травня 1919. Повсталі, в основному робітники-залізничники, разом з прибулим червоноармійським загonom (близько 150 чоловік, в основному уродженці Бессарабії) із складу 3-ї бригади 5-ї дивізії третьої Української армії атакували кріпосий гарнізон, захопили вокзал, пошту, фінансову адміністрацію, телеграф і залізничний міст, звільнили політв'язнів. На бік повсталих перейшла частина солдатів 4-го і 37-го французьких полків, решта французьких солдат

зберігали нейтралітет. До повсталих приєдналися багато солдат, які дезертирували з румунської армії. Після деякого опору викинув білий прапор капітуляції і весь гарнізон румунських солдатів, що засіли в Бендерській фортеці. Керував повсталими Г. І. Борисов (Старий). До середини дня все місто опинився в руках повстанців. До вечора того ж дня до Бендер були підтягнуті свіжі сили румунських військ, які після артилерійського обстрілу з Борисовських висот повели наступ на місто. На допомогу румунам були кинуті французькі колоніальні війська, що склалися з алжирських солдатів - зуавів, які зазвичай використовувалися для проведення каральних акцій. До кінця дня повстання було придушене. Залишки повстанців під румунським вогнем почали відступ за Дністер. Частина французів стала на шляху румунів і алжирців, які не наважилися в них стріляти, що врятувало життя при переправі багатьом повсталим. Протягом кількох днів у місті велися масові обшуки і арешти. Близько 150 учасників були розстріляні, багато були заарештовані і віддані суду.

Причини поразки: у ситуації, що склалася до кінця травня, повстання в Бендерах було очевидною авантюрою. Командування Українським фронтом та Бендерські підпільні організації явно недооцінили сили румунських військ і порахували, що повсталим вдасться утримати місто навіть при невеликій підтримці Червоної армії.

03. ПІДПІЛЬНІ МІСЬКІ, СЕЛЯНСЬКІ ТА КОЗАЦЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУДЖАКУ (1918-1944).

Арциз. З числа молоді та уцілілих учасників боїв проти румунських загарбників (Т.Савчук, І.Галузинський, М.Жулай, А.Шабун, Я.Лазар, А.Афанасьєв, брати Фарлазанські, брати Брусенські, Х.Рабінович, І.Верніков, брати Йолких, брати Козакови, брати Тарасови, С.Гершерберг, Д.Люблінський) були організовані групи МОДРу (Міжнародна організація допомоги революції), що надавали матеріальну та моральну підтримку ув'язненим та їх родичам, нелегальних комітетів СРС (Спілка революційних селян), громадська організація «Червоний школяр» - С.Переверзєв, Б.Бурлак, Х.Верніков; діяли підпільні групи в Задунаївці (І.Хінев, П.Йовчев, М.Шишман, М.Терзі, О.Георгієв, М.Ніколов, С.Касса, Г.Кальчев, Д.Нєнов), Новій Іванівці (І.Хінев, С.Іджилов, А.Чичан, Х.Кискін, В.Димитров, С.Карапертов, В.Нєдов, Н.Градинар, А.Аргіров) та інших селах; в підпільних друкарнях видавались газети й прокламації, які розповсюджувались активістами; в організаціях розроблялись методи боротьби з окупантами. В 1930 році було заарештовано численну групу підпільників й кинуту до в'язниці. У 1934 році зросли революційні настрої серед залізничників арцизького вузла, а в 1935 році сигуранца за допомогою провокаторів розкрила ряд підпільних молодіжних груп.

Білгород-Дністровський. В 1918 році в місті була створена підпільна організація (М.Михайлов, Магдич, Андрієвська, Сасов, Філіпенко, Чорнобров, Задорожний, Бублій, Левіна, Мейдман), яку було розкрито й розгромлено у 1919 році; румуни провели судовий процес проти 108 бессарабців, багатьох з яких було страчено й осуджено до різних строків ув'язнення. Навесні 1921 року в місті знову було створено підпільну організацію (А.Талмазан), яку заарештували у серпні 1921 року. В серпні цього ж року була створена нова організація «Південна бойова організація Бессарабії» (А.Платов, Соктис, М.Котляренко, М.Максименко, М.Стадзилов, Н.Брофман, В.Білий, Л.Куликовський, М.Карлин, В.Абрамович, О.Хінкул, П.Кочерга, Л.Фрізман, В.Філоненко, В.Магдич, Л.Ліфшиць, А.Сасов, О.Доценко); члени організації підірвали міст, напали на жандармські пости, на сигуранцу, розповсюджували листівки, газети, що друкувалися підпільними друкарнями. Група була заарештована в вересні 1921 року. В липні 1922 року підпільна організація в місті та в селах Старокозаче (Х.Федоров, Г.Лозовський, К.Шереметьєв, А.Сливинський, А.Швачка, Є.Новіков, І.Котельник, М.Шеремет, В.Виходцев, брати Шевченки, Т.Ткаченко, М.Ластовецький, Л.Ротару), Шабо

(Р.Ткаченко, М.Будиленко, С.Тихоплав, Л.Комісаренко, Т.Савченко, П.Білоус, В.Ніколаєв, М.Глухов), відновила боротьбу. У 1932 році була заарештована група «48 революціонерів», процес над якими тривав 20 днів (суд засудив 40 осіб разом до 210 років каторги, 20 млн. лей штрафу).

Болград. В місті наприкінці 1918 року відновила роботу підпільна організація (М.Шишман, І.Христов, І.Хінев, брати Дукови, П.Кирилов, І.Димов, М.Брюсов, В.Стойков), яка була розкрита й частину її членів було заарештовано в березні 1919 року. Уціліли підпільники брали участь у Татарбунарському повстанні. В 1929 році виникли підпільні групи в місті (В.Такоогло, В.Стоянов, І.Каляєв, П.Тодоров) та в селах Городнє (І.Хінев, П.Газіюар, Г.Чепразов, П.Іовчев, С.Мінов), Червоноармійське (Г.Кальчев, Г.Кара, Х.Бошков, М.Гагауз, М.Таушан, Д.Болгар, О.Бааджі, І.Христов, І.Хаджіогло, К.Іорданов, Б.Райнов), які розповсюджували листівки, газети, проводили усну агітацію проти окупантів. В 1930 році виникла нова підпільна група (Б.Мельников, Я.Беньямович, М.Марущенко, М.Маслинков), яка була заарештована в жовтні 1931 року.

Ізмаїл. Захищав Ізмаїл в січні 1918 року легендарний матрос А.Железняков; коли стала очевидною неминучість потрапити в оточення, він організував евакуацію військ і перехід кораблів флотилії з Вилкового в Одесу. Створені у місті (С.Бурлаченко,) та в селах Кам'янка (В.Саказли, Ф.Плачков, О.Іванов), Суворове (Герков, П.Самохін, Г.Балабан, Е.Калоянов, П.Ілікчієв, М.Степанов, Т.Лопатін, І.Руссу, С.Русєв, М.Далаков), Муравльовка (М.Казаков, Д.Макаров, Ф.Тимофєєв, В.Соколов, В.Буркін – розстріляні у лютому 1918 року) підпільні групи протидіяли окупантам. Всього за 1919-1930 роки за участь у підпільних організаціях, революційну пропаганду і революційні виступи було заарештовано більше 250 чоловік.

Кілія. В 1918 році в містах Кілія (Г.Строїч, Й.Греча, І.Стеріополо, Г.Соловійов, М.Денисов, М.Рафалович, Є.Балуєв, С.Ісарієв, І.Пономаренко, М.Паламарчук, І.Руляков, Д.Андрєєв, Х.Пивовар), Вилкове (Й.Суворов, Й.Платов, І.Мишурнов, Н.Виноградов, П.Золотарьов, Н.Чорна, А.Ізотов, Є.Смазнов, Н.Фаліков, І.Хомутов) та селі Приморське (І.Чоботарьов, С.Перстньов, брати Іванови, Ф.Муштаков, А.Тарасов, Ф.Воробйов, О.Костянтинів, А.Ломовий, Є.Комендантов, К.Мартинів, К.Цвіков, Л.Кузьмін, Ф.Курічев, Л.Ломовий, І.Павлов, І.Решетников) були організовані підпільні групи, які розпочали боротьбу із румунськими загарбниками. В 1929 році в місті була створена молодіжна підпільна організація (Д.Соловійов, П.Денисов, С.Бронштейн, Є.Сливенко).

Рені. Із самого початку окупації населення не припиняло боротьбу проти румунської боярщини; члени підпільних організацій міста (І.Широков, К.Долгов, Я.Гроссман) та сіл (М.Тодоров, І.Нягу) збирали відомості про розташування румунських військ; розповсюджували листівки, газети, проводили агітаційну роботу.

Сарата. Боротьба підпільних організацій проти румунських загарбників в місті (Таберко, Г.Лаггер, Байков, М.Феоктистов, К.Еккерт, Ш.Герцензон, У.Тищенко, Р.Омельченко, С.Руденко, І.Статейчук, С.Поржицький, Ф.Мальцев, О.Потапенко) та селах Миколаївка-Новоросійська (І.Єфімочкин, Г.Лозовський, К.Шеремет, В.Абрамович, П.Кочерга, О.Хинку, М.Іванов, С.Колесников, В.Зусков, М.Чернієнко, І.Мойсєєв, М.Мазуренко), Плахтіївка (І.Небога, О.Коротич, І.Праведний, М.Іванько, А.Середа, П.Христюк, Ф.Кобилєнко) зустріла шалений опір із боку німецьких колоністів. На випадок селянського повстання проти окупантів в Сараті був створений куркульський загін самозахисту з числа колоністів, який підтримав румунів у придушенні Татарбунарського повстання. Згодом була створена озброєна фашистська організація типу гітлерівських штурмовиків, існувала організація націонал-соціалістичної партії. Фашисти часто влаштовували погроми, внаслідок цього активна частина місцевого населення та активісти підпільного руху вимушені були покинути Сарату.

Тарутине. Місцеві підпільні організації (Й.Салтанов, К.Коноков, Ш.Браїловський, Я.Сакин, М.Андрєєв, С.Торик, П.Гройсман, Б.Клоц, М.Матвієнко) боролися із загоном, який організували німецькі куркулі-колоністи та місцеві білогвардійці, що став опором румунських загарбників. В місті існував центр, очолюваний спеціально надісланим з Берліну резидентом, що керував усіма фашистськими організаціями в німецьких колоніях Бессарабії. Багато підпільників було викрито, заарештовано й ув'язнені або розстріляно.

Татарбунари. Боротьба із румунським загарбниками в місті та селі Тузли (П.Завгородній, І.Балас, С.Старков, О.Кочорба, брати Брошевані – організація була розкрита й підпільників розстріляно) після придушення Татарбунарського повстання не припинялася: в 1927 році відновила свою діяльність молодіжна організація (О.Павленко, брати Батищєви, Й.Самійленко, К.Лісний); в червні 1929 року вона була розкрита, проте знову відновила свою діяльність (С.Бойченко). В 1934 році утворилась нова підпільна організація (І.Сорочан, І.Галузинський, П.Коваленко, П.Швець, Г.Буновський, К.Чумаченко, І.Семенюк, І.Здоровий, І.Гусликий, К.Сирбов, І.Семенюк, П.Мардар, Г.Іванченко), яка устаткувала підпільну друкарню (була придбана друкарська машинка). Наприкінці травня 1935 року багатьох підпільників заарештували – відбувся «процес 43-х».

04. МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРНІ НЕЛЕГАЛЬНІ, НАПІВЛЕГАЛЬНІ ТА ЛЕГАЛЬНІ КОЗАЦЬКІ ГУРТИ БУДЖАКУ (1944-1973).

Комуністичне керівництво задністрових районів Одещини реально мало всю повноту влади й надавало великого значення культурі, але – як інструментові ідеологічної обробки населення: митець в соціалістичному суспільстві – «інженер людських душ» - себто мистецька творчість мала не займатись реально існуючою людиною, а слугувати формуванню «нової людини»; національна самобутність дозволялася лише як різне мовно-фольклорне забарвлення ідеологічних схем. Після знищення елементів колгоспної «кріпаччини», почався приплив селян до міста – це були не темні селюки, що раніше приходили чорноробами на новобудови та заводи, а переважно студенти та кваліфіковані робітники із значно вищим рівнем освіти та національної свідомості – утворився масовий споживач національної культури. З'явилася концепція «нової історичної спільноти – радянського народу» - русифікація була послідовною й цілеспрямованою; мільйони українців, отримавши освіту російською мовою, нею ж користуючись у праці, маючи московське телебачення за головне джерело інформації про світ, дедалі більше віддалялися від своєї національної культури, стаючи уніфікованими *homo sovieticus*.

Як наслідок засудження культу Сталіна, «відлиги» та загальної лібералізації суспільного і культурного життя, а також як реакція на очевидний занепад національної культури і свідомості, з'явилася велика група молодих інтелектуалів та митців, намагалися вийти за рамки «соціалістичного реалізму», повернути національну проблематику та культурну спадщину. Практично всі «шестидесятники» належали до хвилі сільської молоді, що приїхала навчатись до університетів. Виховані в радянському суспільстві, на суміші комуністичних ідеалів та традиційних селянських цінностей, відрізані в час свого інтелектуального та мистецького становлення від «нерадянської» спадщини та зовнішнього світу, ідейним обґрунтуванням своєї діяльності «шестидесятники» зробили гасло повернення до «принципів ленінської національної політики», начебто спотворених Сталіним, та до глибинних народних культурних традицій; почався дуже поміркований варіант «українізації», розпочало діяльність Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, що здійснювало реставрацію пам'яток козацької доби.

Зважаючи на це, виникають на Буджаку козацькі гурти, що пропагують козацьку культуру (під національно-культурницькими гаслами та вимогами свободи совісті) – вокальні, вокально-інструментальні ансамблі, народні хори - переважно в

українських та російських старообрядницько-некрасівських селах (Старокозаче, Стара Царичанка, Першотравневе, Вилкове, Шевченкове, Жебріяни, Стара та Нова Некрасівки, Муравльовка та ін.).

Але події 1968 року в Чехословаччині стали зручною нагодою для закручування гайок – з культурного обігу вилучалося все, що могло стимулювати національні почуття, багатьох «шістдесятників» піддано критиці та переслідуванням, кількох заарештовано; частина з них або самоізолювалася від активного культурного життя, або пішла на компроміс із владою; найрадикальніші стали дисидентами – засновниками альтернативної, підпільної «дисидентської» культури (самвидав).

05. КОЗАЦЬКІ ГУРТИ «ВУСАЧИ», «ГАСАНЦІ», «ПОКРОВЦІ».

Козацькі гурти (вокально-інструментальні ансамблі), що пропагували в 60-ти – 70-ті роки, під національно культурницькими гаслами та вимогами свободи совісті, козацьку культуру:

«Вусачи» - вокально-інструментальний ансамбль Муравлівської школи у складі: В.Тимофєєв (баян), В.Макаров, В.Бондарєв, І.Сілаков (гітари акустичні), М.Дмитрієв (ударні); в 1970-1972 роках члени гурта служили в лавах Радянської Армії в Ленінградському воєнному окрузі – теж грали в ансамблі в/ч 43119 «Вусачі» у складі: В.Тимофєєв (бадніон), В.Петров (контрабас), Ю.Ковальчук (гітара-ритм), Л.Григораш (саксофон), В.Оніщук (тромбон), Х.Томмазі (труба), Женя-Оксана (вокал), А.Тагієв (ударні), апаратура – дві колонки «Електрон-2» потужністю 2 по 20 Вт.; згодом ансамбль Муравлівського БК у складі: В.Тимофєєв (бадніон-клавішні-бас), І.Макаров-Кица (гітара соло-ритм), І.Наумов (труба), Коша (ударні) – нащадків некрасівців.

«Гасанці» - вокально-інструментальний ансамбль Першотравневського БК у складі: О.Черниченко (клавішні), Ф.Максименко, І.Осадчук (гітари), С.Петренко (ударні), П.Волощук (вокал) – нащадків запорожців.

«Покровці» - вокально-інструментальний ансамбль Ново-Покровського БК у складі: І.Дрібноход (клавішні), О.Вакульський, М.Дячин (гітари), Н.Гребенюк (ударні), О.Михайличенко (вокал) – нащадків запорожців.

Хлопці співали та грали українські та некрасівські козацькі пісні, пропагували козацьку національну культуру.

06. НАЩАДКИ МАЗЕПИНЦІВ ТА ЗАПОРОЖЦІВ.

Місто **Білгород-Дністровський**. В 1979 році в Білгороді-Дністровському виникає козацький осередок, що очолив М.Русін, згодом М.Бевз. Діяли козаки, в основному, через мистецькі колективи, бібліотеки, школи – козацькі номери в концертах, козацькі забави, виставки літератури про козацтво. Серед активістів – М.Журба, Є.Амелюшкін, Я.Фінгер, Н.Мінакова, В.Малевська, Ф.Кратов.

Старокозаче Білгород-Дністровського району. Козацький осередок було створено у 1980 році, очолив його О.Кочубинський. В програмі діяльності осередку – вивчення історії заснування села усть-дунайськими козаками і задунайськими запорожцями, історія козацької станиці, пропагування кращих рис характеру запорожців та козацької пісенної творчості. Активно працювали в осередку в ці роки Л.Балан, Л.Лозовський, Р.Рибальченко.

Петрівка Білгород-Дністровського району. Філію осередку козацтва в селі очолив у 1985 році В.Негода; філія входила до складу Старокозацького осередку.

Переможне-Папушойя Білгород-Дністровського району. Із 1978 року в селі (спочатку Бритівської сільської ради, згодом село увійшло до територіальної громади міста Білгород-Дністровський) в селі почав працювати автономний козацький осередок під проводом В.Сергєєва.

Турлаки Білгород-Дністровського району. Козацький осередок села очолив у 1981 році С.Федоров. Козаки пропагували військово-спортивну складову козацького способу життя.

Стара Царичанка Білгород-Дністровського району. Осередок козаків села було засновано Г.Городецьким у 1982 році. В осередку активно працювали П.Марченко, І.Прокопець, Х.Воробйов.

Нова Царичанка Білгород-Дністровського району. Козаки організували філію осередку у 1983 році, очолив його С.Стеценко; філія входила до складу Староцаричанського осередку.

07. НАЩАДКИ ЗАПОРОЖЦІВ ТА НЕКРАСІВЦІВ.

Місто Кілія. В місті у 1977 році родовими козаками Л.Суворовим та І.Малим створюється козацький осередок, що поставив собі на меті відродження військово-спортивного напрямку виховання козака. Завдяки їх ініціативі в місті був споруджений пам'ятник Богдану Хмельницькому. Активно працювали М.Гребенюк, О.Ігнат'єв, Г.Коломієць, Т.Переверзєв, С.Суворов.

Вилкове Кілійського району. У місті в 1974 році був заснований козацький осередок, який очолили Л.Соколов, М.Маковецький. Осередок зосередив роботу на популяризації духовної складової козацької спадщини. Активно працювали в осередку С.Саханов, Т.Гончаров, Ф.Мелент'єв, Г.Касьянов, С.Маляренко, В.Перов, В.Поляков.

Мирне Кілійського району. В селі у 1987 році була створена філія козацького осередку, який очолив В.Казаков; філія входила до складу Кілійського осередку.

Трудове Кілійського району. Філію козацького осередку (яка входила до складу Кілійського осередку) в селі очолив у 1984 році Ф.Задорожний. В програмі діяльності філії – вивчення історії заселення села задунайськими запорожцями, пропаганда військово-спортивної складової козацького виховання.

Шевченкове Кілійського району. В селі у 1986 році був створений козацький осередок, очолив його Х.Юрченко. Члени осередку зосредили свою увагу на пропаганді військово-спортивного аспекту спадщини козацтва.

Приморське Кілійського району. Родовим старшиною В.Мішковим у 1981 році в селі був створений козацький осередок, який зосередився в своїй роботі на популяризації духовної складової козацької спадщини. Активно в осередку працювали П.Іванов, К.Тарасов, І.Комендантов, В.Рогозін, І.Семенов, О.Хомутов.

08. НАЩАДКИ НЕКРАСІВЦІВ ТА ЗАПОРОЖЦІВ.

Місто Ізмаїл. В місті у 1975 році виник осередок козаків, який очолили В.Корнєв, І.Лісовий. В програмі діяльності осередку – вивчення та пропагування духовної складової спадщини козацтва. В осередку активно працювали Р.Соловійов, В.Овсянников, А.Смик, Є.Чернов.

Стара Некрасівка Ізмаїльського району. Філію козацького осередку очолив у 1974 році родовий козак В.Селєзньов; філія входила до складу Ізмаїльського осередку.

Муравльовка Ізмаїльського району. В селі у 1973 році виник козацький осередок, який очолили родові козаки – Д.Макаров та Я.Тимофєєв. Осередок розвивав військово-спортивний напрямок виховання козака та робив наголос на духовному вихованні особистості. Активно працювали в осередку В.Колодєєв, В.Буркін, П.Кірганський.

Першотравневе Ізмаїльського району. У 1976 році було створено філію козацького осередку, який очолив родовий старшина П.Волощук; філія входила до складу Ізмаїльського осередку.

Програми діяльності козацьких осередків Буджаку в 1973-1987 роки практично не мали чіткого ідеологічного спрямування, зосереджуючись на мистецькому та військово-спортивному напрямку й лише некрасівці ще й на духовному (старовірство). Після 1983 року виникає більш-менш організована мережа козацьких осередків, яка, проте, не мала єдиного центру керування. Кожен осередок працював автономно, проте дії вже намагалися координувати.

09. УКРАЇНСЬКЕ ЗАДНІСТРОВЕ ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО.

Спочатку мистецько-культурні нелегальні, напівлегальні та легальні козацькі гурти трансформуються в аморфну мережу неструктурованих та слабо структурованих осередків, програми діяльності яких практично не мають чіткого ідеологічного спрямування, зосереджуючись на мистецькому та військово-спортивному напрямку й лише некрасівці ще й на духовному (старовірство). Згодом виникає більш-менш організована мережа козацьких осередків, що пов'язано із «перебудовою» та налагодженням контактів із зарубіжними козацькими організаціями Європи та Америки. Мережа ця не мала єдиного центру управління. Ініціаторами створення осередків, як правило, виступали родові старійшини та козацька молодь: нащадки мазепинців та запорожців - **м. Білгород-Дністровський** (М.Русін, М.Бевз), **Білгород-Дністровський район – Старокозаче** (О.Кочубинський), **Петрівка** (В.Негода), **Переможне-Папушоя** (В.Сергєєв), **Турлаки** (С.Федоров), **Стара Царичанка** (Г.Городецький), **Нова Царичанка** (С.Стеценко); нащадки запорожців та некрасівців - **Кілійський район – Кілія** (Л.Суворов, І.Малий), **Вилкове** (Л.Соколов, М.Маковецький), **Мирне** (В.Казаков), **Трудове** (Ф.Задорожний), **Шевченкове** (Х.Юрченко), **Приморське** (В.Мішков); нащадки некрасівців та запорожців - **м. Ізмаїл** (В.Корнев, І.Лісовий), **Ізмаїльський район – Стара Некрасівка** (В.Селезньов), **Муравльовка** (Д.Макаров, Я.Тимофєєв), **Першотравневе** (П.Волощук).

Вибух в Чорнобилі неначе освітив дійсний загрозливий стан речей не лише з довкіллям, але й з національною культурою, мовою, суспільною мораллю, самім майбутнім нації. Це спонукало до активних дій творчу інтелігенцію – розгорнулися широкі дискусії щодо захисту національної мови й культури, повернення історично-культурної спадщини в повному обсязі, а вже потім щодо «відновлення історичної правди», подолання залишків сталінізму в суспільно-політичному житті, критика командно-адміністративної системи та опрацювання шляхів реформування суспільного й господарчого життя в руслі гасла «більше демократії – більше соціалізму»; культурі було поставлено діагноз – неповно структурність як наслідок трьохсотлітньої бездержавності. Почалося активне введення до культурного обігу раніше забороненої чи просто неопублікованої художньої, наукової, політичної літератури минулих років, а також культурного доробку діаспори, у тому числі щодо козацтва. Виникали численні незалежні театри-студії, мистецькі угруповання поза традиційними творчими спілками, вийшла з «підпілля» й швидко почала завойовувати популярність молодіжна субкультура, особлива музична; почалося запровадження нових, «госпрозрахункових» засад роботи закладів культури (й освітніх установ) та перехід на «нормативний метод» фінансування витрат (обрахування необхідних коштів не за «залишковим» принципом, а на підставі «науково визначених» норм забезпечення населення певними закладами й послугами та норм фінансових і матеріальних витрат на це забезпечення – працював я тоді вже директором й перед початком фінансового року - в грудні – обчислював необхідну кількість коштів для функціонування моєї школи та подавав розрахунки до райвно, але коштів завжди не вистачало). Економіка та освітньо-культурна сфера залишалися під державним контролем й керувалися командно-адміністративними методами, а єдиними джерелами додаткового фінансування залишалися державний та місцевий бюджети; непослідовні та половинчасті реформи стали каталізатором

глибокої кризи, що віддавна назрівала; «деградація культури» - занепад державно-комунальної культурно-освітньої інфраструктури, яку вже не стримував партійний контроль.

У березні 1990 року відбулися «майже вільні» вибори до Верховної Ради УРСР; майже 100 місць із 450 дісталися демократичним кандидатам; на порядок денний вийшли ідеї та гасла національно-демократичні – культурного відродження як необхідної умови відродження національної (зокрема козацької), створення суспільних умов для досягнення Україною незалежності, вирішення проблеми державного статусу української мови, повернення історичної державної символіки, відновлення «національних» церков – автокефальної православної та греко-католицької. Тоді ж починається розбудовний етап розвитку Буджацького козацтва – створюються неформальні та формальні козацькі громадські організації, активізується їх діяльність.

10. КОЗАЦЬКЕ ЗЕМЛЯЦТВО БОЛГАРІЇ.

Задунайська Січ Українського козацтва. Задунайська Січ Задністрового козацтва (в минулому філія Українського Національного Козацького товариства) була відновлена в травні 2013 року. Отаманом було обрано Д.Гнатенка (до цього були керівниками Д.Гулай, Ф.Жеребко, Колесниченко, Ф.Полтавців). Як філія УНКТ розкололася на ряд груп й перестала існувати. Культурно-освітня діяльність філії виявлялася в організації та участі у товариських вечірках, концертах, святкових академіях, літературних вечорах, заходах, присвячених дню народження та роковинам смерті Т. Шевченка, світським (болгарським й українським) і церковним святам (Різдво, Пасха, Трійця, Покрова тощо). Співав український чоловічий хор (близько 40 осіб) під орудою І. Орлова. Сьогодні це вокальний колектив «Задунайська Січ» (Тульча). В долині річки Ахелой розташовувалась Бургаська Січ. Організація підтримує зв'язки із українськими козаками.

Некрасівська козацька громада липован-старовірів. Некрасівську козацьку громаду липован-старовірів Задністрового козацтва (с.Казашко-Варна, с.Татариця-Сілістра, союз козаків міста Олена-Велико-Тирново, СКО «Свято-Пантелеймонівська Софійська козака станиця - Софія») було створено в травні 2013 року. Отаманом було обрано І.Авутова. Організація підтримує зв'язки із російськими козаками.

Болгаро-український козацький союз. Болгаро-український козацький союз було засновано в жовтні 2011 року після довгих перемовин із десятками українських козацьких організацій та ретельної перевірки – за основу було обрано Українське Реєстрове козацтво. Отаманом обраний Х.Георгієв Бояджієв. Перша церемонія посвяти в козаки Болгарії пройшла в м. Бургас у храмі Св. Миколая На даний час БУКС охоплює всю територію Болгарії. Створено й Молодіжну організацію. Після дипломатичної роботи та відряджень у Європейських державах БУКС має своїх представників.

Асоціація болгаро-українського козацтва. Асоціація болгаро-українського козацтва заснована в листопаді 2014 року. Отаманом було обрано В.Найдьонова, старшиною В.Галабова, К.Цветанова. Перша посвята в козаки пройшла в Благоевграді. Організація підтримує ідеологічні, духовні та моральні принципи українських козаків й зосереджує зусилля на відродженні і підйомі болгарського національного духу і величі болгарського народу. Створені спортивна база, козацький табір, проводяться фестивалі.

Молодіжна фундація «Мати Україно» (Софія) та кінна база «Аспарух» заснована в жовтні 2013 року. Керівники Ю.та Я.Батурови, К.Паньковський, А.Якімова. Мета організації – відтворення прогресивних українських козацьких та болгарських хайдукських традицій, патріотичне виховання молоді.

11. НАЩАДКИ КОЗАКІВ РУМУНІЇ (запорожці, некрасівці).

Козацьких організацій в Румунії не існує – відношення влади й румунського населення до козацтва негативне. Існують громадські організації: а) українців – Союз українців Румунії, Демократичний союз українців Румунії, Національний форум українців Румунії, які проводять культурно-мистецькі заходи; б) росіян – Громада росіян-липован Румунії, мета якої – підтримка російського духу в старообрядницькому середовищу.

12. НАЩАДКИ КОЗАКІВ МОЛДОВИ (запорожці, некрасівці).

Придністровський курінь Задністрового козацтва. Придністровський курінь Задністрового козацтва було створено в квітні 2011 року. Отаманом було обрано І.Ніколаєва. Організація підтримує зв'язки із Придністровськими козаками.

13. НАЩАДКИ КОЗАКІВ ГАГАУЗІЇ.

Окремий Гагаузький курінь «Комур Ат» Задністрового козацтва. Гагаузький курінь Задністрового козацтва було створено в листопаді 2010 року. Отаманом було обрано С.Крістіогло. Курінь підтримував стосунки із козаками Гагаузії. Було проведено традиційні гагаузькі свята Касим (виступ фольклорного ансамблю «Седеф» з Бешалми), Курбан та ін., міжнародна педагогічна конференція з питань козацької педагогіки (Комрат-Білгород-Дністровський, Гагаузія-Білгород-Дністровщина); круглий стіл з питань співпраці педагогів України, Туреччини, Гагаузії у справі патріотичного виховання гагаузької молоді та ін.

Об'єднання «Козацтво Гагаузії». Об'єднання «Козацтво Гагаузії» було створено в березні 2013 року. », яке очолив депутат Народних Зборів Гагаузії Іван Мардарь, який отримав від Союзу козаків Росії звання генерал. Ще декілька активістів нового руху стали козацькими полковниками (Василь Нейковчен – прес-секретар руху «Нова Гагаузія»). Полковник Телеш став відповідальним за організацію народного козацького руху в Гагаузії. Прес-служба «Козацтва Гагаузії» заявила, що необхідно «Батьківщину захищати». Об'єднання підтримує зв'язки із російськими козаками.

14. ОСЕРЕДОК ЗАДНІСТРОВОВОГО КОЗАЦТВА – АДАМІВСЬКИЙ ОСЕРЕДОК КОЗАЦТВА.

Осередок Задністрового козацтва – із 1991 року - Адамівський осередок козацтва - (далі АОК) – автономний козацький гурт нащадків старовинних козацьких родів (запорожців, мазепинців, некрасівців) в Білгород-Дністровському районі Одеської області. Існував як неформальний у 1990-1993 роках; зареєстрований виконкомом Адамівської сільської ради (довідка №152 від 27.12.1993), легалізований виконкомом Адамівської сільської ради (довідка №9 від 28.02.2000) на підставі рішення Адамівської сільської ради №68.XII.XXIII від 08.02.2000. Отаманами були – Тимофєєв Валерій Якович (1991-1997, у 1998 обраний писарем Білгород-Дністровської паланки, у 2003 обраний отаманом Задністрової Січі, переїхав жити до Білгорода-Дністровського); Маринеску Микола Костянтинівич (1998-2004, у 2004 обраний головою Ради Старійшин Задністрової Січі, переїхав жити до Білгорода-Дністровського); Козубенко В'ячеслав Олександрович (2004-2006, у 2006 обраний депутатом районної ради та членом Ради Старшини Задністрової Січі, переїхав жити до Білгорода-Дністровського); Кульчицький Анатолій Олексійович (2006-2012). На теперішній час наказним отаманом призначено Рибальченка Віктора Петровича (із 2012 року).

У складі АОК (1998) налічувалося 78 козаків.

I. Адамівський стан. Тимофєєв Валерій Якович – отаман АОК, Маринеску Микола Костянтинович – заступник отамана АОК, Козаченко Олександр Іванович – отаман добровільної козацької дружини, Рибальченко Віктор Петрович – отаман стану, Білоус Василь Іванович – заступник отамана стану, Лавриненко Юрій Іванович, Подолько Сергій Миколайович, Куликов Руслан Костянтинович, Буравицький Іван Антонович, Поздняков Іван Володимирович, Шмаглюченко Леонід Никифорович, Галицький Сергій Павлович, Завадський Дмитро Олександрович, Янишен Олександр Васильович, Шелестян Іван Омелянович, Козаченко Іван Іванович 1-й, Гречко Леонід Васильович, Ніколайчук Юрій Олексійович, Кульчицький Анатолій Олексійович, Крамаренко Олександр Михайлович, Моркот Сергій Петрович, Антонюк Андрій Леонідович, Тимофєєв Валерій Валерійович, Басюк Віктор Григорович, Даниленко Іван Федорович, Бер Олександр Іванович, Епляр Олександр Петрович, Епляр Андрій Петрович, Кондратюк Микола Анатолійович, Козубенко Іван Іванович, Даниленко Іван Степанович, Сороковкін Василь Матвійович, Гречко Анатолій Іванович.

II. Авидівський стан. Чеботюк Олександр Миколайович – отаман стану, Гончаров Віктор Якович – заступник отамана стану, Козаченко Олександр Антонович, Харченко Олександр Іванович, Царенко Ілля Хомич, Гамар Іван Васильович, Бойко В'ячеслав Семенович, Черемуха Олександр Васильович, Кіскул Анатолій Миколайович, Смоленко Микола Миколайович.

III. Благодатненський стан. Редько Анатолій Сидорович – отаман стану, Гуцан Валерій Тимофійович – заступник отамана стану, Козубенко Феодосій Іванович, Козубенко В'ячеслав Олександрович, Деревенча В'ячеслав Ілліч, Одорожа Ігор Федорович, Лазуренко Дмитро Степанович, Макаренко Федір Васильович, Макаренко Сергій Федорович, Редько Сергій Анатолійович, Ткаченко Сергій Петрович, Нестерук Микола Іванович, Орзенко Олександр Олександрович, Паладій Руслан Миколайович, Гоголов Руслан Іванович, Одорожа Олексій Федорович, Скибенко Федір Сергійович, Ткаченко Анатолій Сергійович, Якубський Олександр Миколайович, Завацький Михайло Олександрович, Скригулець Василь Петрович.

IV. Софіївський стан. Відман Іван Михайлович – отаман стану, Сердюк Сергій Вікторович – заступник отамана стану, Фаюк Олексій Андрійович, Головін Валентин Михайлович, Бочинський Володимир Якович, Євдошенко Михайло Якович, Врублевський Леонід Петрович, Волох Василь Анатолійович, Лишик Сергій Іванович, Санду Андрій Васильович, Тома Іван Федорович, Сирбу Іван Олександрович, Сирбу Аурел Олександрович, Сирбу Андрій Олександрович.

Козаки Адамівського Осередку Козацтва проводили активну громадську роботу: працювали в депутатських та громадських комісіях, комісіях з розпаювання землі та майна колгоспу, ветеранській організації, художній самодіяльності; користувалися в громаді авторитетом. Кожний четвертий чоловік, що мешкав в Адамівській громаді, був козаком. На Козацькій Раді АОК були прийняті Програми: Діяльності АОК із заходами (1995) та Виходу Адамівської громади з морально-духовної кризи (1996), які визначали напрямки та об'єм роботи на багато років наперед. Працювала програма перетворення Адамівської громади в козацьку громаду (із 1996).

Було надруковано посібники для козаків-отаманів – «Козацтво», вип. 1-й (1995), 2-й (1998), 3-й (2000), «Козацький вісник. Збірка» (1998). У 2004 році вийшла друком книга «Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання».

У 2008 році були надруковані спомини першого отамана Адамівського Осередку Козацтва Тимофєєва В.Я. «Адамівський курінь».

В 1998 році до Адамівського куреню були приєднані стани - Карналіївський, Маразліївський, Долинівський та застави – Розкішнянська, Олексіївська, Кантемир, Вигінська, Привітненська. Чисельність куреню зросла до 190 козаків.

У 2000 році в зв'язку із територіальною козацькою реформою, що була запропонована районною державною адміністрацією (сільська рада = курінь), АОК

отримав статус куреню та й був перейменований, але згодом (2001), за вимогою козаків, йому було повернено назву Адамівський Осередок Козацтва.

Шеф АОК Тимофєєв В.Я., після закінчення строку повноважень Адамівського сільського голови, повернувся на посаду директора Адамівської школи. Наступні сільські голови (Коноваленко А.М., 1998-2002; Бурлай М.А., 2002- т.ч.), не розуміючи значущості структуризації громади й активної участі громадян в житті сільської громади (можливо, вони вважали, що козацтво вже виконало свою місію – Державу Україна створено), дотримувалися політики поступового згортання діяльності АОК на території Адамівської сільської ради. Центр козацького життя перемістився в Адамівську школу, на базі якої ще декілька років проіснував Адамівський Осередок Козацтва – автономний гурт козаків Задністров'я.

Сьогодні відбувається відродження Адамівського Осередку Козацтва: як Адамівський курінь Буджацького козацтва, що входить до складу Українського козацтва, він зберігає всі клейноди та атрибутику; територію, на якій діє; Положення та Статут (із змінами); Програму розвитку та привілеї козацькі й старшинські.

Мета діяльності Адамівського Осередку Козацтва - відродження народних традицій державотворення та побудови єдиного патріотично орієнтованого, економічно і соціально ефективного й екологічно безпечного суспільства на принципах козацької ідеї-звичаю, свободи, соборності, демократії, правової захищеності та соціальної справедливості. Прагне сформувати нове покоління, виховане на патріотичних традиціях козацької держави. Розраховує на силу і дух козацького народу, козацької нації. Додержується старовинного козацького гасла: «Душу – Богові! Життя – Україні! Серце – народові-нації! Честь – козацтву-лицарству!».

15. БУДЖАЦЬКИЙ ОСЕРЕДОК КОЗАЦТВА – БУДЖАЦЬКА СІЧ – БУДЖАЦЬКЕ СІЧОВЕ КОЗАЦЬКЕ ВІЙСЬКО.

Буджацький осередок, згодом **Буджацька Січ**, далі - **Буджацьке Січове козацьке військо**. Князем Аргутінським-Довгоруким В.В. у 1992 році було організовано кооператив «Рюрик» при Дворянських зборах півдня Одещини. Складовою частиною кооперативу стала Буджацька Січ (виникла як Буджацький осередок козацтва на початку 1993 року, зареєстрована у 1994 році) – об'єднання козаків півдня країни. Співзасновниками Буджацької Січі були Устименко Б.І., Деордиця І.М., Георгієш Д.М., Мисюк В.С., кн. Аргутинський-Долгорукий В.В. Штаб-квартирою Буджацької Січі був Білгород-Дністровський. Першим отаманом було обрано І.М.Деордицю, другим (із 1994 року) – князя. У складі осередка було багато впливових та знаних у районі осіб, але позиція керівництва стосовно других осередків козацтва у районі (курс на ізоляцію та елітаризм) не дала Січі можливості консолідувати та очолити козацький рух. Та ще й князь багато часу був у роз'їздах (справи за кордоном – був особистим секретарем Великого князя Володимира – нащадка російського імператорського престолу; засновником дворянського зібрання Півдня України та ін.). Відсутність отамана паралізувала роботу осередка, бо за першим статутом Січі отаман практично одноосібно керував роботою Буджацького козацтва (печатка та фінанси осередка були в руках князя). Буджацька Січ була незалежною обласною організацією і не входила до лав Українського козацтва – на той час єдиної у країні козацької організації всеукраїнського масштабу.

Із самого початку у складі Січі активно працювали Деордиця І.М. – отаман, Устименко Б.І. – січовий суддя, Мисюк В.С. – писар, Зуєв О.І. - бунчужний, Бойчев В.В. – обозний, Черв'як О.О. – начальник штабу, Ковалів С.Д., Ступак О.Т., із 1994 року – кн. Аргутинський-Долгорукий В.В. - отаман, Хоменко І.В., Врублевський М.В., Лукашевський В.В., Смаковський В.М., Єремєєв В.І., із 1995 року – Вітряк М.К., Скляренко М.П., із 1996 року – Дейна М.К., Лелеченко І.А., Скиба М.Є., із 1997 року – Царенков О.П., Павлюк В.В., із 1998 року - Воробйов В.М. – писар, Мельниченко Г.Б.

та ін. Діяли козацькі осередки у Сараті (Іванов Є.І., Поглупко), Тарутіно, Арцизі, Татарбунарах, Кілії, Ізмаїлі, «але тамтешні полковники, крім саратського Сергія Іванова, майже нічого не зробили для відродження козацтва» (пише Б. Устименко у своїй біографії).

На установчій раді Буджацького січового козацького війська 1 жовтня 1994 року було затверджено статут БСКВ, зміст якого складається з загальних положень, мети та завдань БСКВ, вибуття з БСКВ, прав та обов'язків козаків БСКВ, порядку утворення і діяльності статутних органів БСКВ та їх повноважень; джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна БСКВ, порядок звітності і контроль, порядок здійснення змін до Статуту БСКВ, порядок припинення діяльності БСКВ, вирішення майнових питань, пов'язаних з його ліквідацією.

Буджацьке січове козацьке військо, що у дальшому йменується БСКВ, є суспільним об'єднанням, тобто добровільним формуванням, що виникло в результаті вільного волевиявлення фомадян, які об'єдналися на ґрунті загальності інтересів, діяльність якого обіймає територію адміністративно-територіальних одиниць, що входять до складу Одеської області. БСКВ є регіональною філією Українського козацтва і підпорядковано Гетьманові України.

БСКВ засовано та здійснює свою діяльність у згоді з Законом України «Про об'єднання громадян» від 16 червня 1992 року.

БСКВ здійснює свою діяльність з метою відродження духовних традицій, патріотизму, проголошування та сповідання високих моральних принципів козацтва.

Предметом діяльності БСКВ постають: організація контактів, розвиток спілкування людей, які сповідають високі моральні принципи козацтва; розширення безпосередньої участі названої групи населення в культурному будівництві, використання з цією метою їх творчих зусиль та матеріальних можливостей; спів дія більш повному й глибокому освоєнню козаками багатств вітчизняної і світової культури, в тому числі культури козацького стану, патріотичному і естетичному вихованню людей, особливо молоді, формуванню громадянської відповідальності за долю Вітчизни; організація центрів фізичного виховання та різноманітних спортивних секцій; підготовка молодих козаків до служби в лавах української армії; участь в організації заходів в галузі дозвілля; відновлення козацьких поховань, допомога у відновленні пам'яток історії та культури; інші заходи, які не протирічать законодавству України.

Козаками БСКВ можуть бути громадяни України, а також іноземні громадяни й особи без громадянства, діяльність яких відповідає метам, котрі передбачені цим статутом, та особи, які досягли 14-річного віку, що визнають себе козаками і повинні дотримуватися вимог цього статуту, рішень органів керування БСКВ, виконувати накази командирів, якщо вони не протирічать законодавству України.

Вищим органом керування БСКВ є Січова рада, делегати у яку вибираються на Кошових радах БСКВ. Січова рада правомочна при присутності на її засіданнях не менш 2/3 обраних делегатів. Січова рада скликається Січовим отаманом по мірі необхідності не рідше 1 разу на рік. Позачергові ради збираються за ініціативою Січового отамана або за ініціативою всіх членів січової канцелярії. Вищим виконавчо-розпоряджувальним органом БСКВ є січовий отаман.

Членами січової канцелярії (штабу) виступають січовий священик (духовний наставник козацтва), січовий осавул (заступник Січового отамана), січовий писар (начальник штабу), січовий суддя (голова козацького Суду честі), січовий бунчужний (відає діло виробництвом БСКВ), січовий обозний (відає грошовими коштами та майном БСКВ). Їх обов'язки та компетенції визначає Січова рада.

При Січовому отамані діє Рада старійшин, яка складається з 10-15 козаків-ветеранів на чолі з головою, вибрана на загальній раді Січі. Рада старійшин може відмінити будь-яке розпорядження чи наказ Січового отамана або членів січової канцелярії.

БСКВ складається із кошів (відділень), у кожному з яких є кошова рада. Кошова рада є вищим органом керування кошу. І складається з кошового священика, кошового осавула, кошового писаря, кошового судді, кошового обозного та кошового бунчужного. Їх компетенцію та обов'язки визначає кошова рада. Кожний кош складається з двох або трьох полків, де також діє полкова канцелярія на чолі з полковими командиром.

Кошти БСКВ формуються з вступних та членських внесків його козаків, добровільних внесків та пожертвувань громадян і організацій України й інших країн, надходжень від проведення у згоді зі Статутом культурних заходів від господарської діяльності засновників БСКВ підприємств, закладів та інших не заборонених законом надходжень. БСКВ здійснює господарську діяльність шляхом створення підприємств, організацій, які виступають юридичними особами, в тому числі спільних підприємств, організацій із закордонними партнерами.

У травні 1995 р. було проведено коло з організаційних питань. На якому була затверджена нова редакція Статуту Січі, який відтепер обмежував права отамана та розширював права та повноваження січової старшини; керівництво січю перетворювалось із одноосібного на колегіальне. На колі були присутні письменники Ковальджи, Набоков, Задорожний. У цьому ж році до Білгород-Дністровського приїздив за листом Леоніда Городецького Гетьман Українського козацтва В. Мулява. Разом із Сагайдаком (Київ) та Лукашевичем (Одеса) Мулява мав зустрічі з керівництвом Буджацької Січі та Білгород-Дністровської планки і зробив висновки, що лише керівництво паланки стоїть на державницьких позиціях, а діяльність керівництва Січі не відповідає національним інтересам України. Леонід Городецький отримав Універсал Гетьмана на право формування осередків Українського козацтва; керівництво Січі такого Універсала не отримало. Цей крок Гетьмана відштовхнув багато офіцерів 180 дивізії від лав козацтва. Говорив генерал Токарев: «Я – генерал - буду підкорятися прапорщику?». Але як казав Городецький: «Хто бажав стати козаком – той став ним, не зважаючи на те, хто керує осередком. Тим паче, що отамана завжди можливо переобрати».

Як би там не було, але частина козаків Буджацької Січі припинила активну діяльність до кращих часів (Деордиця І.М., Дмитренко В.В.), частина відійшла від козацтва зовсім (зокрема, в зв'язку із виїздом –Токарев В.Є., Кучер В.В.), частина увійшла до складу Білгород-Дністровської паланки (Скляренко М.П., Устименко Б.І., Бойчев В.В., Вітряк М.К.).

У 1997 році отаманом Буджацького січового козацького війська Подгайновим В. В. було затверджено нове положення про права та обов'язки козака БСКВ, радою отаманів і старшиною було затверджено присягу (клятву) Буджацької Січі. Офіційно Січ припинила діяльність у 1997 році, але 25 липня 1999 р. вийшов наказ № 32 Отамана Українського Чорноморського козацтва про призначення отамана та старшини козацького товариства «Буджацька Січ», який нікому було виконувати. Згідно з вимогами статута Українського козацтва і гетьмана України про створення козацьких січей, паланок і поселень, як осередків відродження і розвитку традиційних козацьких форм самоврядування, для зручності в управлінні козацькими товариствами наказано: Переєструвати статут Буджацького січового козацького війська, яке було зареєстровано 15 грудня 1994 р. і привести статут «Буджацької Січі» до вимог статуту Українського козацтва, переєстрованого 7 серпня 1996 року.

У 2002 році рішенням козацького кола Українського Чорноморського козацтва Буджацьку Січ було відновлено; наказним отаманом було призначено генерал-хорунжего Скляренка М.П., було затверджено в новій редакції із внесенням змін та доповнень Січовою Радою Статут Буджакського Січового козацького війська.

До складу «Буджацької Січі» входили козацькі товариства: Білгород-Дністровське, Ізмаїльське – міські; Білгород-Дністровське, Саратське, Арцизьке, Татарбунарське, Тарутинське, Ренійське, Болградське, Кілійське, Ізмаїльське районове. Наказним отаманом «Буджацької Січі» призначити кошового отамана

Білгород-Дністровського козацького коша полковника Українського козацтва Склярєнко Михайла Петровича. Наказним писарем «Буджацької Січі» призначили осавула Українського козацтва Царєнкова Олександра Петровича. Наказним обозним «Буджацької січі» призначити осавула Українського козацтва Бойчева Василя Васильовича.

Для подальшого розвитку і утвердження Українського козацтва як громадської сили, здатної зробити певний внесок у консолідацію суспільства Буджацьке січове козацьке військо розробило територіальну програму відродження та розбудови Українського козацтва в Бессарабії на 2002-2005 роки, схвалєну на Раді старійшин 14 жовтня 2002 року.

Козаки БСКВ ведуть власну господарську діяльність, утворивши обслуговуючий кооператив «Козацька застава» при козацтві Буджацька Січ, створений на підставі установчого договору від 25 лютого 1999 року.

Згідно положенню про козака Буджацького січового козацького війська, козак БСКВ має право: у відповідності з Указом Президента України "Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва" і ст.5 Земельного Кодексу України звертатись з проханням к Отаману, узгодивши з полковими командирами про виділення йому земельної ділянки у використання з числа земель, які знаходяться в колективній власності Земельної Асоціації БСКВ для ведення козацького господарства; обробляти виділену землю технікою, придбаною командуванням під об'єднану земельну програму БСКВ; реалізувати всю вироблену сільськогосподарську продукцію або частину її через торговий відділ війська як на території Одеської області, так і на території всієї України і за її межами у відповідності з попиту на цю продукцію.

Козак БСКВ незалежно від звання зобов'язаний: кожного року в Військову казну членський внесок, який визначений для кожної сотні окремо в залежності від кількості земель, які належать відповідній сотні; приймати активну участь в земельній програмі БСКВ і здавати на розвиток і економічне зміцнення БСКВ 5% виробленої продукції.

Сільськогосподарський кооператив «Козацька застава» при козацтві «Буджацька Січ», створений для підтримки сільськогосподарства та інших товаровиробників шляхом розвитку їх взаємодопомоги у адаптації до ринкових відносин, формування стабільного і всебічно розвинутого ринку сільськогосподарської та іншої продукції та послуг, впровадження сучасних технологій та ефективної інвестиційної політики через використання переваг великомасштабного виробництва, що має кінцевою метою забезпечення соціально-економічного розвитку регіону і підвищення життєвого рівня його населення. Кооператив не має на меті отримання прибутку безпосередньо, а лише створює умови для прибуткової діяльності його членів (клієнтів, власників).

З початком перебудови багато хто в Україні відновив втрачену надію відродити славне козацьке лицарство. Одним з них був Борис Устименко. У своїй біографії він розповідає про свою діяльність та діяльність козацтва так: «У нас в Буджаку неабиякий чолов'яга, схожий зовні на Тараса Бульбу, Іван Матвійович Деордиця, нащадок славного козацького роду Підвисицьких, вирішив заснувати Буджацьке козацьке військо. Разом з ним ми багато разів їздили до Києва, зустрічалися з гетьманом Мулявою, отаманом Головатим, бували на козацьких радах, але ніякої допомоги у реалізації своїх задумів не одержали.

Згодом ми переконалися, що у козацтво подалися люди, які давно мріяли наситити свої апетити і задовольнити амбіції. І чим далі, тим більше таких людей з'являлося в козацьких осередках. Звідкість вийшли гетьмани і генерали з вучами, як у комишових котів, в штанях з лампасами і при шабляках. Вони гучно кричали «Будьмо!», добре пили горілку, закликали до єдності і підтримки грішми, але самі вносили розбрат і ніколи не могли відповісти, куди витрачаються козацькі гроші. Вони охоче їздили за кордон, наносячи візити українській діаспорі, в яких би далеких

країнах вона не перебувала, збирали гроші і подарунки на підтримку товариства, і задоволенні поверталися додому. Згодом всі вони почали гратися в політику, обіцяючи допомогу тим політичним лідерам, які обіцяли їм більше платити, незважаючи на те, що принесла Україні та її народу політика цього лідера.

Ми заріклися їздити до Києва і прийняли пропозицію вченого Леоніда Піменовича Хлопкова, фундатора інтелектуального куреню у складі Низового Війська Запорізького. Туди, в Запоріжжя, ми їздили двічі на рік, на Зелені свята, коли Хортиця плаче за зруйнованою Січчю, і на Покрова, коли збирається козацьке коло. Потім Верховного отамана Панченка посадили у в'язницю за хабарництво, згодом помер Хлопков і наш інтерес до Запоріжжя згас.

Десять років тому мене обрали Генеральним суддею Буджацького козацького війська. В той час отаманом у нас обрали князя Аргутинського-Долгорукого. Князь зробив посвяту козацтва у соборі, а потім вирушив до Словаччини, де осів у замку недалеко від Братислави. Хтось помазав його на російський престол під іменем царя Володимира Сьомого і, як казали, зробили князя Магістром Мальтійського ордену у Східній Європі.

Залишившись без отамана та печатки, ми обрали отаманом колишнього військового підполковника Михайла Скляренка, вихідця з Слобожанщини з козацького роду. Скляренко відновив статут, замовив нову печатку і Буджацьке козацьке військо продовжує своє існування.

Я докладав зусиль, щоб створити осередки в Кілійському, Ізмаїльському, Тарутинському, Татарбунарському, Арцизському і Саратському районах. Я зрозумів, що покладати надію на відродження козацької ідеї серед людей старшого віку справа безперспективна. Може одну людину з тисячі вдасться повернути лицем до козацтва. А ідеї тоді стають матеріальною силою, коли оволодіють масами, як вірно підмітив класик марксизму. Залишалася остання надія – молодь, але вона вже уражена гнилою ідеологією західної демократії, яка не визнає традицій, батьківщини, братства, а лише цінує гроші, розваги та розпусту.

Щоб протистояти цьому раковому захворюванню душі нашого юнацтва, я засів за книгу і цілих чотири роки працював над нею. «32 румби – це лоція для плавання по океану, ім'я якому – життя». В неї зібрано майже п'ять тисяч висловів самих розумних мислителів всіх часів і народів, викладені основи здорового способу життя, козацьких традицій та етикету. Я радий, що моя книга знайшла шлях до багатьох сердець і стала підручником навіть для людей старшого віку.

Часто буваючи в Миколаївці-Новоросійській, відвідуючи Адамівку, де самовідданою працею великих патріотів України виховуються діти, гідні своїх славних предків, я не втрачаю надію, що слава козацька не помре, не поляже. Я вірю, що прийдуть часи, коли на заклик козацьких сурм під українські прапори і козацькі хоругви стануть тисячі справжніх синів і дочок України захистити свою неньку і відновити невмирущу славу дідів і прадідів».

На жаль, керівництво БСКВ із 2004 року почало ризиковану політичну гру, намагаючись отримати матеріальних дивідендів та змінюючи політичну орієнтацію і політичних патронів «як перчатки», що й привело до різкого відтоку з організації ряду керівників та рядових членів. На т.ч. акції, що намагається організувати БСКВ, підтримують небагато козаків, що свідчить про падіння авторитету цієї організації.

16. ЗАДНІСТРОВИЙ ОСЕРЕДОК – ЗАДНІСТРОВЕ ЗЕМЛЯЦТВО.

Задністровий осередок – згодом Задністрове земляцтво. Група вищих офіцерів 180-ї Кантемирівської дивізії (місто дислокації – Білгород–Дністровський) на чолі з її начальником штабу полковником Токаревим А.Є. організувала у 1990 році Задністрове козацьке земляцтво – складову частину Всесвітньої спілки козаків. Душею земляцтва був комендант Білгород-Дністровської залози - полковник Слепухін М.О. До складу організації входили полковник Кучер В.В., підполковники Ломовцев

Ю.О., Корнєв В.С., Некрасов П.М., Пронін С.В., капітан Антонов Г.В. - за посадами - командири полків, військовий прокурор...

Штабом земляцтва було розроблено цікавий документ – «Ідеологія козаччини», який слугував фундаментом для розробки статутів усіх наступних об'єднань козаків Задністров'я.

У 1991 році Україна виборола незалежність. Із незалежністю прийшло розуміння необхідності позаблокового існування держави і, як наслідок, - скорочення Збройних Сил: було розформовано 180-ту орденів Кутузова та Червоного Прапору Київську дивізію, а діяльністю Задністрового козацького земляцтва зацікавилася Служба Безпеки України – вищеперерахованих офіцерів було звільнено з армії. Залишившись без пенсій та квартир, колишні офіцери вимушені були шукати роботу та помешкання; багато хто з них виїхав за межі Одещини. Частина офіцерів-козаків залишилася вірною козацькій ідеї: маленький осередок Задністрового козацького земляцтва ще працював у 1996 році – до його отамана Слепухіна М.О. зверталася рада отаманів козаків Петербурга.

В 1992 році за запрошенням князя В.В.Аргутинського-Долгорукого у Білгороді-Дністровському перебував отаман Союзу козаків Мартинов А.Г. До Союзу козаків входять як козаки з Росії та України, так й з усіх колишніх республік СРСР. Крім того, до нього входять й нащадки тих, хто за відомими причинами у двадцятих роках після завершення Громадянської війни повинні були покинути Батьківщину й оселитися за границею. Мета приїзду Мартинова А.Г. була – юридичне оформлення вже створеного земляцтва козаків для відродження історично утворених традицій загального буття, духовних та культурних традицій, укладу землекористуванням, методів господарювання, громадських та родинних звичаїв; підтримки й сприяння розвитку процесу культурного, соціального й економічного співробітництва й зближення народів, реалізації програми з виховання й освіти молодого покоління.

Білгород-Дністровським козацьким земляцтвом були встановлені відношення із Інформаційним Козацьким Центром (м. Санкт-Петербург). Центр сприяє бізнесу й має доступ до матеріалів в частині історії козацтва, його військ, станиць, що було доброю підтримкою діяльності Білгород-Дністровського земляцтва.

Поява Земляцтва у Білгороді-Дністровському наштовхнулася на супротив українського козацтва. В Одесі було обнародовано наказ №1 отамана Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва В'ячеслава Лашкевича. Він, «вбачаючи небезпеку для соборності незалежної держави України», наказав, зокрема, «бути готовими дати відсіч будь-коли агресору ззовні або всередині Української держави». У своєму наказі В.Лашкевич ультимативно попередив начальника штабу Одеського військового округу, начальника Служби Безпеки України по області та представника Президента в Одеській області про те, що, коли вони не вживуть заходів до негайного розпуску «російського військового козацтва та депортації» його членів за межі України, то буде розпочато «прискорену підготовку до Всеукраїнської акції козацтва по витісненню цього «дворянського козацтва» у Придністров'є» (тут було змішано дві організації – Задністрове земляцтво й Бужацьке Січове козацьке військо).

Що ж викликало таку бурю протесту? Союз козаків, який очолив Олександр Гаврилович Мартинов, було створено у червні 1990 році. У Листопадовій декларації Рада отаманів – директивний орган Союзу – заявила урядам республік про недопустимість розвалу СРСР. У цьому ж документі українці йменуються малоросіянами, а в пункті 7 мовиться про відновлення козацьких військових формувань. Громадськістю Земляцтво було сприйнято як шукачі пригод, які озброїлися, щоб захищати «исконно русские землі», тим більше, що Кучер В.В. був хранителем зброї 180-ї дивізії.

5 вересня 1992 року в Білгороді-Дністровському на малому козацькому Кругу було засновано Дунайське козацтво, яке на території Бессарабії існувало на протязі століть. Ініціаторів відродження Дунайського козацтва – полковника Кучера В.,

підполковників Корнева Ю., Некрасова Г., Ломовцева Ю., Глущенко, капітана Антонова Г. – було викликано до керівництва Одеського військового округу (генерал-лейтенант Радецький), «звинувачено в порушенні присяги та зраді Батьківщині» й звільнено з армії «за дискредитацію високого звання українського офіцера»...

17. ЗАДНІСТРОВА ПАЛАНКА – БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА ПАЛАНКА – БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКЕ МІЖРАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО ПАСІЧНИКІВ – БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКЕ МІЖРАЙОННЕ ПАЛАНКОВЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Задністрова паланка - згодом **Білгород-Дністровська паланка**, далі **Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство пасічників – Білгород-Дністровське міжрайонне паланкове козацьке товариство**. Білгород-Дністровське паланкове товариство козаків-пасічників очолював Леонід Городецький - військовий пенсіонер. Паланка входила до складу Українського Чорноморського Гуляйпільського козацтва, але з розколом обласної (крайової) організації УЧГПК на дві організації - Чорноморське Гуляйпільське козацтво та Звичаєве козацтво, отримала автономію. На відміну від інших козацьких організацій, в паланці ніколи не було розбрату; паланкова старшина завжди спокійно й розважливо вирішувала всі суперечки між козаками і не доводила ці суперечки до розколу. У життєдіяльності громадської організації дуже важлива роль керівництва та старійшин, і в цьому паланці дуже пощастило, що в керівництві та раді старійшин були такі особи, як Городецький Леонід, Маринеску Микола, Тимофєєв Валерій - люди, які пройшли школу керівництва громадами, організаціями, установами, працюючи головами сільрад, директорами шкіл, профспілковими та партійними лідерами; особи, що мали вже звичку приймати рішення та відповідати перед загалом за ці рішення.

Білгород-Дністровська паланка входила до складу Українського козацтва (перший Гетьман УК В'ячеслав Чорновіл). Від Чорновіла група козаків паланки отримала перші козацькі нагороди - Хрести з мечами (вони були зроблені з пластмаси, трималися на синій стрічці, кріпилися швацькими шпильками); до речі в Україні тоді ще не було своїх державних нагород - орденів та медалей. Першим в паланці цей Хрест отримав Л. Городецький.

28 січня 1995 року отаманом Крайового товариства УЧПК Українського козацтва було дозволено Городецькому Леоніду Григоровичу утворити Білгород-Дністровську козацьку паланку УК.

15 жовтня 1996 року Генеральною канцелярією Українського козацтва було підтверджено, що Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство пасічників є складовою частиною міжнародної, оборонно-спортивної, національно-патріотичної громадської організації УК і в практичній діяльності керується її статутом.

2 березня 1999 року Білгород-Дністровською районною державною адміністрацією була розглянута заява від 23 лютого 1999 року про легалізацію шляхом письмового повідомлення Білгород-Дністровського паланкового козацького товариства. У відповідності із статтею 14 Закону України «Про об'єднання громадян» товариство було легалізовано районною державною адміністрацією. В книзі обліку громадських організацій козацьке товариство значиться за №13. Засновниками товариства є Городецький Леонід Григорович, Берлізов Андрій Максимович, Тимофєєв Валерій Якович.

26 лютого 1995 року загальними зборами Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників було затверджено статут, згідно якого Білгород-Дністровське міжрайонне товариство пасічників є складовою автономною, самодіяльною, самоконтрольованою регіональною паланкою (козацьким підрозділом) в складі Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва.

Товариство наслідує історичні традиції Царичанського охочекомонного сердюцького полку Івана Мазепи. Значкові кольори товариства чорно-жовті.

В Білгород-Дністровське паланкове козацьке товариство входять:

Білгород-Дністровський отаманський курінь - м. Білгород-Дністровський, смт. Сергіївка, с-ще Затока, сс. Шабо, Прибережне, Кароліно-Бугаз.

Старокозацький курінь - сс. Старокозаче, Козацьке, Удобне, Полянка, Петрівка, Підгірне, Зеленівка. Отаман – Лісіцин Ігор Михайлович.

Руськоіванівський-Волонтирівський курінь - сс. Руська Іванівка, Дальнічени, Володимирівка, Чистоводне, Петропавлівка, Волонтирівка.

Адамівський курінь - сс. Адамівка, Овидівка, Благодатне, Черкеси, Софіївка, Привітне, Бритівка, Вигін, Розкішне, Монаші, Долинівка, Карналіївка, Олексіївка, Маразліївка. Отаман – Тимофєєв Валерій Якович.

Краснокосянський курінь - сс. Сухолужжя, Семенівка, Південне, Гончарівка, Андріївка, Молога, Випасне, Турлаки, Бикоза. Отаман – Кулик Василь Карпович.

Приморський курінь - сс. Приморське, Курортне, Біленьке, Миколаївка, Вольне, Великомар'янівка, Тузли, Широке, Дивізія, Костянтинівка. Отаман – Патроніка Іван Федорович.

Наказний Придністровський курінь - с. Паланка, мм. Бендери, Тирасполь. Отаман – Чудак Микола.

Основна мета сучасного етапу діяльності товариства – становлення організаційних низових структур в селах. Ця мета на погляд отамана товариства і районової старшини не досягнута з-за відсутності Закону про Українське козацтво, що в повній мірі не дає правових підстав для здійснення заходів цивілізованого втручання в порятунок нації та держави.

Характеристика паланкового товариства:

Отаман товариства – Городецький Леонід Григорович.

Товариство зареєстровано шляхом письмового повідомлення 02.03.1999 року. В книзі обліку громадських організацій товариство значиться за №13.

Статистичну звітність товариство не веде, оскільки не є юридичною особою.

Структура паланкового товариства не передбачає обов'язкового функціонування низових осередків в межах адміністративних кордонів. Шляхом повідомлення зареєстровані осередки в сільських радах за №2 в Старокозаччому 02.06.1997 року та за №2 28.02.2000 року в Адамівці школи джур та дан дитячо-юнацької організації «Молода Січ», а також за №1 28.02.2000 року Адамівський курінь Українського козацтва. Решта низових осередків ще знаходяться в стані організаційного формування.

Загальна кількість членів товариства – 1399 чол. Чисельність товариства обліковується згідно з поданими заявами паланковою канцелярією в компуті (реєстровому списку).

Товариство організувало пункт козацького самозабезпечення. Його функції зараз передаються новоорганізованому підприємству «Козацька справа», яке уповноважене отаманом товариства виконувати ті ж самі завдання, аби господарська діяльність козаків не суперечила Закону про об'єднання громадян. Товариство організує можливість населенню (пенсіонерам, інвалідам, учасникам бойових дій, багатодітним родинам) придбати вугілля за цінами на 25-30% дешевшими, ніж на місцевому ринку палива, заохочуючи до фактичної доброчинності козацькі комерційні структури.

Грошові надходження в бюджет товариства складаються з членських внесків, які визначені зборами районової Ради в розмірі 2 гривні 50 копійок на рік. На ці кошти здійснюється аренда приміщень для паланкової канцелярії, забезпечується діяльність перукарні з безоплатним обслуговуванням пенсіонерів, інвалідів, учасників бойових дій, багатодітних, дітей-сиріт. Оперативний облік коштів та облік чисельності членів товариства здійснюється на основі записів в книзі сплати членських внесків до першої половини року, пізніше книга передається до крайової

канцелярії, яка до вересня проводить бухгалтерський облік надходження коштів і звітує про це Генеральному скарбничому.

Про діяльність товариства майже щомісячно отаман товариства інформує місцеві засоби інформації, вони охоче здійснюють публікації, Іноді роблять помилки трактовного характеру, щоправда позитивного змісту.

Товариство використовує історичний гербовий знак війська Гетьмана П.Орлика, нащадками традицій якого себе вважає.

Форма паланкового товариства: кашкети парадно-вихідні старого зразку; мундир і брюки парадно-вихідні кольору морської хвилі; мундир та спідниця кольору морської хвилі; сорочка захисного кольору; сорочки білого кольору старого зразка; пальто літнє офіцерське.

Військові посадові відзнаки згідно із Положенням УК про козацькі військові звання.

Козацьке товариство поставило собі за мету: створення вільної економічної зони в Затоці та Сергіївні шляхом залучення в наш регіон інвестицій з боку «білої меншини» Південно-Африканської республіки; об'єднання виконавчих структур міста та району для вирішення проблем зайнятості населення та для зменшення бюрократичних витрат; створення на базі діючих підприємств міста сільськогосподарських бригад самозабезпечення, відродження систем риборозведення в ериках Шаболата та в Дністровських плавнях; створення ферми з розведення страусів на основі бізнес-плану та існуючих технологічних ліній м'ясокомбіната; створення літніх дитячих та юнацьких таборів праці і відпочинку на кошти міжнародної програми ЮНЕСКО для скаутського руху; кооперація з сусідніми районами для заснування акціонерного позабюджетного фонду на будівництво газопроводу; будівництво протягом трьох місяців платформ та залізничного переїзду в районах вул. Сонячної та Південної; створення вільного від посередників ринку «Козацький привоз» та козацьких некомерційних магазинів розпродажу товарів першої необхідності для пільгового контингенту населення міста; створення пенітенціарної системи на основі самоврядування та самозабезпечення для використання трудового та духовного потенціалу мілких правопорушників; надання пільгових можливостей козацькому товариству для забезпечення населення дешевим та високоякісним вугіллем по цінам собівартості; першочергове надання соціальних гарантій ліквідаторам аварії на ЧАЕС, інвалідам та ветеранам воєн, пенсіонерам та багатодітним.

Один з видів діяльності - благодійні акції. Наприклад, у 1995 році було проведено благодійні козацькі розпродажі лікарських медів вищого ґатунку по цінах вдвічі нижчими від ринкових на Грецькій площі в місті Одесі.

Як йшли справи у козацтва? Це висвітлено у протоколах звітних зборів товариства:

1996. Перший раз товариство було представлено на Великій Раді Українського козацтва на Покрову в Києві. Фінансове становище тяжке: внески ледве покрили видатки. Товариство не мало інших, окрім внесків, прибутків - цього недостатньо для перспективного розвитку.

1997 рік. Придбано однострої та виготовлено козацькі хоругви. Створено духовий оркестр. Була спроба створити ринок "Козацький привоз".

Білгород-Дністровське козацьке товариство співпрацювало з Луганськими козацькими товариствами- Рішенням крайового отамана Лутанщини паном-товаришем Дудником було вислано товариству для забезпечення пенсіонерів, Інвалідів, багатодітних, учасників бойовик дій та Іншого пільгового контингенту населення міста та району високоякісне вугілля, ціною на 25% нижче прейскуранта.

1999 рік. За рік змінилася кардинально ситуація. В регіоні відбулася демонополізація послуг пасічникам. Вже більше півроку існує «Уголок пчеловеда» в магазині «Спорттовари» в Білгороді-Дністровському, Став торгувати неофіційно інший. Товариство перестало бути монополістом на ринку послуг пасічникам. Це

призвело до зменшень надходження внесків до товариства. Козацтво, яке забезпечувало можливість вижити, було порятунком для товариства пасічників. Товариство постачає вугілля малозабезпеченим. Своїх оборотних коштів не має. Замість них - кошти людей, які здавали наперед гроші на вугілля. Постачальники ж завжди залишали борг (за доставку) до наступних вагонів з вугіллям. Найшлися зависники з колишніх керівників «Козацької застави», їх кляузи у всі інстанції призвели до тимчасової затримки останнього вагона з вугіллям. Відкрито козацьке транспортне агентство, яке забезпечує населення по собівартості. Буде ремонтно-будівельна група для обслуговування інвалідів-пенсіонерів по собівартості. Для обслуговування цих проектів створено і оформлено підприємство «Козацька справа».

1998 рік. Виконуючи Указ Президента «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва» Білгород-Дністровське козацьке товариство вирішило увіковічити пам'ять полеглих козаків, які загинули за справ визволення цього краю. Для цього було запропоновано встановити пам'ятник у вигляді чорних гранітових каменів із зображенням у білому мармурі православного та козацького хрестів перед олтарем зруйнованої турками християнської церкви на території Білгород-Дністровської фортеці. Дійсно, запорізькі та українські козаки неодноразово брали штурмом Акерманську фортецю, яка знаходилася під владою турків (1517, 1541, 1574, 1575-1576, 1589, 1595, 1609, 1621, 1659, 1664, 1671, 1673, 1684, 1686, 1691, 1693 роках). В районі Акерману відомо декілька козацьких поселень. Окрім того, при захваті Акерману у 1787 році російськими військами, в їхньому складі, окрім донських козаків, приймали участь і бурські українські козаки. На встановлення пам'ятника дали згоду начальник управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини В.Палієнко (до речі, Палієнко починав свою трудову діяльність директором БК с.Адамівка), завідувача відділом археології Північно-західного Причорномор'я інституту археології НАНУ Т.Самойлова. Згідно з попередньою домовленістю з міськвиконкомом та православною церквою у місті було проведено хресний хід для освячення цього пам'ятника. Це дійство зіпало з святом пасічників - Святом Спаса, а також з Днем Незалежності України. Козацьке товариство активно приймало участь у проведенні свят. Це було висвітлено в міській пресі.

Не була вирішена проблема зі збутом меду, який накопичився у пасічників. Посередницька фірма «Сардіс» хотіла взяти вагон меду, але виникли сумніви відносно надійності їхніх російських партнерів на Крайній Півночі. Взагалі з пасічництвом постало більше проблем, аніж прибутків. Ще 2 роки тому виникла волокита з ветеринарним обстеженням пасік. Була публікація Городецького Леоніда в журналі «Пасіка» з цього приводу, яка була підтримана Інститутом бджільництва їм. Прокоповича. Але департамент з держветмедицини «став в позу» і тарифи не змінив 1 не змінив норми обстеження. Але частково ця проблема таки вирішилася. Міська станція ветслужби і головний лікар згодні збирати 10% від загальної чисельності пасіки, а не 30%. Пасіки - це матеріальна основа козацького товариства. Коли є діло загальне і більш-менш вигідне для об'єднання людей, то такої структури об'єднання виживають. Чого зникли товариства пасічників в районах. Бо в основі діяльності цих товариств була зацікавленість керівництва лише в своїх Інтересах, а вигоди пасічникам там не було. У міжрайонному козацькому товаристві склалося по Іншому тому, що козацтво поставило стріху, а пасічники охоче під ту стріху стали; дехто з опаскою та недовірою, з смішками. Сьогодні товариство задовольняє інтереси як пасічників, так і козаків, а найбільше тих пасічників, які взяли на свої плечі обов'язки козака. Сьогодні від декого можна почути таке: «Я, мов, чистий козак, а козаки-пасічники - ні те, ні се». Але товариство пасічників стало основою козацтва в цьому краї, і низький уклін тим пасічникам, які не поцуралися стати під погони з хрестами.

З'явилися негаразди з узгодженням діяльності між паланковим товариством і їхніми автономним міським козацьким Кошем. Виникли великі проблеми з ринком «Козацький привоз». Було вкладено в діло багато коштів, але все зупинилося

«нагорі». 31 жовтня делегація з 60-ти чоловік була на Великій Раді в Києві, на виборах нового гетьмана. Козаки повезли з собою 20-теро дітей, мало підготовлених до козацької справи. Але поїздка до Києва стала поштовхом до розвитку джурового руху в Адамівці. Зараз ці діти, прекрасно екіпіровані, морально готові до козацької справи.

Водночас заглохла робота з джурами в Випасному, де козацькою роботою завідував Валерій Гавриленко. Він поступив в військову Академію в Києві. Зараз, за допомогою козака товариства пасічників, депутата райради Івана Хоменка, вдалося залучити до цієї справи вчителя цієї ж школи і діяльність осередка джурового відновилась. Звичайно, потрібна підтримка козацького товариства, бо іншої немає – ні від влади, ні від керівництва району. Але, навіть при цих умовах, створювалися школи джур на Вигоні та Байрамчі. В Старокозаччому в діяльності школи джур настав деякий спад. І не вина в цьому курінного отамана Лісіцина Ігоря Михайловича. На одному ентузіазмі працювати 4 роки – тяжко. До речі, ним розроблено положення про козацький роз'їзд. Ця розробка оцінена Генеральною канцелярією як така, що не потребує опрацювання. Це саме і щодо розробок по джуровій програмі.

Кличуть товариство до школи, як це трапилося в Костянтинівці. Звичайно, там попередньо була наведена відповідна робота нашого наказного осавула роз'їздної служби Анатолія Майстра. Після бесіди з школярами зібралися жителі села, козаки мали з ними бесіду. Після візиту козаків там створена народна дружина козацького роз'їзду, яка взялась утримувати на основі самоврядності громадський правопорядок в селі. Членам цієї дружини видані посвідчення позаштатних працівників міліції.

Є проблеми взаємин з крайовим отаманом. По словам Городецького, їхні взаємини особисті – нормальні, але як з отаманом складні і не можуть бути простими. Бо в крайовій організації дійшло до того, що ті люди, які відроджували козацтво в Одесі і області, лишилися поза офіційним козацтвом. Багато хто з нових хоче використати козацтво як ширму для особистих амбіцій. Хоча такий гріх є з обох сторін. Комерція стала водорозділом між новими і старими козаками Одещини.

1999 рік. З'явилася кінноспортивна група, тренером якої працює Невольниченко Юрій Олексійович. Вона знаходиться в Старокозаччому колгоспі «Вільне козацтво». Олексій Невольниченко один з перших в Україні став на шлях відродження козацтва. Сам з старовинного козацького роду, майстер спорту міжнародного класу з кінного спорту, талановитий тренер, серцем і душею відданий козацькій справі. Таких людей зараз мало: джигітовка, виїздка, уміння володіти козацькою зброєю.

Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство Українського Задністрового козацтва співпрацює з Білгород-Дністровською організацією КУНу. У 1999 році вони випустили спільний меморандум.

Нинішні події в Україні набули занадто драматичного розвитку. Вбито лідера найбільшої політичної національно-патріотичної партії В'ячеслава Чорновола, сам РУХ розколотий діями ворожих Україні сил.

Ворожі внутрішні антиукраїнські сили перейшли до активних конкретних практичних дій по ліквідації незалежності демократичної України. На сьогоднішній день українське козацтво є єдиною організованою військовою силою, яка є в керівництві, цілком стоїть на національно-патріотичних позиціях... Виходячи з цього, було запропоновано розробити та надати всім козацьким отаманам (до котрих є безсумнівна довіра) секретну директиву для розробки можливих варіантів нейтралізації вороже налаштованих.

2000 рік. Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство разом з організаціями національно-державницького спрямування міста звернулося з меморандумом до президента України у зв'язку з складенням надзвичайної ситуації в місті. В меморандумі була висунена вимога ввести в Білгороді-Дністровському, за прикладом Одеси, а також Василькова Київської області президентське правління для реального становлення української державної влади до 2002 року (тобто до кінця

терміну повноважень вибулого міського голови, покійного А.Лук'янова). Було також запропоновано призначити на цю посаду (мера міста) голову місцевої організації НРУ, голову міської спілки репресованих і політв'язнів Павла Отченашенка.

26.II.2001 року Старшинською Радою була затверджена програма діяльності Б-Дністровського міжрайонного (паланкового) козацького товариства: 1. Продовжувати виконання програми козацько-лицарського виховання в сільських школах: Староцаричанській, Адамівській, Молозькій. Залучити до цієї програми Староказацьку школу після примусової перерви, пов'язаної з від'їздом з села осавула Лісіцина. 2. Добитися збереження права носити існуючі в товаристві однострої, встановлені в часи гетьманства Муляви. Добиватися поновлення історичної традиції українських козаків визначати лише виборні посади. 3. Якщо є кандидат з козаків на посаду «воєнрука», то людина, яка не займається військово-патріотичним вихованням, а лише викладає предмет, повинна підлягати конкурсній переатестації достроково до укладеного контракту. 4. Визначити правові засади шефського контролю козаків над військовослужбовцями строкової служби задля ліквідації в армії «дідовщини», поборів, корупції, крадіжок продовольства в столових, кухнях та на складах в бригаді Б-Дністровського гарнізону. 5. Передати на додатковій громадській контроль Б-Дністровському міжрайонному козацькому товариству прикордонну з Молдовою смугу шириною в 20км в Б-Дністровському районі. У випадку виявлення контрабанди залишати в розпорядженні козацької громади 10% конфісковано товару. Надати спеціально підготовленим козакам товариства затримувати для перевірки відповідності деклараціям вантажів, які вже пройшли митний контроль (для ліквідації корупції на митницях). Надати козацьким народним дружинам, козацьким роз'їздам статуту позаштатних співробітників МВС. 6. Передати Б-Дністровському кошовому товариству в розпорядження охорону та рекреацію природного середовища Задністровських плавнів, території колишнього поселення Мокрі Чаїри. 7. Відновити зруйнований антиукраїнською місцевою владою в 1999 році встановлений пам'ятний знак на місці православної козацької церкви в Б-Дністровській фортеці. 8. Надати статуту історичної пам'ятки козацькому престолу-хресту козацької новобогородицької слободи в с. Нова Царичанка. 9. Надати козакам Б-Дністровського міжрайонного і кошового товариства право шефства над фортецею, грецькою (Івано-Предтеченською) церквою у м. Білгород-Дністровському. 10. Упорядкувати козацькі лицарські та родові намогильники та козацькі хрести на цвинтарях сіл Старокозаче та Стара Царичанка. 11. Надати програми козацько-лицарського виховання розробленій полковником В. Тимофєєвим, статуту обов'язкової для військово-патріотичного виховання серед учнівської (шкільної) молоді, фінансувати роботу керівників джурових шкіл в системі Б-Дністровського райВОО. 12. Надати (узаконити) статус «козацький» церковному хору Покровської церкви села Стара Царичанка з врученням регенту хора відповідної грамоти. 13. Дослідити історію Задністрового та Задунайського козацтва з турецьких та румунських архівних джерел (використовуючи через Інтернет фонди Стамбульської та Бухарестської національної бібліотек). 14. Ввести вимогу про призначення на посаду викладача допризовної підготовки в школах членів козацьких організацій, або таких, які отримали рекомендацію-характеристику від козацької національно-патріотичної організації. 15. Здійснювати видання літератури з історії та розвитку сучасного Задністрового козацтва. 16. Забезпечити підготовку та випуск в друк кольорових портретів гетьманів України та героїв боротьби за свободу і незалежність України, визначних політичних громадських діячів і діячів мистецтва, культури та літератури (для шкіл, військових світлиць). 17. Створити короткометражні документальні фільми з всесвітньої історії козацтва, українського козацтва, січового стрілецтва УПА. 18. Ввести в с. Стара Царичанка Б-Дністровського району штатну посаду інструктора-тренера верхової їзди при відділі молодіжної політики та спорту райадміністрації. 19. Внести до туристичних маршрутів Б-Дністровську фортецю, залишки села Мокрі Чаїри, огляд ериків і плавнів, де господарювали на ловах козаки

Задністров'я. 20. Створити сітку некомерційних пунктів козацького самозабезпечення товарами народного споживання за цінами собівартості (положення розроблене Б-Дністровськими міжрайонним та кошовими козацтвом. 21. Інвестувати вітчизняними кредиторами на основі бізнес-проекту освоєння ериків та озер Дністровських плавень, а також озера Шаболат для відновлення історичних козацьких ловів та розведення кефалі і лобаса. 22. Підготувати і видати книгу-посібник по конярству, верховій виїзді, по виготовленню збруї, сідел та упряжі. 23. Профінансувати розробку програми, функціонування заповідника на місці колишнього козацького поселення Мокрі Чаїри в плавнях Дністровського лиману. 24. Підтримати матеріально і організаційно діяльність наказного Придністровського козацького куреня Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства в містах Бендери та Тирасполь Молдови.

Відповідно з рішенням зборів Старшинської Ради Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства козака Чудака Миколу Дмитровича призначено наказним курінним отаманом на створення куреня Українського козацтва в містах Бендери та Тирасполі, а також в околичних селах Придністров'я та Задністров'я в місцях історичного заселення Молдови українськими козаками.

На жаль, із від'їздом на проживання до Старої Царичанки отамана Л.Городецького (2004 рік), активна діяльність паланки призупинилась, а згодом й зовсім згасла; більшість козаків поповнила лави інших організацій – Задністрової Січі, Кошу, Окремого куреню.

18. СВЯТКУВАННЯ 500-РІЧЧЯ ЗАПОРОЗЬКОГО КОЗАЦТВА.

Відзначення 500-ліття Запорозького козацтва - масовий історико-просвітницький захід Народного Руху України у 1990 р. Відзначення відбувалося у Дніпропетровській та Запорізькій областях 1-5 серпня. Загальна кількість учасників святкування за різними оцінками від 300 до 500 тис. чол. Численні делегації були від усіх областей України включно з Кримською.

Основні організатори свята: Народний Рух України та Товариство української мови імені Т.Г.Шевченка. Допомогу в організації Свята Козацької Слави надали ряд місцевих адміністрацій, зокрема Дніпропетровщини та м.Запоріжжя, Нікополя.

Основні заходи: 1 серпня — вшанування пам'яті дослідника Січі академіка Дмитра Івановича Яворницького в Дніпропетровську (Січеславі); 2 серпня — розташування делегацій всіх областей України і Кубанського козацтва на Олексіївській затоці Дніпра в наметовому таборі; 3 серпня — наукова конференція з історії Запорозької Січі в Нікополі. Походи, концерти, урочисті мітинги на майданах та стадіонах; 4 серпня — вшанування пам'яті ушавленого Кошового Запорозької Січі Івана Сірка. Відкриття пам'ятного хреста на Могилі Пам'яті; 5 серпня — свято на острові Хортиця — колісці запорозького козацтва, де мав залоги ще князь Дмитро Вишневецький (Байда). Хід по Запоріжжю та Велика ватра на березі Дніпра.

Загальна кількість учасників свят на Олексіївській затоці Дніпра (неподалік колишньої Чортотлицької Січі) сягнула 300 тис. чол. Надзвичайною подією стало насипання Могили Пам'яті, яке велося за старим козацьким звичаєм всіма учасниками зібрання. Всі делегації привезли на Запоріжжя землі зі своїх країв і заклали її в єдину Могилу Пам'яті. У Запоріжжі, на Хортиці свято сягло свого піку. Великий Хід по Запоріжжю зібрав близько 500 тис. чол. Брала участь у відзначеннях й наша делегація у складі В.Тимофєєва, В.Гуцана, В.Гончарова.

19. ДЕНЬ КОЗАКІВ ПІВДНЯ БЕСАРАБІЇ.

День Покрови Богородиці - 14 жовтня 1990 року – храмове свято села Муравльовки на Ізмаїльщині готувалося з розмахом – центр старообрядства-липованства та некрасівського козацтва на півдні України святкував ювілей. На свято

з'їхались козаки – некрасівці, запорожці-задунайці, мазепинці (Ізмаїльській, Кілійський, Саратський, Татарбунарський, Білгород-Дністровський райони). Отець Акакій (місцевий священик) відслужив святкову службу, далі – спортивні змагання, ярмарок, а ввечері – святковий концерт та святкова вечеря. На святі була присутня делегація АОК у особі її отамана – В.Тимофєєва.

20. «КОЗАЦЬКИЙ ВІСНИК» (1991-1998; 1998-2015).

1991-1998 роки. Рукописний орган Адамівського осередку козацтва. Почав випускатися з жовтня 1991 року. Редактор В.Тимофєєв. Перші три роки «Вісник» розмножувався під копірку. З 1994 року в м. Білгороді-Дністровському почала працювати філія копір-центру СП «Петрекс» й розмножували газету (з оригіналу) вже там. Всього вийшло 14 номерів формату А4:2. Останні три номери вийшли із фотографіями (останній номер вийшов у березні 1998 року). Тираж газети не перевищував 20 екземлярів.

«Козацький вісник» виконував функції листівки під гаслом «Прочитай та передай товаришу». У «Віснику» розміщувалися матеріали теоретично-інформаційного змісту для широкого обговорення: Програмний документ Адамівського Осередку Козацтва, Положення про Козацьку школу «Джур», Положення про Клейноди АОК, Козацькі заповіді, Положення про Козацьке тілодуховиховання, Правила поведінки Козака, Положення про Добровільну Козацьку Дружину, Програма діяльності АОК, Програма виходу Адамівської громади з моральної (духовної) кризи та ін.

1998-2015 роки. Із квітня 1998 року «Козацький вісник» почав друкуватись неперіодично, як доповнення до основної газети «Річ про Адамівську Січ», згодом до газет «Річ про Буджацьку Січ», «Річ про Січ», «Козак Задністров'я», «Козацтво Задністров'я». У «Козацькому віснику» друкувались матеріали з історії та сучасності козацтва Буджаку: «Історична довідка» – 5 випусків, «Цікава історія» - 4 частини, «Третій Гетьманат», «Козацькі організації», «Козацька педагогіка», «Козацькі творчі колективи», «Буджак», «Запорозька Січ», «Гетьманська держава», «Мазепинці», «Задунайська Січ», «Некрасівці, донці в Буджаку», «Військо Вірних козаків, ЧКВ», «Дунайське, Новоросійське війська», «Вільне козацтво», «Документи Буджацького козацтва» та ін. Всього вийшло 37 номерів; останній номер у жовтні 2015 року; тираж не перевищував 100 екземплярів.

21. ЧОТИРНАДЦЯТИРІК (Козацький звичаєвий кодекс).

На початку 1990-х років, із відродженням Українського козацтва, перед козаками Українського Чорноморського козацтва (із літа 1991 року - Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва - до складу якого входив наш Адамівський Осередок Козацтва) постала проблема – на якому ґрунті-підвалинах будувати УЧПГК, яке з юрби людей почало структуруватися у організацію. На Колах 27.04.1991, 01.05.1991, 02.03.1992 були затверджені й розіслані по організаціям **Програма-звернення, Програма в розвиток Декларації незалежної й єдиної України, Програма УЧПГК**, які повинні були слугувати ідеологічним підґрунтям діяльності козацтва на Одещині, але більшість козаків вважало, що повинен бути й Морально-Звичаєвий кодекс Українського козака.

Із 1970-х років у списках на Задністров'ї ходили Заповіді мазепинців (Стара та Нова Царичанки), запорожців (Кілія, Вилкове, Нерушай, Шевченкове, Старокозаче, Козацьке, Переможне, Новопокровка, Гасани) та Гната Некраси (Ізмаїл-Тучков, Вилкове, Кілія, Стара та Нова Некрасівки, Муравлівка, Жебріяни, Покровка).

За ініціативи В.Лашкевича (історик за фахом, 2-й отаман УЧПГК – обирався двічі!), Л.Городецького (філолог за фахом, отаман Білгород-Дністровської паланки), В.Тимофєєва (директор першої на Одещині школи козацько-лицарського виховання

повного циклу) почався збір, запис та літературна обробка цих Завітів із метою написання Морально-Звичаєвого кодексу Українського козака. Була створена літературна редакція, до складу якої, окрім згаданих козаків, входили Л.Безклубий (1-й отаман УЧПГК), І.Власюк (3-й отаман УЧПГК), В.Роздайбіда (директор першої козацької школи в Одесі), В.Бойчев (придунайський козак-характерник), Б.Устименко (письменник), К.Янченко (козак УЧПГК), І.Кобилка (козак УЧПГК), Л.Тимчук (козак УЧПГК), С.Іванов (отаман Саратського куреня), В.Насипайко (козак УЧПГК), В.Мисюк (письменник), С.Гуцалюк (козак УЧПГК) та ін. Влітку 1992 року було створено першу редакцію Чотирнадцятиріка – Морально-Звичаєвого Кодекса Українського козака (редакцій було декілька).

Остаточна редакція Чотирнадцятиріка була затверджена на Колі УЧПГК 22.12.1992 (отаман В.Лашкевич); у списках його було розіслано по організаціях УЧПГК у січні-березні 1993 року; вперше надруковано у збірці «Козацтво. Випуск 1-й» (Вид. СП «Петрекс», Білгород-Дністровський) у січні 1995 році. В липні 1993 року Чотирнадцятирік було затверджено Колом Адамівського Осередку Козацтва як Звичаєвий Кодекс нашого козацтва.

22. КОДЕКСИ БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО БУДЖАЦЬКОГО КОЗАЦТВА.

Із початку 1990-х років на Буджаку в усних переказах (згодом у списках) розповсюджувались «Кодекси буття Українського Буджацького козацтва». Із 1994 року вони були затверджені на радах козацьких товариств як офіційні Кодекси організацій козацтв Буджаку.

Головна мета козацьких громадських організацій – формувати вільнолюбиву і незалежну особистість, козака-лицаря, мужнього громадянина, сутність якого розкриває міжнародне козацьке гасло: **“Душу – Богові! Життя – Україні! Серце – народові-нації! Честь – козацтву-лицарству!”**

23. БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКЕ ПЕДУЧИЛИЩЕ.

Із 1994 року (після появи в педагогічній пресі концепції козацького виховання) і по теперішній час ентузіасти–викладачі – Юрченко В.І., Віштак О.М., Головань І.М., Лобанова В.С. опрацьовують із студентами старших курсів шляхи впровадження в практику освіти козацьку педагогіку. Робота ведеться з метою теоретично-практичного вивчення методики козацько-лицарського виховання в школі. Студенти читали літературу, писали курсові роботи, зустрічалися з козаками. Вони визначали в своїх творах:

Яценко Т.О. (1994): «Вважаю, що введення до виховного процесу основ козацького виховання значно посилить моральну складову педагогічного процесу...».

Виходцев Р.Г. (1995): «Можна зробити висновок, що відродження культурно-освітніх козацьких традицій одна з необхідніших і найважливіших граней зміцнення незалежності України. Все це досягається за допомогою козацької педагогіки, яку використовували наші предки».

Чудак О.В. (1995): «Взявшись до написання курсової роботи на тему козацької педагогіки, я хотів насамперед розкрити і донести до студентів міцний зв'язок системи виховання сучасного і минулого. Ці всі питання дуже складні і водночас дуже цікаві зараз, тим паче майбутньому педагогу. І якщо я більше буду знати про методи, форми виховання на Україні в часи козаччини, гетьманщини, то це піде тільки на користь мені і всім тим, з ким я буду про це спілкуватись».

Місержі М.В. (1999): «Пізнання ідейно-морального, виховного потенціалу козацької духовності, розкриття своєрідних форм її існування, самобутніх шляхів розвитку має багато в чому вирішальне значення у відродженні та становленні української національної системи виховання, школи і педагогіки, у формуванні в наш час вільної, з стійкими морально-вольовими якостями, силою духу особистості».

Ткаченко І.В. (2002): «Як сказав директор школи козацько-лицарського виховання – українця можна виховати тільки виховуючи українця, бо людина може стати людиною тільки через виховання – і, спостерігаючи розвиток сучасного українського суспільства, ми приходимо до висновку, що відбуваються значні зміни у вихованні підростаючого покоління, зокрема національного виховання. Це відбувається завдяки тому, що все частіше в системі виховання керівники шкіл звертають увагу на те, щоб дітей, юних українців, виховували саме по-українськи, тобто використовували козацьке виховання, козацьку педагогіку.

24. ЗБІРКА «КОЗАЦТВО».

Тимофєєв В.Я. Козацтво. Випуски 1-3. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 1995, 1998, 2000. Книга слугувала посібником для практичної діяльності козаків Адамівського Осередку Козацтва. 160 стор.

Кожний випуск складався із розділів: 1.Козацтво товариство (Програма діяльності, Ритуал посвяти, Козацькі заповіді, Положення про Адамівську добровільну козацьку дружину, Статут, Заходи, Символіка, Документи структурних підрозділів – Штаб, Рада Старшини, Старійшини, Науково-методична рада, Навчальний заклад, Суд козацької честі, Колегія Радників отамана, Координаційна рада). 2.Козацька школа (Положення про шкільну та класну козацьку організацію «Джура», Статут, Програма діяльності, Сценарій посвяти, Методичні рекомендації, Школа джур та дан, Школа козацько-лицарського виховання - Берегиня духу села, Учнівське самоврядування в школі козацько-лицарського виховання, Навчальний план, Навчальні програми, Козацьке тілодуховиховання – основа фізичного та морального становлення особистості). 3.Козацька громада (Програма виходу Адамівської громади з моральної-духовної кризи, Концепція розбудови Козацької громади). Як додатки йшли листівки, звернення, скаски козака-некрасівця.

25. КОПІР-ЦЕНТР «КСЕРОКС» СП «ПЕТРЕКС».

Копір-центр «Ксерокс» українсько-шведської компанії СП «Петрекс» був утворений в місті Білгород-Дністровському ще на початку 90-х років минулого сторіччя (1994). Тоді ж почали там розмножувати газету «Козацький вісник», згодом – «Джура», «Дана», «Козак», «Берегиня». Уходили на другу роботу (як правило, із підвищенням – до Одеси, Києва) старі кадри; приходили новачки. На момент, коли в «Петрексі» почала друкуватися газета «Річ про Адамівську Січ», там працювали Соловійова Тетяна Євгеніївна, Надзьонова Ольга Петрівна, Ганницька Світлана Петрівна. Філія друкувала Тимофєєву В.Я. трьохтомник «Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання», за який директор Адамівської школи отримав авторське свідоцтво, а згодом й звання «Кращий освітянин України».

Філія «Ксерокс» «Петрекс»а надає різноманітні послуги: ксерокопіює, масштабує, ламінує, проводить набір та роз печатку комп'ютерних текстів та ін. Ціни помірні (проте, колись ця фірма «здирала» з директора Адамівської школи 50 копійок за лист – при 40 копійок у конкурентів; але ціна себе виправдовувала – дівчата робили газету дуже якісно! – у фірмі працює цифрова машина – тут є авто й і фото режими). Сьогодні філія робить Тимофєєву В.Я. (як постійному клієнту) скидку – бере з листа 40 копійок! Як всі конкуренти, але якість залишається, як завжди, високою! Тепер у фірмі планується друкувати загальнобуджацьку газету «Річ про Буджацьку Січ», різноманітні матеріали з історії козацького руху та методиці козацько-лицарського виховання...

Філію було закрито у листопаді 2005 року.

26. АДАМІВСЬКА ДОБРОВІЛЬНА КОЗАЦЬКА ДРУЖИНА.

Із 1994 року на базі АОК працювала Адамівська добровільна козацька дружина з охорони громадського порядку у складі: Тимофеев В.Я. – голова сільської ради, шеф дружини, Козаченко О.І. – отаман дружини, Маринеску М.К. – заступник отамана дружини, Рибальченко В.П. – отаман Адамівського стану, Білоус В.І., Лавриненко Ю.І., Подолько С.М., Куликов Р.К., Чеботюк О.М. – отаман Авідівського стану, Гончаров В.Я., Козаченко О.А., Харченко О.І., Редько А.І. – отаман Благодатненського стану, Козубенко Ф.І., Козубенко В.О., Деревенча В.І., Одорожа І.Ф., Лазаренко Д.С., Макаренко Ф.В., Макаренко С.Ф., Редько С.А.

На жаль, із від'їздом до Білгорода-Дністровського отамана В.Тимофеева, Адамівська добровільна козацька дружина призупинила свою діяльність.

27. БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КОЗАЦЬКИЙ КІШ.

У 1996 році від Білгород-Дністровської паланки відокремився Білгород-Дністровський міський козацький Кіш, співзасновниками якого є Склярєнко М.П., Вітряк М.К., Устименко Б.І., Черв'як О.О., Горлачов В.П., Воробйов В.М., Бойчев В.В., Мельниченко Г.Б., Скиба М.Є., Лелеченко І.А., Городниченко П.М., Кулинський В.Я., Зуєв О.І., Лісіцин І.М., Павлюк В.В.

У березні 1997 року отаманом Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства пасічників паном Л.Г.Городецьким було запропоновано створити на базі цього товариства автономний міський козацький Кіш, який організаційно буде входити до цього товариства. Рішення Козацьким колом було прийнято одностайно. Було подано заяву виконавчому комітету міської ради народних депутатів про легалізацію Білгород-Дністровського міського козацького Коша. В узгодженні з ст.14 Закону «Про об'єднання громадян», Білгород-Дністровський міський козацький Кіш був легалізований шляхом письмового повідомлення. Білгород-Дністровський міський козацький Кіш в книзі обліку організацій числиться за №46 від 22.05.1997 року.

1 березня 1998 року, на козацькому колі Білгород-Дністровського міського козацького товариства було затверджено виборним отаманом Кошу – Склярєнка Михайла Петровича, виборним кошовим писарем – Черв'яка Олександра Олександровича.

На установчій раді Білгород-Дністровського Коша 20 грудня 1998 року було затверджено статут Коша, 25а який був зареєстрований Білгород-Дністровською міською радою 21.01.1999 р. В цей день Кош одержав свідоцтво про реєстрацію статуту свого громадського об'єднання.

Білгород-Дністровський козацький Кіш є добровільна, незалежна громадська організація козацтва України, що виникло в результаті вільного волевиявлення громадян, які об'єдналися на ґрунті загальності інтересів. Є складовою частиною Одеської крайової організації Українського Чорноморського козацтва.

Метою діяльності є сприяння розбудові України як суверенної держави, відродження прогресивних українських козацьких звичаїв і традицій, захист політичних, економічних, культурних та історичних здобутків українського народу, відродження, утвердження і розвиток української мови і культури.

У своїй діяльності Козацький Кіш співпрацює із структурами Війська Низового Запорізького (хоча й вважають це вимушеним кроком ради державної єдності).

Отамани Коша працюють на Раді Отаманів Українського козацтва, беруть участь у Тризні в Запоріжжі.

Білгород-Дністровський міський козацький Кіш брав участь у передвиборній кампанії 2002 року, підтримуючи кандидата у депутати Верховної Ради України – козака Руслана Зозулю. У 2004 році козацький Кіш приєднався до коаліції демократичних сил Одеської області, мета якої – продемонструвати політичну зрілість і не допустити перемоги авторитарно-олігархічної системи, сформованої в

останні роки; об'єднати всі національно-патріотичні сили навколо головної мети проведення чесних, прозорих виборів Президента України у 2004 році.

Козацький Кіш також бере участь в організації і проведенні Дня міста Білгорода-Дністровського, що освітлюється в місцевій пресі.

При Білгород-Дністровському козацькому товаристві створений сільськогосподарський кооператив "Козацька застава", основна мета якого вирощування та переробка сільськогосподарської продукції.

Згідно з дорученням Президента від 10 жовтня 2000 року про вживання заходів щодо ширшого залучення козацьких товариств до військово-патріотичного виховання, організації фізкультурно-спортивної роботи та посилення ролі Українського козацтва у підготовці молоді до військової служби Білгород-Дністровське козацьке товариство проводить роботу по виконанню цього доручення. На сьогоднішній час у всіх районах Бессарабії є козацькі організації та інші об'єднання – об'єднання джур, молодих козаків. Численні організації джур знаходяться в селах Старокозачче, Миколаївка-Новоросійська, Стара Царичанка, Козацьке, Мар'янівка та ін. Молодіжні козацькі організації (об'єднання) призначаються для виховання молоді в дусі вірності народу України і відродженню звичаїв, традицій, обрядів козацтва. Об'єднання джур сприяють відриву підлітків від вулиці, підготовують їх до служби в Збройних Силах України. На сьогоднішній день в козацтво приходять досвідчені військові спеціалісти-офіцери, які вийшли в запас. Вони готові працювати з підлітками, проводити з ними заняття з військової підготовки, фізичному вихованню. Проведенню таборових зборів на військових полігонах України. У майбутньому козацтво планує створити школу джур.

Оскільки Українське козацтво – це громадське об'єднання, то козацтво повинне самостійно заробляти кошти для втілення в життя цих планів. Але є проблема – немає приміщень для забезпечення нормальної життєдіяльності козацтва Буджацької Січі, в яку входить Білгород-Дністровський міський козацький Кіш.

Україна на роздоріжжі. 12 років незалежності багато в чому виявилися роками втрачених можливостей. Ми не змогли побудувати Україну нашої мрії.

Усе ще не завершилася економічна трансформація. Непрофесіоналізм державного управління, відсутність політичної волі, корупція в вищих ешелонах влади не дозволили провести необхідні економічні перетворення, які б сформували ефективну, конкурентну і соціальну ринкову економіку. Бідність, занепад соціальної сфери, безробіття, державний рекет малого і середнього бізнесу, зростання злочинності, безправ'я й убогість місцевого самоврядування... Влада виявилася не здатною визначити національний інтерес України, плутаючи його з власними інтересами. Так звана «багатовекторність» – ще одна сумна ознака 12-річного топтання на місці цілої держави, розташованої в центрі Європи.

Чому прихильники європейської демократії програли ці 12 років? Чому справжні патріоти України не змогли реалізувати програму відродження країни? Відповідь очевидна: тому, що сумною традицією українських демократичних сил є розбрат.

Одещина відчуває ті ж проблеми й труднощі, що і вся Україна. Соціально-економічний розвиток гальмується відсутністю чіткої і стабільної законодавчої бази. Корупція і непрофесіоналізм чиновників гублять добрі починання. Місцеве самоврядування усе ще безправне і виконує скоріше роль громовідводу народного невдоволення від органів державної влади.

Козацьке товариство вважає, що доки будуть в Україні такі начальники, які не підтримують патріотичні організації, тяжко будувати незалежну Україну.

Із 2005 року керівництво Кошу почало втручатись у політичні сварки міського масштабу, що призвело до переходу основної маси козаків до інших організацій. На теперішній час в Кошу залишилися отаман та заступники; козаків немає.

28. САРАТСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Саратське районне козацьке товариство Чорноморського козацького війська було засновано 22 червня 1998 року. Отаманом було обрано С.Іванова (капітан міліції; пропрацював в органах двадцять років, юрист за освітою) – людина чесна і професійно підготовлена до боротьби зі злочинцями, готова безкорисно стати на захист своїх співгромадян, як і належить справжньому лицареві-козаку. Козацькому товариству депутати райради доручили надавати допомогу міліції в наведенні порядку по вулицях Сарати. Докладніше про склад товариства, його програму, про методи наведення порядку. У складі товариства козаки віком до тридцяти років, більшість з яких пройшла службу в армії. При прийомі здійснюється суворий відбір і перевірка. Козак повинен мати позитивну характеристику, не менше двох рекомендацій, знати історію свого народу і козацтва, займатися спортом. Якщо потім козак виявиться негідником, і його, і поручителів без жалю виключають з рядів козацтва. Міра покарання сувора, але необхідна в умовах всезагальної розпущеності, нечесності і розхлябаності. Минулого літа підрозділи козаків допоміг господарствам і власникам городів в охороні врожаю, проводило зустрічі з школярами Миколаївки-Новоросійської, колишньої столиці Усть-Дунайського козацтва. Нині козацьке товариство проходить період становлення. Збільшується кількість формування, проводиться пояснювальна робота і пропаганда ідей козацтва серед населення; є сподівання на виділення приміщення для штабу і території для розміщення виробництва. Козацтву потрібні кошти для придбання форми, оргтехніки, виробничого обладнання і виплати зарплати тим, хто буде зайнятий на охороні порядку. Селищна рада вирішила передати під охорону козакам ринок і автостоянку, доходи від яких не повною мірою надходять у селищний бюджет, а ринок до того ж є найнеспокійнішим в криміногенному відношенні місцем. Саратський козацький полк Українського козацтва взяв шефство над Миколаївсько-Новоросійською середньою школою. Козаки часто бувають у колишній столиці Усть-Дунайського козацтва, зустрічаються з учителями і школярами, і кожна така зустріч залишає незгладимий слід у душах і пам'яті дітей. На Трійцю козаки планують здійснити з ними поїздку на Хортицю, куди з'їжджаються козаки з усієї України і багатьох країн, щоб справити тризну за колискою козацтва. Налагоджені тісні зв'язки з Буджацькою Січчю, яка розташовується в Білгороді-Дністровському. Як районне формування, саратці підпорядковуються Січі і діють за одним планом. Вирішується питання про створення козацьких формувань у складі Міністерства з надзвичайних ситуацій.

29. ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МІСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ КУРІНЬ «ОТАМАН НАЛИВАЙКО».

Ізмаїльський міський медичний курінь «Отаман Наливайко» було створено в січні 2004 року з числа лікарів Ізмаїлу та Ізмаїльського району (що проживали у Ізмаїлі). Отаманом було обрано А.Гринченко. Козаки-волонтери надавали безкоштовні лікарські консультації, брали участь у патрулюванні нічних вулиць міста, шефствували над міським козацьким клубом школярів.

30. ТАТАРБУНАРСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Татарбунарське районне товариство Чорноморського козацького з'єднання було засновано в жовтні 1999 році; отаманшою було обрано козачку О.Гусаренко; згодом отаманом обрали В.Швеця - голову Татарбунарської міської ради, осавула Чорноморського козацтва. Організація налагодила співпрацю із органами влади, організувала загін самооборони (патрулює Татарбунари та приміські села), організовує проведення козацької патріотичної гри «Джура-Сокіл».

31. ДУХОВИЙ ОРКЕСТР.

Із організацією козацьких осередків в Білгород-Дністровському районі та місті – навесні 1996 року від військового оркестру Білгород-Дністровського гарнізону відокремився козацький духовий оркестр (малий склад). Він складається з труб (3), баритону (1), тенорів (2), валторни (1), альту (1), басу (1), тромбону (1), великого барабану (1), малого барабану (1). Керівник козацького духового оркестру – Радченко Степан Федорович.

Козаки обслуговували козацькі заходи: конференції, зустрічі з отаманами, паради, ходи, виступали з концертами духової музики, надавали ритуальні послуги за помірними цінами. Найактивнішими учасниками оркестру було створено ядро – козацьку раду – члени якої є Радченко Степан, Дегтяр Леонід, Литвин Петро, Хомко Анатолій, Радченко Володимир, Лисовий Анатолій та ін.

32. ДОЛИНІВСЬКА СІЧ (школа).

Ентузіасти – директор школи Тома Т.І., завуч – Долгошеєнко М.І., педагог-організатор Молчанова Т.І. Роботу почали у 1996 р., але елементи цієї роботи були ще в 1992 р. На теперішній час в школі працює дитяча козацька організація «Козацький Кіш», яка працює на засадах Українського козацтва. В школі склалася своєрідна система виховної роботи, що ґрунтується на історичних і національних традиціях українського народу. Ведеться гарно оформлений та талановито написаний літопис шкільних справ. Дуже цікаве дозвілля школярів: вечори, свята, КВК, спортивні змагання, Козацькі забави «Суперкозак» - традиційне травневе спортивно-мистецьке свято козачат. Працює шкільний музей села – один з кращих в районі. Спільними зусиллями сім'ї та школи виховується у дітей бажання зберегти родинні традиції, сімейні реліквії, вивчати родовід, прилучати їх до народних традицій, звичаїв, обрядів, етичні норми взаємин між близькими людьми і в суспільному оточенні, здатність піклуватися про молодших і немічних.

«Козацький Кіш» пройшов посвяту у козачата. Діти всією душею приймають кодекс козацької честі, зростають в атмосфері взаємоповаги і взаємовиручки, добре поведуть себе у побуті, добре вчаться.

Про роботу школи писали районна та обласна преса. Школа продовжує діяльність в напрямку козацько-лицарського виховання, можливо, на теперішній час (2005 р.), найбільш систематично у Задністров'ї.

На жаль, із створення територіальних громад, Долинівську школу I-II ступенів закрили, залишивши її початковою, що призвело до припинення діяльності Січі.

33. СТАРОКОЗАЦЬКА СІЧ (школа).

Ентузіаст – відставний майор, курінний Старокозацького куріню Українського козацтва – Лісіцин Ігор Михайлович (тоді працював директором Старокозацького ринку). Роботу почав в 1996 р. Було створено організацію «Молода Січ», яку було зареєстровано в Старокозацькій сільській раді. Розроблено статут організації, згідно якого метою діяльності Січі було сприяння виховання національно свідомих, духовно та фізично розвинутих громадян України на традиціях українського козацтва та принципах християнської моралі.

Завданнями Січі були: виховання у дітей національної історичної свідомості, громадянської позиції, патріотизму, готовності захищати Батьківщину, любові до рідного краю шляхом опанування козацької духовної та культурної спадщини; виховання у дітей християнської моралі; залучення дітей до краєзнавчої діяльності, поширення та пропаганда козацьких звичаїв та традицій; вивчення, охорона та відновлення пам'яток української історії і культури; залучення дітей до самовдосконалення, занять прикладним туризмом, фізкультурою; організація спілкування дітей різних країн.

Козачата «Молодої Січі» мали однострої захисного кольору. У 1997 р. делегація джур та дан була на Великій Раді Українського козацтва в Києві.

Було розроблено план проведення занять з джурами Старокозацького куреня по орієнтуванню на місцевості, по наданню першої медичної допомоги, а також план заходів на літній період. Кажуть, що понеділок – день тяжкий, але своє перше заняття джури провели саме в понеділок 25 червня 1997 р. Планували, що на перше заняття, окрім трьох джур (Вови Антошела, Лісіциних Дениса та Ігора), прийдуть ще семеро. Але в своїх прогнозах помилилися. На перше заняття прийшло 30 чоловік. Потім все більше і більше. Вже на жовтень 1997 р. в організації «Молода Січ» налічувалося 108 осіб. Влітку, окрім занять з орієнтування на місцевості, правилам розташування наметового табору, вміння розвести багаття, надання першої медичної допомоги, джури знайомилися з засобами зв'язку, трохи працювали в цій сфері і навіть мали свій рекорд по проведенню польового телефонного зв'язку на відстані 100 метрів – 43 секунди.

В період шкільних занять джури Старокозацького куреню займалися художньою самодіяльністю, спортивною гімнастикою і що саме головне – вивчали історію козацтва, традиції і звичаї наших предків, відомих на весь світ козаків. Була домовленість з начальником митної застави, розташованої в Старокозацькому, про допомогу їм в несенні митної служби на дільниці державної межі. Разом з митним нарядом джури несли патрульну службу, самостійно сиділи в засадах по виявленню контрабандних вантажів.

Блакитною метою хлопців було несення кінної патрульної служби, але для цього не було коней. Хлопці обладнали шкільний клас для занять по вивченню азбуки Морзе, морського семафору, роботи на комп'ютері, занять у Малій Академії Наук.. Окрім цього, з ними двічі на тиждень проводив уроки богослів'я священник Покровської церкви отець Антоній. Готувалися вони також вивчати англійську розмовну мову.

Лісіцин Ігор Михайлович розробив чітку програму для своїх джур: вивчити історію козацтва; навчитися працювати з комп'ютером; оволодіти початковими знаннями з економіки; вивчати англійську мову (в Старокозацькій школі на той час вивчали як іноземну мову - французьку); стати народними артистами художньої самодіяльності та ін.

Були плани облаштувати школу джур з проживанням там викладачів на місці військового містечка, яке покинули війська 12 військового пункту зв'язку в/ч А 2171, розташованого на території Білгород-Дністровської КЕЧ. Але цим задумам не судилося бути здійсненими. Із виїздом Лісіцина І.М. у 2000 р. до Мологи роботу з козацько-лицарського виховання було звернуто. Ігор Михайлович працював деякий час військовим керівником в Молозькій школі – там намагався продовжувати козацьку справу, але обставини змусили його виїхати на роботу до Сибіру...

Із 2007 року справу козацьку продовжив учитель географії, осавул УК Щербина Юрій Іванович. Вже багато років він веде знаний в Одеській області туристичний клуб, впроваджує в практику роботи лицарський гарт.

34. МОЛОЗЬКА СІЧ (школа).

Лісіцин Ігор Михайлович працював деякий час військовим керівником в Молозькій школі – там намагався продовжувати козацьку справу (напрямки – зміцнення матеріально-технічної бази цього типу виховання; формування стійкої пізнавальної мотивації до самовиховання в козачатах; розвиток креативного мислення, яке допомагає розв'язати тему, ідею, проблему національного чи європейського рівня; формування особистості, що має досвід самостійної діяльності та здатна будувати своє життя за її законами згідно з універсальними загальнолюдськими цінностями та особистими духовно-світоглядними позиціями), але обставини змусили його виїхати на роботу до Сибіру...

35. МИКОЛАЇВСЬКО-НОВОРОСІЙСЬКА СІЧ (школа).

Ентузіасти – завуч з виховної роботи Фоменчук Валентина Анатоліївна та педагог-організатор Настаченко Галина Михайлівна. Почали в 1996 р. Фундаментом слугувала історія села. На місці невеличкого поселення козаки миколаївські з Новоросії заснували містечко. Тут був розташований штаб. В 1856 р. козаками була збудована церква святого Миколая. Старожили згадували, що її з моря, яке знаходиться за 40 км., було видно. І служила вона морякам в морі за маяк. Багато залишилось доказів, документів про перебування в селі козаків. Ось так і зародилося бажання відродити славу минувшину.

В 1996 р. ввели народознавство в школі. Почали знайомство з народними традиціями, промыслами, історією рідного краю і села зокрема. Навіть за дозволом РОНО була складена індивідуальна програма вивчення народознавства в школі. Познайомившись з історією козацтва глибше, вивчивши історичне минуле села, вирішили в школі організувати козацьку республіку. Спочатку йшов конкурс на найкращу назву, потім девіз підбирали, боролися за право бути обраним отаманом і т.д. Кожний клас став куренем. Поступово, набираючись досвіду, йшли до того, щоб в школі була створена козацька республіка. Велику допомогу надавали козаки Білгорода-Дністровського козачого полку Українського Чорноморського козацтва ім.. П.Орлика не тільки порадою, а й шефською допомогою. Зокрема, почесним гостем у школі були Городецький Л.Г., Скляренко М.П., Черв'як О.О., Оленів І.П., Горлачов В.П. та інші. Підтримував і допомагав отаман Саратського району – Іванов Сергій Іванович. Активно підтримували роботу директор школи Безотосна Марія Григорівна і зав РОНО Олійниченко Олена Савелівна. В обласній пресі про цікавий досвід роботи школи з'явилися статті Б.І.Устименка.

Шлях школи до козацтва не був легким і швидким. Спочатку в школі хотіли відродити піонерію, але незабаром зрозуміли, що новий час вимагає нових форм виховання. Хтось запропонував скаутів, але це було категорично відметено. Скаути – чужерідний рух. У нас було славне лицарство – козацтво. Ось його й потрібно відроджувати. Ось так з'явилася козацька республіка „Мрія”. Було розроблено статут, систему підготовки майбутніх козаків у республіці „Мрія”. Вся виховна робота в ній спрямована на створення козацької молоді в Україні. До 12-річного віку діти числяться в козачатах, до 14-річного – в пластунах, до 15-річного – в соколах, до 17-річного – в джурах і тільки потім юнаки стають кандидатами в козаки. Усі ці роки вони займаються патріотичним самовихованням, розвивають моральні, духовні і фізичні якості, вивчають традиції і звичаї своїх предків, історію козацтва на Україні.

І робиться це все заради того, щоб у дітей формувалося почуття відповідальності за себе і за інших, набувалися знання, впевненість у собі, вміння співпрацювати і керувати. Підлітку прищеплюється почуття змагань, розвиваються спостережливість, відповідальність, повага, вміння підкорятися наказу і жертвувати особистим заради спільного. Внаслідок цього джура стає людиною слова, відповідальною, обов'язковою і точною, бережливою, але не скупю, справедливою, але не жорсткою, ввічливою, але не байдужою, яка піклується про своє здоров'я, самовдосконалення, сповнений братніми почуттями до друзів, любов'ю до людей, своєї землі і Батьківщини.

Не все виходить у козацькій республіці, як планувалося й хотілося, однак головного добитися вдалося. Підтягнулась успішність, менше стало порушень, підлітки стали стриманішими і ввічливішими у поведженні. На рахунку у козачат і джур чимало добрих справ: очищене забуте джерело, з якого в минулому столітті козаки пили воду, привели в порядок на кладовищі забуті могили предків, взято шефство над учасниками війни і людьми похилого віку, надано чималу допомогу господарству, посаджено дерева, кущі, розбито квітники. Діти прикрашають рідну землю і полегшують життя людей. Вони здружились, стали відкритими і доброзичливими.

Козацтво залучає дітей до джерел нашої духовності, історії, культури, традицій, рідної мови. Молодь набуває чітких орієнтирів у житті і бачить конкретну мету перед собою. Юнаки і дівчата стають здоровими і міцними фізично, чистими морально, здобувають надійний імунітет від шкідливих звичок і пороків, які сьогодні посилено пропагують і втілюються у свідомість людей зі сторінок книг і екранів телевізорів. В підсумку Україна одержить вірних і гідних синів та дочок.

36. АДАМІВСЬКА СІЧ (школа).

...Держава живе й розвивається доти, доки в ній живе багатим духовним життям школа... Адамівська школа козацько-лицарського виховання – Білгород-Дністровського району Одеської області - громадський (на базі загальноосвітньої школи) навчально-виховний заклад нового типу, покликаний дати учням додаткову козацько-лицарську освіту, забезпечити їх надійний духовний зв'язок з предками, розвинути стосунки з сучасниками і зорієнтувати козачат на інтереси нащадків, бо творче відродження в житті ідей і засобів козацької педагогіки має забезпечити виховання фізично здорових, морально чистих і по-лицарськи мужніх та сильних духом громадян незалежної України.

Адамівська школа козацько-лицарського виховання перші роки існувала як неформальна організація (1991-1993 роки - школа джур та дан; 1998-1999 роки – школа козацького виховання). Зареєстрована Адамівською сільською радою 08.02.2000 року (довідка №10 від 28.02.2000). В 2008 році буде занесена до реєстру навчально-виховних закладів Білгород-Дністровського району (разом із Долинівською та Салганською школами) - як школа козацько-лицарського виховання. Директором із 1983 по 2003 рік працював Тимофєєв В.Я. (із перервою у 1993-1998 роках – працював на посаді голови сільради; в ці роки директором була Тимофєєва С.С.). Із 2004 року директором працює Вронська В.М.

Зоряний час Адамівської школи – 2000-2003 роки: тоді школа отримала офіційний статус школи козацько-лицарського виховання (газета «Сільська школа» – Київ - №5, 20 серпня 2000; журнал «Наша школа» - Одеса - №5-6, вересень-грудень 2000); її модель шкільного самоврядування була визнана кращою на Україні (журнал «Наша школа» - Одеса - №2, березень-квітень 2002; газета «Освіта» - Київ - №52, 6-13 листопада 2002), а директор Тимофєєв В.Я. отримав звання «Кращий освітянин України» (газета «Освіта» - Київ - №1, 1-8 січня 2003) ...

Концепція гарту козака та берегині звертає увагу на виховний потенціал Кодексу буття Українського козацтва, куди входять Кодекс лицарської честі, Кодекс лицарської духовності та Заповіді милосердя. Впровадження в виховну роботу вимог Кодексів забезпечує формування та виховання такого духовного стану молоді – молодих громадян України, козаків, яке в народі збереглося як розуміння козацького духу, того особливого соціального положення українського козацтва в суспільстві, яке слугувало опорою народу і державі протягом віків.

Родинно-дошкільний гарт козаченяти та леліняти (діти до 6 років) здійснюється через роботу з батьками дошкільнят та введенням спеціальних курсів до програм дитячого садка.

Родинно-шкільний гарт козачати та лелі (діти 6-9 років), джури та дани (діти та підлітки 10-13 років), молодика (молодого козака) та берегині (юнаки та юнки з 14 років) проводиться у формі навчально-виховного закладу козацько-лицарського гарту:

А/ класна робота за рахунок варіативної частини навчального плану з основних дисциплін козацько-лицарського гарту,

Б/ позакласна робота за рахунок годин гуртків, у формі Козацької республіки (одна з форм самоврядування учнівського колективу) та класних козацьких загонів,

В/ позашкільна робота у формі діяльності дитячо-юнацької організації „Молода Січ” Українського козацтва.

Громадсько-родинний гарт молодика та берегині (молодь з 14 років) здійснюється через діяльність куренів Українського козацтва та жіночої громади Українського козацтва, роботи Центру, клубів та ін. козацького спрямування.

Громадсько-родинний таборовий гарт козака та козачки (молодика та берегині, джури та дани, козака та лелі) на всіх етапах козацького гарту (в тому числі й у «вишах») здійснюється через систематичний фізичний, психологічний, трудовий, морально-духовний вишкіл.

Практика роботи школи козацько-лицарського виховання переконливо свідчить, що поглиблення і примноження козацько-лицарських традицій в сучасних умовах сприяє нарощенню зусиль державотворчого спрямування, піднесенню духовності як кожної особистості зокрема, так і всієї громади, суспільства в цілому... Наша виховна система (козацька педагогіка) спирається на владу спільності: взаємодопомога, відчуття іншого, підкорення спільно обраним законам. Ніхто не має права образити іншого, бо дістане відсіч від усього дитячого гурту. Ніхто не може порушити закони життя класу, школи – цього йому не дозволять. Стриманість, ввічливість, повага до старших, міра в одязі, відповідальність за виконання своїх обов'язків упевнено увійшли в життя Молодої Січі – братства Адамівських козачат.

Школа сьогодні демонструє стабільність, респектабельність, надійність та відданість ідеї козацько-лицарського виховання.

Директор Адамівської школи Валерій Якович Тимофєєв – досвідчений педагог із 34-річним стажем, різносторонніми інтересами. Викладає біологію, хімію, музику. Майже 20 років він очолює колектив школи в селі Адамівка. Нещодавно В.Я.Тимофєєв отримав авторське свідоцтво за модель Школи козацько-лицарського виховання. Експертна комісія на обласній ярмарці педагогічних ідей і технологій оцінили модель школи як відкриття в педагогіці.

Про становлення школи козацько-лицарського виховання йде річ у нотатках, які ми пропонуємо читачам.

...Держава живе й розвивається доти, доки в ній живе багатим духовним життям школа...

1

В Адамівській школі в цьому році відбувся третій випуск молодих козаків та козачок (берегинь). Випускники – елегантні юнаки та чарівні дівчата замислились на порозі дорослого життя – воно таке непросто...

Вже шостий рік працює у нас школа козацько-лицарського виховання – громадський навчально-виховний заклад нового типу, покликаний дати учням додаткову сучасну козацьку освіту, забезпечити їх надійний духовний зв'язок із предками, розвинути стосунки з сучасниками і зорієнтувати козачат на інтереси нащадків, виховати фізично здорових, морально чистих, по-лицарськи мужніх і сильних духом громадян України.

У своїй роботі педагогічний колектив Адамівської школи широко використовує давні козацькі традиції, кодекси лицарської честі, гуманістичні та демократичні і адекватні засоби виховного впливу на підростаюче покоління.

Зорієнтоване особистісне виховання, реалізація принципів формування громадянськості, гуманізація і демократизація, безперервність, культуровідповідність – вагомими аспектами неординарної моделі школи цього типу, яка передбачає три етапи виховання козака та козачки: козака-джура-молодик-козак, леля-дана-берегиня-козачка.

У травні 2003 року на обласному ярмарку педагогічних ідей і технологій ця модель отримала авторське свідоцтво. Експертна комісія вважає її відкриттям у педагогіці, а робота шкільного колективу з реалізації основних положень козацького виховання має наукове та практичне значення.

В рамках проекту «Школа козацько-лицарського виховання» вперше на Україні фундаментально розроблені основні документи школи цього типу (концепція, статут,

навчальний план і програми, посібники з основних напрямків виховання та предметів школи). Досвід роботи описаний у педагогічній пресі та багатотомнику «Адамівська Січ», який виходив самодруком невеликим тиражем протягом 2001-2003 років. Обласний інститут удосконалення вчителів планує на базі школи розпочати регіональний педагогічний експеримент із проблем виховання шкільної молоді.

...Ми часто зустрічаємо людей освічених, енциклопедично озброєних знаннями, а в середині них – пустеля, як говориться в Біблії. Тому сьогодні, вважає колектив школи, нам потрібні люди не тільки озброєні знаннями, а й духовно, психічно, фізично спроможні розвивати творчі здібності як свої, так і навколишніх. Нове покоління повинно вміти співпрацювати з людьми різних філософських, політичних, релігійних поглядів; здатне вирішувати проблеми сьогодення і майбутнього. Це особи з великим культурним та духовним потенціалом, бо «культура утверджує примат духу» (М.Реріх). Це наше педагогічне кредо. Досвід практичної роботи в цьому напрямку свідчить, що головна мета освіти – виховання. Навчання повинно бути підпорядковане вихованню.

Школа – єдиний соціальний інститут, який, виховуючи учнів сьогодні, працює на перспективу. Саме тут висока професійна майстерність педагога-вихователя стимулює потребу школяра стати свідомішим, самовдосконалюватися, щоб реалізуватися, як громадянину.

Адамівській школі поталанило, бо наші педагоги – яскраві, неповторні особистості, носії людських цінностей, глибоких, різнобічних знань. Вони прагнуть до втілення в собі людського ідеалу, до постійного самовдосконалення, духовного зростання.

Виховання, вважають наші молоді учителі Т.М.Золотовська, О.А.Піштіган, С.В.Тимофєєва, А.М.Подолько, Д.М.Воронова, Т.І.Козубенко, Н.Г.Скригулець – це, в першу чергу, прищеплення моралі та створення в учнів навичок життя в моральній атмосфері. Глибока моральна криза в нашій країні є наслідком прогалин і в освітньому процесі. Зокрема, у недооцінці ролі духовності української національної школи, яка виступає одним із важливих елементів збереження і розвитку спільноти, її духовного ядра і постачає суспільству свідомих громадян, творчих особистостей, носіїв духовності.

Вчителька дисциплін творчого циклу – С.В. Тимофєєва. Світлана Валеріївна на уроках та заняттях гуртка художньої творчості розкриває учням силу і можливості художніх матеріалів; захоплює малюванням, дбає про розвиток індивідуальних творчих особливостей, манеру самовираження, поступово й наполегливо долає розрив між тим, що дитина хоче відобразити, і тим, що вона вміє; з допомогою колористичної системи вчить бачити і розрізняти найтонші нюанси кольорів, відчувати «музику» кожного, розвиває асоціативну уяву. Вчить важко, але натхненно трудитись, вміти бачити красу і схилитись перед нею.

Завдання підтримувати компетентність кадрів на рівні сучасних вимог у нашій школі вирішується через систему методичної роботи. Керує нею досвідчений завуч П.М.Лавриненко, допомагає їй методична рада у складі Л.М.Лавриненко, М.С.Малькової, С.С.Тимофєєвої, О.Л.Солов'єнко, І.І.Корженко, І.П.Лавриненко.

З ініціативи Павліни Михайлівни Лавріненко і при її безпосередній участі створено методичний кабінет, який став центром педагогічної думки. Це справжня лабораторія творчості, без якої вчителі не уявляють сучасну школу. У методкабінеті зібрано матеріали з досвіду роботи вчителів. Завуч систематично добирає щось нове, зокрема з педагогіки, особистісно орієнтованого навчання та виховання, пропонує вчителям прочитати, осмислити і спробувати застосувати у своїй практиці.

2

Педагогом-організатором в Адамівській школі працює В.Н.Гриценко. Людина серйозна, на перший погляд може навіть видатися дуже строгою. З дітьми не грає, але й не командує. Говорить з ними витримано і небагатослівно, як рівна з рівними. Вона завжди з дітьми поруч, а не над ними. Так і має бути. Адже позакласна робота –

це продовження уроку. І взагалі, учнівське життя – не тільки оцінки в журналі, успіхи з предметів. Це і спорт, і музика, і веселі іскристі розваги, і серйозні справи. Це – життя, соціальне становлення дитини в колективі.

Валентина Никифорівна розробили систему традиційних шкільних козацьких свят – «Козацький дванадцятирік» (фрагменти одного з них було показано в минулому році на серпневій педагогічній конференції). Вже кілька років вона проводить козацькі вікторини (переможців нагороджують призами, які надає редакція газети «Советское Приднестровье»). Вона одна із ініціаторів та авторка травневого свята «Школі – 45 років!». Педагог вважає, що велике значення в роботі шкільної організації мають символи та ритуали.

Координатором роботи школи з виховання громадянськості є вчитель вищої категорії Р.М.Буравицька. Вона вважає, що випускникові не відводиться якогось перехідного періоду для адаптації до дорослого життя (що так і є). Тому та наполегливо допомагає вона школярам робити вибір, вирішувати життєві проблеми, розв'язання яких потребує багато знань, а не тільки суспільствознавчих дисциплін.

Ефективність громадсько-державного управління буде визначатися рівнем громадянської культури всіх членів суспільства, вважає Раїса Миколаївна. Тому школа повинна йти попереду політиків, керуючись принципом пріоритету прав особистості над інтересами суспільства й держави, надаючи дитині, підлітку ще в школі навичок громадського управління та самоуправління.

Учитель математики С.С.Тимофєєва - депутат райради; працювала завучем, директором школи. Захоплюючись математикою, прищеплює любов до неї і своїм учням. Навчаючи інших, вона сама постійно вчиться, йде в ногу з життям, вбирає свіжий подих нового, творчого, оволодіває передовим педагогічним досвідом, досягненнями педагогічної та психологічної науки.

Світлана Семенівна сіє розумне, добре, вічне, як добрий садівник дбає про сад – педагогічний сад. Нікому не чинила зла. Робить все, що має зробити за свій вік людина.

Учитель біології та хімії В.М.Вронська добре знає сучасний стан науки і перспективи її розвитку. Чітке планування навчального і виховного матеріалу, його систематичне повторення, облік індивідуальних особливостей учнів, вміння доступно викладати матеріал, дають їй можливість прищеплювати учням міцні знання з предмету. Цьому ж сприяють біологічні турніри, свята птахів, квітів, врожаю, які Валентина Миколаївна готує й проводить з дітьми.

Учитель фізики Т.В.Катюшева має багатий практичний досвід, працює творчо, поряд з традиційними, практикує й нові форми проведення уроків, вчить використовувати отриманні знання в практичній діяльності. Тамара Валентинівна застосовує оригінальну рейтингову систему обліку успіхів вихованців.

Багато років вчитель К.М.Граждан готує з дітьми Шевченківські дні, тижні української мови. Фундамент громадянськості у своєму класі вона закладає добрий. Діти знають національну символіку, не соромляться, приклавши правицю до серця, співати Гімн України (до речі, його знає вся школа).

Коли ми розробляли принципи, за якими мала працювати школа козацько-лицарського виховання, саме Катерина Михайлівна наполягала на вихованні козачат на позитивних прикладах. Формування в молоді ідеалів – один із найважливіших компонентів духовності як кожної особистості, так і всього народу.

3

Наведу приклад, як ми вирішуємо «на марші» проблеми виховання, які ставить життя.

Писали наші діти твір-опис. У одного з хлопчиків читаємо: «Красу природи нашого села не зрівняти з людьми, які тут мешкають. Я не бачу гідних осіб для опису у цьому творі...»

Ми зрозуміли, що десь зробили помилку, виховуючи козачат лише на прикладах ідеальних людей, і замислились – що ж робити далі? Ідеальні люди десь

далеко (та й чи є вони?!), а повсякденне життя – поруч, поруч люди, хороші та не дуже, з їх проблемами та вчинками...

Тоді і виникла ідея показати людей Адамівської громади, які внесли частку себе в розвиток духовного, економічного життя трьох сіл: Адамівни, Авидівки, Благодатного. Ці люди зовсім різні і за віком, і за освітою, і за розумінням необхідності загальнокорисної праці на благо суспільства.

Матеріал оформили у вигляді книги. Нариси писали члени громадського комітету з підготовки книги. В додатках – історичні довідки з життя та розвитку громади, газетні статті, спогади мешканців. Книга повинна слугувати вихователям посібником позитивних прикладів і забезпечувати реалізацію принципу ідеалізації в роботі школи козацько-лицарського виховання.

Можливо, ідеальних людей немає і не можна з будь-кого робити ідеал для молоді. Але можна говорити про орієнтацію на моральні принципи: відданість праці бригадирів М.А.Крамаренка, Є.М.Епляра, ветерана О.В.Янишена, комбайнера П.М.Галицького, колгоспниці А.Є.Шелестян, відданість своїй великій сім'ї Н.А.Смоленко, громадський вклад М.С.Якубського, Н.М.Кульчицької, А.М.Коноваленка. Таких осіб, що живуть поруч з нами, в селів багато.

...Загальновідомо, що велике і складне питання, яке потребує вирішення – це формування духовного світу особистості. Річ йде не лише про закладання релігійних основ. Але не секрет, що діти з сімей віруючих вихованіші, моральніші у своїй масі (цей же феномен прослідковувався й у радянські часи). Мабуть, тому Президент України 25 березня 2003 року зобов'язав Міністерство освіти і науки разом із Академією педагогічних наук при участі церкви і релігійних організацій розробити пропозиції щодо введення духовно-моральних цінностей до виховного процесу навчальних закладів.

В минулому році ми намагалися організувати недільну християнську школу, запросили молодого ієрея (студента Київської духовної академії) викладати там. Відвели під храм приміщення. Було підготовлено пакет документів для реєстрації церковної громади...

На жаль, на той час нерозуміння важливості виховання цього аспекту духовності частиною мешканців громади не дало можливості реалізувати нагальну потребу мати в селі храм Божий. Але проблема є, і ми маємо її розв'язати.

Початку Богослужіння в Адамівці було присвячено спеціальний випуск шкільної газети. Отець Миколай написав статтю, в якій були такі думки: «Протягом багатовікової історії людства були відпрацьовані певні норми поведінки людини у суспільстві, які закладені Богом-Творцем у її совісті. Яке насіння в дітях буде посіяно зараз, такі виростуть і плоди. Як написано в Біблії «Бо що тільки людина насіє, те саме і пожне!»

Життя за заповідями Ісуса Христа приносить людині внутрішній мир і душевний спокій, відводить почуття страху і неспокою, які стають причиною багатьох хвороб, що підтверджують лікарі-психіатри.

Якщо ми бажаємо бачити нашу країну процвітаючою в усіх сферах життя, то молоде покоління треба виховувати в дусі християнської моралі».

4

Вже традиційними у школі стали козацькі таборування та свята «А ну-мо, хлопці-козаки!». Авторка та ведуча свят – депутат райради Н.П.Галицька. Творчих доробок у Наталії Павлівни багато – це і туристський гурток із традиційним літнім таборуванням на березі моря, і спортивні секції, і танцювальний колектив.

Таборування в нашій школі є складовою частиною фізкультурно-оздоровчої роботи, підсумком чергового етапу фізичного розвитку козачат. Система ця базується на традиціях запорожців. Постійне виконання фізичних вправ разом із загартуванням виховували той тип козаків, які легко переносили спрагу та голод, спеку та холод і були надійними захисниками всього українського народу.

На жаль, сталося так, що з періоду знищення Запорізької Січі всі наступні уряди Росії та України постійно і цілеспрямовано проводили роботу з дискредитації, в першу чергу, морального обличчя козаків. Їх характеризували як грубих невігласів, п'яничок, які жили тільки за рахунок війни та розбоїв.

Але як натовп п'яничок міг неодноразово бити найкращу тоді в Європі армію – турецьку, і як натовп п'яничок міг за 1,5 доби на «чайках» веслувати морем до Стамбулу, наводити жах на султана своєю появою, брати Синоп, Кафу, визволяти бранців-невільників?!

«Шинкарям наказуємо, щоб не називалися козаками, й вилучаємо їх від себе і на майбутнє таких до нашого війська приймати не будемо», - сказав гетьман П.Сагайдачний у 1617 році.

Безчестя козацтва проводилося для того, щоб українці не знали своєї історії. Народ, що не спирається на могутнє коріння своєї історії, легко тримати в покорі, йому легко нав'язувати чужі звичаї, культуру, освіту, ідеологію. Це ми бачимо сьогодні.

...Спостерігаю таборування та сягаю думками наперед: треба мати, розвивати й зміцнювати дитячу організацію в школі – вона підмурок колективної виховної роботи, бо наш педагогічний корабель накренило у бік індивідуалізації навчання і виховання, і це призвело до того, що багато школярів відмовляються від шкільної «індивідуальності» на користь неформальних, а іноді і злочинних угруповань та об'єднань, які не надають особистості всі можливості для самоствердження і психологічного комфорту. В багатьох з них панують міцний груповий тиск, жорстка система підкорення, свавілля лідерів, але здебільшого підлітки не покидають їх, а навпаки, цінують дуже високо.

Відмовившись від виховання у колективі та через колектив, ми практично відмовились від виховання взагалі. Відомо: не може бути успішним виховання громадянина-господаря своєї країни, якщо дитина, підліток не набуватиме у ці роки досвіду відповідальності за виконання певних функцій в організації життя класу, школи, громади.

Наша виховна система (козацька педагогіка) спирається на владу спільності: взаємодопомога, відчуття іншого, підкорення спільно обраним законам. Ніхто не має права образити іншого, бо дістане відсіч від усього дитячого гурту. Ніхто не може порушити закони життя класу, школи – цього йому не дозволять. Стриманість, ввічливість, повага до старших, міра в одязі, відповідальність за виконання своїх обов'язків упевнено увійшли в життя Молодої Січі – братства козачат.

Далекоглядні педагоги розуміють необхідність відновлення чіткої організації (системи) виховної роботи в школі. Козацько-лицарське виховання – це лише один з можливих шляхів українського національного виховання.

В Адамівській школі введена практика – по завершенню заходу пропонувати учасникам написати статтю до шкільної газети «Річ про Адамівську Січ» із аналізом цього заходу: для чого його проводили, які помилки допустили, побажання організаторам, передбачувані й непередбачувані наслідки. Пишуть і вчителі, і учні.

Вважаю, що не треба відривати дітей від гріховної землі, робити з них янголів, які потім, у дорослому житті, пасують перед труднощами. Адже саме життя корегує нашу виховну діяльність й чада виростають не «цукерками», а нормальними живими дітьми. У цьому вища правда життя

... Не завжди сьогодні цінують працю педагога, позитивні наслідки якої проявляються через багато років. Але, як сказав Кобзар: «Ми не лукавили з тобою, ми просто йшли. У нас нема неправди за собою...»

Вже сьогодні ми розуміємо: як би не склалася подальша доля Адамівської школи, лицарське виховання – непересічне явище в теорії та практиці національної освіти.

Історія вчить: ефективно те, що утверджує своє. А своє у нас – козацтво – спосіб життя вільної людини, яка зі зброєю в руках захищала Богом дані їй вольності й права, зокрема, - право на свободу.

37. ВИПАСНЯНСЬКА №1 СІЧ (школа).

Ентузіаст – майор Збройних Сил України, козак Гавриленко В.О. В 1997 р. ним було організовано при школі осередок Молодої Січі (Валерій Олексійович тоді служив в Збройних Силах й працював учителем допризовної підготовки юнаків), який прийняв всім своїм складом посвяту в джури. У довідці перевірки Випаснянської №1 школи, яка відбулася в грудні 1999 р. про цю роботу було написано: «... Система виховної роботи школи не залишила осторонь питання козацької педагогіки; впровадження козацьких звичаїв і традицій. В школі створено дитячу організацію «Молода Січ».

«Молода Січ» - самодіяльна дитяча організація, що будує свою роботу на принципах добровільності, демократії та самоврядування. Проводяться конкурси, змагання, козацький КВК, гра-конкурс «Твоєї слави козацької повік не забудем», бесіди «Жіночі імена в часи козацтва».

Педагогічний колектив не лишився в стороні від козацької педагогіки: впроваджувалися козацькі традиції, проводилися педагогічні ради «Формування національної свідомості в процесі навчання і виховання», «Вплив дитячої організації «Молода Січ» на формування патріотизму школярів».

«Десь влітку 1977-го я побачив фотографії та самвидав «Молодої Січі» з Старокозачого, якою керував В.Лісіцин. З ним познайомився, послухав про його плани і досягнення і це наштовхнуло на думку про створення аналогічного клубу. В своїй рідній школі дізнався, що керівник ДПЮ звільняється і мені запропонували працювати вчителем. До годин ДПЮ я мав взяти на себе військово-патріотичну роботу. Вона і вилілась у створення «Молодої Січі».

Відповідно до законів, я створив і зареєстрував при сільраді молодіжну громадську організацію (зі статутом та програмою заходів). Як завжди початок був хаотичним: по суботам хлопці 5-7 класів приходили на годину в спортзал, де я їх вчив елементарним гімнастичним вправам та загально фізичному розвитку, а потім обладнучи кімнату, виділену для молодих січовиків, ловив їх по всій школі, щоб направити на ремонт приміщення. Так-сяк, за місяць-два, ми створили деякі клейноди – хоругву, шеврон-емблему, барабан, і половина хлопців вже виготовила форму. До восени я вже навчив січовиків марширувати з піснею, та перейшов до виготовлення і стрільби з козацьких луків. Потім в травні почались заняття із самостраховки при падіннях та найпростіші прийоми самозахисту, стрільби з пневмогвинтівки. Паралельно видава для вивчення літературу про козаків Б.Лепкого, В.Будзиновського, О.Пахучого; читав всій групі по 20-30 хвилин В.Яворницького та інших.

В травні «Молода Січ» почала готуватись до районного фестивалю дитячої творчості: з допомогою вчителів музики і математики, які і мене ще вчили, ми репетирували козацькі пісні та шили форму на свято. Гарні вийшли шапки – наші козачата виглядали на параді і на посвяті в джури ефектно і по-українськи!

Я взагалі намагався завжди, в житті, на службі, в «Молодої Січі» творити з максимальним відчуттям реальності і мінімумом формалізму. І вірив, що життя може стати схожим на ту фантазію, яку ми собі уявимо, проте більшість людей, наших людей, надто заклопотані, щоб змінювати і змінюватись. Такі люди завжди були, і в козацькі часи і зараз – просто «наші люди», але потрібні і козаки. І вони є, - просто деякі з них ще цього не знають...»

З від'їздом на навчання в Київ до військової Академії Гавриленко В.О. роботу з козацько-лицарського виховання було звернуто.

38. ГАЗЕТА «КОЗАК» З ДОДАТКАМИ «КОЗАЧА», «ЛЕЛЯ», «ДЖУРА», «ДАНА», «МОЛОДИК» «БЕРЕГІНЯ».

Друкований (на друкарській машинці) орган Адамівської Січі (школи). Почав друкуватися з квітня 1998 року по квітень 2001 року. Ілюстрований фотографіями. Редактор В.Тимофєєв. Розмножували (по 25 екземплярів) в СП «Петрекс». Всього вийшло 45 номерів формату А4:2. На сторінках газети друкувався теоретичний матеріал – зокрема, спроба концепції школи козацько-лицарського виховання, положення про школу цього типу, статут. Велася хроніка школи та Адамівського куреня Українського козацтва – описувалися події шкільного життя, Адамівської «Молодої Січі», Адамівського куреня Українського козацтва, Білгород-Дністровської паланки Українського козацтва (міжрайонового товариства козаків Буджаку), Адамівської громади.

39. МІСЬКА КООРДИНАЦІЙНА РАДА З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ КОЗАЦТВА.

Міську Раду було організовано за рішенням міського голови №363 від 17.05.2001. Її склад: голова – Капустіна Л.К., члени – Боєвчук І.Л., Бондаренко В.Г., Буханець О.В., Вереніч І.А., Власенко Воробйов В.М., Врублевський М.В., Дейна М.К., Дьяковський В.Г., Жуковський В.К., Кобаца І.В., Лапчук О.М., Майзліс Ю.Ю., Малюкін Ю.І., Нечіпоренко В.Т., Олексієнко С.В., Олесеюк Д.М., Пухкан В.Г., Слепцов Ю.М., Тимченко М.О.

Міська рада пропрацювала недовго – із 2005 року (за причини амбіційності керівників міських козацьких організацій та нерозуміння ними переваг роботи у об'єднаній команді навіть не було створено плану заходів) вона припинила свою роботу. Була спроба відновити її у 2009 році (Гавриленко В.О., Склярєнко М.П., Воробйов В.М., Городниченко П.М. та ін.), але вона зазнала невдачі.

40. РАЙОННА КООРДИНАЦІЙНА РАДА З ПИТАНЬ РОЗВИТКУ КОЗАЦТВА.

Перша Координаційна рада (2000-2007).

Білгород-Дністровською районною державною адміністрацією від 1 червня 2000 року за №204/2000 було видано розпорядження щодо створення при голові райдержадміністрації Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва. Керівний склад ради: Ігумнов Павло Михайлович – заступник голови районної державної адміністрації, голова Координаційної ради; Логінов Геннадій Вікторович – завідуючий відділом організаційної і кадрової роботи та з питань нагород, заступник голови Координаційної ради; Городецький Леонід Григорович – паланковий отаман Білгород-Дністровської паланки Українського козацтва, полковник Українського козацтва, заступник голови Координаційної ради; Тимофєєв Валерій Якович – директор Адамівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, паланковий лицар Білгород-Дністровського козацтва, осавул Українського козацтва, секретар Координаційної ради.

Члени ради: Аблов Валерій Федорович, Вахмянін Сергій Васильович, Волобоєв Віктор Тимофійович, Дьяченко Раїса Петрівна, Кісе Василь Дмитрович, Кузаконь Тетяна Петрівна, Крилов Олександр Миколайович, Лєсюкевич Василь Миколайович, Писарогло Іван Васильович, Ткаченко Павло Михайлович, Шемелюк Микола Євгенович.

Головними завданнями Координаційної ради є: сприяння розвитку в районі козацького руху; аналіз стану розвитку Українського козацтва в районі та координаційної взаємодії органів виконавчої влади і козацьких організацій у сфері відродження історик-культурних та господарчих традицій Українського козацтва в районі.

З метою реалізації вимог Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки, затвердженої Указом Президента від

15.11.2001 року № 1092/2001, відповідного плану МВС України від 28.02.2002 року, плану УМВС України в Одеській області від 17.04.2002 року більш ефективного використання можливостей, передбачених положенням Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону, згідно плану Б-Дністровського РВ УМВС України в Одеській області щодо реалізації вимог Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки від 03.05.2002 року, було здійснено такі заходи: проведено робочі зустрічі з керівниками Українського козацтва для розробки напрямків співпраці в охороні громадського правопорядку; проведено моніторинг діючих козацьких формувань на території району; визначено чисельність козацьких підрозділів, які мають намір створювати громадські формування з охорони порядку; надано допомогу щодо створення громадських формувань з охорони громадського порядку із числа козацтва та розробки їх статутів; здійснено перевірки членів громадських формувань із числа козацтва з метою недопущення членства в ГФ осіб, які перебувають на профілактичних обліках.

Постійно здійснюються слідуєчи засоби, які узгоджені з Білгород-Дністровськими козацькими товариствами: організуються навчання з правової та спеціальної підготовки членів громадських формувань з охорони громадського порядку із числа козацтва з видачею їм сертифікатів встановленого зразку; залучаються до охорони громадського порядку на вулицях в місцях масового відпочинку громадян, відзначення державних свят, проведення спільних рейдів, до охорони природно-історичних заповідників, збереження врожаю від розкрадання та інших заходів члени громадських формувань із числа козацтва; здійснюється комплекс заходів щодо підготовки допризовної молоді до військової служби з урахуванням кращих традицій козацтва; проводиться робота по відборі кандидатів на службу в ОВС серед кращих членів громадських формувань з охорони громадського порядку з числа Українського козацтва; постійно вивчається, узагальнюється та направляєється для впровадження передовий досвід участі козацьких громадських формувань в охороні громадського порядку.

Друга Координаційна рада (2007-2012).

Склад Координаційної ради: голова – Ігумнов П.М., заступник – Тимофєєв В.Я., секретар – Кішка В.В.; члени - Дьяченко Р.П., Кольцов А.В., Корчагіна Д.І., Масло С.В., Макаренко С.В., Орлова В.В., Ткаченко П.М., Тимчук Ю.Л.

Склад Ради керівників козацьких організацій: Тимофєєв В.Я. – голова; члени – Васелинга Л.Д., Вдовиченко О.М., Вронська В.М., Кривенко А.К., Тома Т.І., Чумаченко В.М., Щербина Ю.І.

Третя Координаційна рада (2012-2016).

Склад Координаційної ради: Із правом вирішального голосу - Петренко С.П., Ігумнов П.М., Тимофєєв В.Я., Лукашевський В.В., Маринеску М.К., Устименко Б.І., Вронська В.М., Тома Т.І., Тиханська О.Ю., Чороба М.І., Савчук В.П. Із правом дорадчого голосу – Адиров М.С., Воробйов В.М., Волкова К.І., Георгієш Д.М., Єремєєв В.І., Завойчинський М.О., Зорило І.С., Клоченко Г.Л., Кравченко С.М., Ковпак В.П., Пітюков Є.П., Параденко І.Г., римська Т.Г., Скибенко М.П., Ступак О.Т., Трегубенко Г.Ф., Токаренко А.В., Хохлачов Г.К., Чумаченко В.М., Чекмарєва Л.В., Шефер В.Я., Щербина Ю.І.

Четверта Координаційна рада (2016-т.ч.).

Склад Координаційної ради: Тітарчук М.І. – голова, Ігумнов П.М. – заступник, Тимофєєв В.Я. – секретар. Члени: Лукашевський В.В., Маринеску М.К., Устименко Б.І., Адиров М.С., Вронська В.М., Ковпак В.П., Чороба М.І., Вдовиченко О.М., Тодорова Т.П., Тома Т.І., Осолінська В.С., Чумаченко І.О., Тиханська О.Ю., Щербина Ю.І., Чабан Л.І.

41. ЗАХОДИ ТА ПРОГРАМИ З РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА В РАЙОНІ ТА МІСТІ.

За період роботи чотирьох Координаційних рад було затверджено Білгород-Дністровською районною радою та виконані (або виконуються) заходи та програми:

Заходи з розвитку Українського козацтва в районі на 2000-2005 роки (розпорядження №10/2002 від 10.01.2002);

Розвитку Українського козацтва в районі на 2008-2010 роки (рішення №132-V від 26.07.2007);

Розвитку Українського козацтва в районі на 2011-2015 роки (рішення №23-VI від 26.11.2010);

Патріотичного гарту дітей та молоді на засадах козацького лицарства «Патріот» на 2010-2012 роки (рішення №417-V від 15.12.2009);

Патріотичного гарту дітей та молоді на засадах козацького лицарства «Патріот» на 2013-2015 роки (рішення №413-VI від 27.02.2013);

Розвитку українського козацтва на 2016-2020 роки (рішення №99 від 04.03.2016).

42. ТУРЛАЦЬКА СІЧ (школа).

Ентузіасти – директор школи – Тодорова Тетяна Петрівна та учитель молодших класів – Чумаченко Валентина Миколаївна – приділяють належну увагу козацькому вихованню.

Тодорова Т.П.: «...Я вирішила для своїх другокласників влаштувати свято «Козацькі забави». До святково оформленої класної кімнати завітали батьки, старші та молодші братики і сестрички, друзі. Спочатку другокласники розказували про історію Запорозької Січі, про славних козаків. Потім хлопчики змагались у швидкості чищення картоплі, перетягування канату, віджимання від підлоги; стрибали у мішках, намагались якнайбільше назвати українських міст, виявляли свої мовленні здібності, складали вітальні листівки, які вручали дівчаткам разом з квітами. Всі хлопчики пройшли випробування і були прийняті до козацького загону».

Чумаченко В.М.: «Я весь час намагаюся на уроках читання і рідної мови дати більше знань дітям про минуле наших предків. Я поставила перед собою мету: розширити знання учнів з життя запорозького козацтва, розкрити феномен козацтва, показати його роль в історії українського народу, виховувати в учнів любов до рідного краю, бажання бути гідними синами України, прагнути стати сильними, здоровими, розумними і цим створювати дружний колектив».

Мабуть є в тому, що Тодорова Т.П. та Чумаченко В.М. звернули увагу на патріотичне виховання дітей (у формі козацького), закономірність – козацтво, як якість менталітету українця, притягує до себе юні, незіпсовані душі – романтикою звитяги, побратимства, всім тим, що ми називаємо польотом душі.

43. ВИГІНСЬКА СІЧ (школа).

Ентузіасти – директор школи курінний Українського козацтва Біленко В.Ю. та учитель фізичної культури осавул Українського козацтва Берлізов А.М. в 1998 р. організували дитячу джурову та данову організацію «Молода Січ», яка працювала на засадах Українського козацтва. Колектив збирав кошти на придбання однострою; почалася діяльність: учні вивчали історію козацтва, основи військового мистецтва та тілодуховання козаків, пройшли посвяту в джури та дани. В лавах «Молодої Січі» налічувалося 65 членів, практично всі учні 5-9 класів.

44. ХОР УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ «МРІЯ».

В 1989 році на базі заводу медичних виробів (сьогодні ВАТ «Гемопласт») було створено хор української народної пісні. Працює український козацький народний хор «Мрія» під керівництвом Зорила Івана Сергійовича. В колективі 38 осіб різних професій, різного віку й різного характеру. Кожен рік хор давав звітний концерт перед робітниками та керівництвом заводу. Жодне свято міста та району не проходило без його виступів. Про колектив багато писали в районних та обласних газетах. Хор має багато грамот, дипломів, свідоцтв; брав участь в міських, обласних, міжнародних фестивалях. 1992 року колективу було надано звання «Народний».

Керівництво заводу багато допомагало колективу, виділявся транспорт для поїздок, матеріальна допомога артистам, був на заводі свій хорклас. Колектив преюмивався турпоїздками до Ленінграду, у Карпати, Крим. Змінюються часи, змінилося керівництво міста, заводу, змінилося життя. Із-за матеріальних проблем на заводі скоротили ставки баяністів та керівника хору; колектив залишився без свого хоркласу та матеріальної підтримки. Але хор не розпався, він продовжує жити й радувати своєю піснею народ. Ось вже п'ять років керівник хору й баяністи працюють з колективом безкоштовно, п'ять років колектив не має ніякої підтримки від міста. Проводили репетиції в ПТУ-10, в міській бібліотеці, в рибпромисловому технікумі, в приміщенні на території міського пологового будинку. Сьогодні артисти мають приміщення на території будівельного коледжу.

45. АНСАМБЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ МУЗИКИ «ВЕСЕЛКА».

Ансамбль «Веселка», якому вже тридцять років, створений на базі Білгород–Дністровського педучилища силами викладачів – Михайлом Івановичем Нікіруєм, його дружиною Валентиною Афанасіївною й такими ж, як і вони, ентузіастами, популяризаторами і виконавцями народної музики В. І. Заїкою й В. Д. Краснянським. Спочатку це був ансамбль «Троїсті музики» з трьох музикантів, який з часом став поповнюватися талановитою молоддю з самого педучилища й шкіл міста. Нині це сталий колектив української пісні зі співочою та хореографічними групами, власним оркестром народних інструментів, який об'єднує людей різного віку й занять, але з'єднаних великою любов'ю до музики, пісні, серед яких – сім'ї Заїки, Нікіруй, Сухаренко та інші.

На протязі багатьох років колектив «Веселки» удосконалює свою майстерність, проводить велику роботу по збиранню фольклорного матеріалу. Саме обрядові пісні становлять основу репертуару колективу. Із студентськими фольклорними експедиціями М.Нікіруй об'їздив мало не всі села Придністров'я, збираючи невідомі зразки гаївок, щедрівок, весільних та обжинкових пісень. За роки копіткою пошукової роботи таких знахідок стало на великий фольклорний збірник, який вже підготовлено до друку. Учасники ансамблю також відтворюють старовинні народні інструменти. Увесь свій вільний час віддає виготовленню сопілок, ріжків, кувиць викладач педучилища В. І. Краснянський. Вдалих підбір голосів виконавців та своєрідне звучання оригінальних музичних інструментів (таких, як коза, бас, бугай) дозволяють ансамблю з успіхом відтворювати мелодії та пісні новорічних, весняних, весільних та інших народних обрядів. Обрядовій темі відводиться особливе місце в виступах «Веселки». Тут характерним є не тільки вокальне та оркестрове виконання елементів хореографії (з урахуванням природи мелодій, їх жанру, приналежності до тої чи іншої епохи), але також використання різноманітної обрядової атрибутики – стрічок, вінків, паляниць, рушників і т. п. З великою майстерністю виконуються ансамблем не тільки українські, російські, а й польські, болгарські та інші народні пісні.

У складі колективу – студенти та викладачі педагогічного училища. Їх прискіпливо відбирають за конкурсом, а потім ще «школять» у підготовчих групах перш ніж включити до основного складу. Адже ансамбль гідно носить звання народного, а це зобов'язує постійно тримати його у високій художній формі,

вдосконалювати майстерність співаків, музикантів і танцюристів до професійного рівня. За час існування «Веселки» її школу пройшло більше півтисячі студентів педучилища, і всі вони, незалежно від обраної спеціальності, на все життя стали палкими шанувальниками української пісні. А ще за ці роки в ансамблі з'явилися колективи-паростки – співочі й інструментальні гурти, організовані по всій Україні його колишніми вихованцями. Таких уже налічується близько тридцяти. Так, наприклад, А. Гринько створив в селі Петрівка оркестр з народних інструментів, який вже став відомим в Білгород–Дністровському районі. В «Веселці» колись починав Андрій Яцеленко – керівник ансамблю «Водограй». В Молдові в ансамблі «Віоріка» співає Наталка Дачева.

Товариство слов'янської культури кожного року проводить концерти з участю представників всіх слов'янських народів по черзі. Цього разу підійшла черга України. При виборі ансамблю у 1999 році вибрали «Веселку». Виступ проходив в залі Державної філармонії, вели трансляцію по телебаченню та радіо на всю країну. В цьому ж році «Веселка» виступила на великому Українському концерті в Варшаві в залі Конгресу.

У 2001 році «Веселка» приймала участь в 55-у Міжнародному фестивалі аматорського мистецтва у Валлійському містечку Ланголлен. У ньому брали участь 140 народних колективів більш ніж з сорока країн світу. В кожній номінації – своє журі. Богдан Нікіруй півроку вів електронну переписку з Ланголленом. Але це був тільки перший крок на шляху до Уельсу. Коли вже ансамбль під'їжджав до Ланголлену, через дорожні затримки, визвані відсутністю необхідної кількості коштів колектив запізнився. Час виступу в номінації «соло» вже пройшло. Ансамбль приїхав практично перед початком конкурсу в номінації народних колективів. До виходу на сцену залишалося менше години. Добре, що виступ «Веселки» згодились пересунути на пізніше. Їх два номери зайняли тільки 6 хвилин. Це дуже складна справа – показати за лічені хвилини те, що готується роками, показати культуру цілого народу. Журі очолював Член Королівської Академії; «Веселка» підкорила тисячі слухачів і професійне журі. І ось підсумок – «Веселка» стала першою. Жаль, що маючи заявки на участь у двох номінаціях фестивалю, «Веселка» виступила тільки в одній. Але журі в номінації «соло» прослухало солістку В. Нікіруй й дозволило виступити їй поза конкурсом. Це був дивовижний виступ. З Білгород–Дністровська за славою для України їздили в Англію: В. Герасименко, І.Горяну, Т.Довганич, О.Долготьор, В.Іщенко, З.Кожухарь, Н.Котеля, І.Костова, Д.Корженко, В.Кошельник, Н.Мельник, Т.Мельницька, Н. Мякінова, В.Нікіруй, Т.Новаченко, М.Прищепа, І.Рогова, В.Сухаренко, І.Царук, С.Цуркан.

В 2002 році на цьому ж фестивалі колектив виступив вже у трьох номінаціях. В номінації ансамблів народної музики «Веселка» зайняла друге місце. Журі при оцінюванні приймало до уваги артистизм, костюми, оригінальність і культуру виконання, різноплановість і багато інших критеріїв. Склало враження й те, що у колектива є оркестрова група, де звучать бандура, цимбали, сопілка, скрипки, козо бас. Серед колективів такого рівня на фестивалі не було, а, можливо, й на Україні немає такого любительського колектива, у якого є свій оркестр. В номінації Folk Song Party «Веселка» зайняла перше місце. Валентина Афанасіївна Нікіруй прийняла участь в конкурсі солістів, виконуючих фольклорні композиції. З вісімнадцяти претендентів вона ввійшла в п'ятірку найкращих.

46. АНСАМБЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ МУЗИКИ «ГРОНО».

Ансамбль був створений у 1997 році на базі міського Центру дитячої творчості. У складі ансамблю працюють три різновікові групи, що складає 45 гуртківців. Весь склад ансамблю – хлопчики, тому і репертуар колективу побудований на українських похідних маршах, козацьких піснях, думах, баладах. Творча діяльність колективу спрямована на відродження української народної пісні. Керівник Богдан Михайлович

Пікіруй професійно досконалий педагог, вміло організовує навчальний процес, розвиває творчі здібності вихованців, їх художні особливості. В основі успіху колективу полягає системність навчально–виховного процесу: гра на музичних інструментах, пошук і відтворення пісенного матеріалу, розвиток вокальних здібностей дітей. Колектив постійно працює над удосконаленням своєї виконавчої майстерності. Всі вихованці і керівник завжди знаходяться у творчому пошуку.

Ансамбль «Гроно» користується великою популярністю у мешканців міста, є постійним гостем у навчальних закладах, дитячих таборих відпочинку та санаторіях смт. Затока та Сергіївка. Він активний учасник дитячих свят, концертів і акцій, які проводить міський Центр дитячої творчості. Є лауреатом I, II та III ступенів XI, XII, XIII, XIV, XV обласних в рамках Всеукраїнських оглядів–конкурсів «Таланти твої, Україно». у 1997 році - перша перемога. У 2003 році ансамбль прийняв участь у Всеукраїнському фестивалі козацької пісні «Байда», де здобув звання Лауреата. Того ж року хлопці прийняли участь у святковому концерті на Всеукраїнській козацькій Раді в Національній Опері України. Влітку 2005 року вокальне тріо ансамблю представляло Україну на XXIII конкурсі «Лемківська ватра» в Польщі.

47. ФOLK-POK ГУРТ «РУСИЧІ».

Заснований на початку XXI століття. Керівник – Богдан Нікіруй. Музику гурту можна класифікувати як фолк-рок. Практично нічого не змінюючи, музиканти доповнюють музикальний твір молодіжним, роковим «драйвом». В цілому – це академічний вокал солістки Люди Мазур; напівзабуті українські народні пісні, перекладені для скрипки, сопілки Богдана Нікіруя, бас-гітари Дмитра Рачкова, електрогітари Іларіона Лебедева та барабанів Толіка Красовського. Гурт відомий не тільки на Україні: його музику чули Великобританія, Франція, Польща.

48. НАРОДНА ХОРОВА КАПЕЛА – ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ФОЛЬКЛОРИСТИЧНИЙ ГУРТ «АЛКАЛІЯ».

13 січня 2006 року народна хорова капела – пошуково-дослідницький фольклоричний гурт «Алалія» будинку культури с.Старокозаче відзначила 40-річчя від дня заснування колективу. У числі засновників і керівників хору були Андрій Грінченко, Валерій Кобзаренко, Віктор Вареник, Ганна Баранова, Ігор Резніченко (під час його керівництва колективу хору було присвоєно почесне звання народний), Владислав Заїка. З 1988 року Віктор Вареник, керівник хору, разом з концертмейстером – хранителем фонду Іваном Котельником останні 16 років незмінно утримує колектив на відповідному творчому рівні. Переважна більшість учасників хору – співробітники Старокозацької районної лікарні. У різноманітному репертуарі колективу духовна, класична, народна музика. Хор співпрацює із козацькими організаціями; дитяча група хору – учасник Великих Рад Українського Козацтва 1997, 1998 років у Києві. Влітку 2005 року колектив прийняв участь у I Всеукраїнському фестивалі медпрацівників (м.Київ) та був нагороджений грамотою Міністерства охорони здоров'я України.

49. ОСЕРЕДОК МОЛОДИХ КОЗАКІВ.

В 2005 році було організовано міський осередок молодих козаків, який взяв на себе діяльність з охорони громадського порядку (разом із міліцією). Осередок проіснував недовго – амбіційні зазіхання керівників міських козацьких організацій на «керівну роль старих отаманів» у справі молодіжного осередку призвів до призупинення роботи осередку, а згодом і до розпаду.

50. 1-Й ОКРУЖНИЙ ПОЛК ІМ. П.ОРЛИКА.

У 2000 році утворився 1-й Білгород-Дністровський міський Окружний полк ім. П.Орлика, співзасновниками якого є Врублевський М.В., Єремєєв В.!, Дейна М.К., Оленів І.П., Царенков О.П., Хоменко Є.В.

В зв'язку з рішенням Ради Білгород-Дністровського міського козацького товариства від 15 квітня 2000 року, протокол №6, згідно п.4.8.2. Статуту Українського козацтва, отаманом Білгород-Дністровського міського козацького товариства було обрано полковника Українського козацтва Царенкова Олександра Петровича. Рішення Ради Білгород-Дністровського міського козацького товариства було затверджено наказом №18 від 25 квітня 2000 року Крайовим отаманом Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва А.Петьком.

Наказом №19 Крайового отамана Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва від 20 травня 2000 року отамана Білгород-Дністровського міського козацького товариства Царенкова О.П. було призначено наказним отаманом Міжрайонного козацького товариства Подунай-Дністровська Січ.

На підставі наказу №19 від 20 травня 200 року крайового отамана Українського Чорноморського козацького війська про створення 1-го Білгород-Дністровського козацького полку, а також згідно Статуту Українського козацтва про полково-сотенний устрій Українського козацтва та по бажанню козаків, було створено 1-й Білгород-Дністровський Окружний козацький пол ім. П.Орлика, який є складовою частиною Чорноморського козацького війська та відповідає вимогам статуту Українського козацтва і є правонаступником Білгород-Дністровського Коша та Подунай-Дністровської Січі.

Засновниками 1-го Білгород-Дністровського Окружного полку ім. Пилипа Орлика стали: Воробйов В'ячеслав Миколайович (полковий писар, осавул), Врублевський Микола Васильович (в минулому отаман полку, осавул), Горлачов Святослав Петрович (осавул), Городніченко Петро Максимович (отаман 1-го куріня, курінний), Жигаленко Валерій Кононович (хорунжий, сотник), Дейна Микола Кирилович (голова поважних козаків, полковник), Єремєєв Віктор Ілліч (скарбник полку, сотник), Оленів Ігор Павлович (осавул по економіці, осавул), Комлик Олександр Михайлович (сотник), Ковалів Степан Дмитрович (старійшина, полковник), Царенков Олександр Петрович (полковник), Черв'як Олександр Олександрович (осавул), Скиба Микола Юхимович (курінний отаман). В полк входять 112 козаків. Полк складається з Старшинської Ради, окремої сотні полку, 1-го козацького куріня, 2-го козацького куріня.

51. ОКРЕМИЙ КУРІНЬ ІМ. С.БІЛОГО.

У 2002 році засновано Білгород-Дністровський Окремий курінь ім. С.Білого, співзасновниками якого є отаман Городніченко П.М., Сокорєв Ю.О., Сокорєв О.О., Чудак В.С., Павленко О.Д., служитель УПЦ КП отець Микола...

4 травня 2002 року на козацькому колі 1-го козацького куреня Окружного полку ім.П.Орлика було ухвалено рішення створити на базі 1-го козацького куреня первинне козацьке товариство (ПКТ) Українського Чорноморського козацтва й перейменувати в Окремий Козацький курінь Чорноморського козацького війська імені отамана Чорноморського козацького війська Сидора Білого. Було обрано старшину ПКТ: Отаман – Городніченко П.М., писар – Сокорєв Ю.О., бунчужний – Чудак В.С., скарбник – Борецький Н.Г., заст. отамана по роботі з молоддю – Павленко О.Д., заст. отамана по стосунках з пресою – Сокорєв О.Ю.

16 червня 2002 року козацьким колом ПКТ було затверджено статут, згідно якого: "Козацтво є громадською організацією громадян України, які мають козацький світогляд, визнають статут, прийняли Посвяту перед товариством, працюють над реалізацією його програми та віросповідують православну віру.

Діяльність куреня здійснюється у правовому полі України на засадах демократичного самоуправління, самофінансування через козацькі комерційні структури, підприємства, виробництва, за рахунок благодійності.

Діяльність політичних партій в структурі куреня заборонена.

Курінь підтримує демократично обрані державні органи влади України, органи місцевого самоврядування та волевиявлення населення, мешкає в місцях історичного розселення козаків.

Громадяни України, які вступили до Козацтва, набувають статусу “козака”, їх сім’ї вважаються «козацькими» в наступних поколіннях.

30.12.2002 року ПКТ ім. Сидора Білого було включено до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України.

22 лютого 2004 року у козацькому колі ПТК було утверджено рішення створити громадське формування з охорони громадського порядку при ПТК ім. Сидора Білого згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 року за №1872 “Про участь громадян в охороні громадського порядку державного кордону”. Згідно наказу №3 від 23.02.2004 року отамана Городніченко П.М. особовий склад формування такий: Острий Олександр Григорович, Корнаков Олег Миколайович, Макаренко Геннадій Григорович, Гаврилов Юрій Пилипович, Мирза Костянтин Володимирович, Морозовський Савелій Гаврилович, Сокорєв Юрій Олександрович, Сокорєв Олег Юрійович, Городніченко Петро Максимович, Тимофєєв Валерій Якович. Начальником громадського формування було обрано отамана куреня Городиченка П.М., а його заступником писаря паланки Тимофєєва В.Я. 22 лютого 2004 року козацьким Колом куреня було затверджено статут громадського формування з охорони громадського порядку.

По реєстру 2002 року: Отаман – Городніченко П.М., писар – Сокорєв Ю.О., бунчужний – Чудак В.С., скарбник - Сокорєв О.Ю., хорунжий – Павленко О.Д., гуртовий – Гіоргієш Д.М., ройовий – Морозовський С.Г., заставний – Хоменко Є.В., заставний – Мандриченко А.І., заставний – Радченко С.Ф. Всього козаків по реєстру – 59.

По реєстру 2003 року є деякі зміни: Скарбник – Борецький М.Г., заст. отамана по стосункам із пресою – Сокорєв О.Ю., заставний – Антонечко С.О. Всього козаків по реєстру – 76.

52. КУРІНЬ ВІЙСЬКА ЗАПОРОЗЬКОГО.

У 2002 році утворився Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького України (отаман Возний М.М.).

Білгород-Дністровський осередок Всеукраїнської громадської організації. Козацьке Військо Запорозьке України має не лише безліч планів в майбутньому. Багато чого вже зроблено і робиться. Козаки-запорожці опікуються дітьми та підлітками, займаються благодійною діяльністю, зав’язують плідні міжнародні контакти. У козацький провід входять чимало людей, призвища яких на слуху у всієї Задністровщини – депутати, діючі офіцери силових структур, підприємці, діячі науки і культури.

Військо Запорозьке являє собою своєрідну козацьку республіку, де козак козакові був і є брат. Брат не по крові, брат – по духу, по волі, брат по спільності інтересів, поглядів, єдності цілей. І тому, безумовно, є різниця між Військом Запорозьким, яке стоїть на ґрунті запорозьких традицій, і іншими, які зараз оголошують про те, що вони “відроджуються”. Є багато козацьких формацій, та здебільшого аналіз їх діяльності показує, що козаччиною там і не пахне. Навіть, на жаль, є кримінальні структури, які також називають себе козаками.

В меморандумі запорожців сказано, що Президент може бути їхнім гетьманом. Чому? Тому, що його обирає весь народ України. Тому буде зовсім логічно, коли

Президент, - якщо він козак, якщо козащина для нього близька, - стане в козацьке коло і запорожці проголосять його своїм “батьком” – гетьманом України.

Формація запорожців створена для того, щоб допомагати державі. Не знищувати, не розхитувати той корабель, який щойно спустили на воду.

Для залучення дітей до козацтва проводять комплексні спортивні заходи, пісенні фестивалі, тижневі табори для козацьких джур. Намагаються, як дозволяють їх ресурси, утримати в руслі козацьких традицій максимальну більшу кількість дітей. Адже невдовзі їм керувати цією державою і від козаків, їх батьків, сьогодні залежить, як вони керуватимуть, на яких засадах ґрунтуватимуться.

На жаль, із 2010 року запорожці призупинили свою діяльність.

53. МОНАШІВСЬКА СОТНЯ.

В 2004 році було організовано Монашівську сотню Війська Запорозького. Очолили сотню Ткаченко Валерій Павлович (отаман) та Парпалак Валерій Іванович (заступник). На рахунку сотні багато корисних справ: допомога школі, дитячому садочку, спортивному колективу села та ін.

Із обранням отамана депутатом Білгород-Дністровської районної ради та його переїздом до Білгорода-Дністровського сотня призупинила свою діяльність.

54. БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ РАЙОННИЙ ОСЕРЕДОК ЧКЗ.

Отаман Білгород-Дністровського районного козацького товариства Чорноморського козацького з'єднання полковник Українського козацтва Білоус Володимир Петрович. Звання присвоєно Гетьманом України І. Біласом 14 жовтня 2003 року наказом №79.

14 жовтня 1987 року в місті Білгород-Дністровському було засновано Окремий осавульській курінь Чорноморського козацького війська і налічував 100 осіб по реєстру. Вибраним отаманом був Білоус В. П. В липні 2004 року аналізуючи ті події, які почали відбуватися в козацьких підрозділах по Україні по розколу козацтва, на Раді старшини осавульського куріня було прийнято рішення про переєстрацію організації.

2 серпня 2004 року зареєстровано громадську організацію «Білгород-Дністровське районне козацьке товариство Чорноморського козацького з'єднання» з правом юридичної особи. Був відкритий банківський рахунок.

Робота в основному будувалася на виконанні регіональної програми відродження та розвитку Українського козацтва на Одещині на 2002–2005 роки. Продовжується розбудова організації. Проводиться виховна робота в учбових закладах: технікумах, училищах, школах. Девіз товариства: «В роботі не словом, а ділом». Із 2012 року отаманом було обрано О.С.Ярового.

На жаль, із обранням отамана головою Громадської ради при голові районної державної організації, козацький осередок призупинив активну діяльність.

55. БОЛГРАДСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Болградське районне козацьке товариство Чорноморського козацького з'єднання було організоване в 2000 році. Отаманом було обрано В.Копитіна, згодом О.Бондарчука. У складі старшини – колишній командир Болградської дивізії О.Бабич, воїни та спортсмени Б.Касап, Г.Терзі, О.Пуртов, Д.Дімов, С.Русевю. Організація бере участь у вшануванні пам'яті Кілійського десанту «Кілія-Веке», проведенні районного етапу дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл-Джура», допомагає школам налагодити козацьке виховання, співпрацює із ДЮСШ та козацькими організаціями Одеси й Буджаку.

56. АРЦИЗЬСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

У жовтні 2004 року було створено Арцизьке козацьке товариство, яке очолив військовослужбовець-пенсіонер І.Павлов. До складу старшини у різний час входили П.Ткаченко, О.Куралов, Г.Чернишов, С.Небога, А.Бончев, Ф.Єфімов та ін. На Установчому етапі розвитку Буджацького козацтва Арцизьке козацьке товариство нарощувало сили, приймало нових членів, налагоджувало зв'язки із іншими козацькими організаціями та гуртами. Із 2012 року воно активізувало свою діяльність й на т. ч. взаємодіє із структурними та територіальними підрозділами представницької та виконавчої гілок влади, навчальними закладами, бере активну участь й саме готує та проводить різноманітні районні та сільські заходи козацького спрямування: розважальна тематична програма «Справжні козаки» (РДБ), військово-спортивна патріотична гра «Сокіл-Джура», шкільні козацькі свята та ін.

57. КІЛІЙСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Кілійське районне козацьке товариство було створено в жовтні 2005 року. Отаманом було обрано О.Бойченка. Товариство співпрацює із козаками Кіліївщини у справі виховання козака-патріота, координує заходи, бере участь у проведенні козацької гри «Сокіл-Джура».

58. КІЛІЙСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО УРК.

Кілійське районне козацьке товариство Українського Реєстрового Козацтва було створено в жовтні 2003 року. Отаманом було обрано М.Сокольников. Товариство співпрацює із владою, бере участь у охороні громадського порядку в районі та місті, допомагає педагогам виховувати козачат, проводить гру «Сокіл-Джура», козацькі заходи – «Доти буде Україна, доки будуть козаки», День козацтва та ін.

59. КІЛІЙСЬКИЙ РАЙОННИЙ ОСЕРЕДОК СОБОРНОГО КОЗАЦТВА УКРАЇНИ.

Кілійський районний осередок Соборного Козацтва України було створено в жовтні 2004 року. Отаманом було обрано А.Палія. На свято Покрови до Кілії-Вилкова приїздили буджацькі козаки та хор «Мрія». Товариство співпрацює із владою, бере участь у проведенні військово-патріотичної гри «Сокіл-Джура», проводить козацькі заходи «Козацький дух, що серед степу», «Задунайське козацтво» та ін.

60. ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ РАЙОННИЙ ОСЕРЕДОК ПРИДУНАЙСЬКО-ІЗМАЇЛЬСЬКОГО КОЗАЦЬКОГО ТОВАРИСТВА.

Ізмаїльський районний осередок Придунайсько-Ізмаїльського козацького товариства було створено в жовтні 2000 року. Отаманом було обрано Ю.Закірова. Організація брала участь у проведенні виставки «З історії Дунайського козачого війська» - представила копії подорожніх бланків, зображень форми одягу рядового та офіцерського складів козаків, поштові листи, козацьку нагайку, лимарські кавалерійські інструменти.

61. ІЗМАЇЛЬСЬКЕ РАЙОННЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Ізмаїльське районне козацьке товариство було створено в жовтні 2001 року. Отаманом було обрано С.Желязкова. Організація спеціалізувалась у справі козацького самозабезпечення продуктами харчування; було створено кооператив «Козак», члени якого працювали у сільгоспвиробництві м'яса, молока, зернобобових та ін.

62. ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МІСЬКИЙ КОЗАЦЬКИЙ КЛУБ ШКОЛЯРІВ.

Ізмаїльський міський козацький клуб школярів було створено в жовтні 2003 року на базі Центру позашкільної освіти і виховання школярів. Школярі вивчали історію козацтва, бойові мистецтва, секрети характерництва. Заняття проходили за програмою гуртка «Джура», що розробив П.Бровко.

63. ПРИДУНАЙСЬКА СІЧ ЧКВ.

Придунайську Січ Чорноморського козацького війська було створено в жовтні 2004 року. Отаманом було призначено (згодом обрано) М.Деревенчу – к.е.н., викладача Ізмаїльського гуманітарного університету (в минулому відомому голови колгоспу та кооперативу). До складу Січі входили студенти однойменного університету, які співпрацювали волонтерами (вожатими) в школах, проводили із школярами заняття по програмі гуртка «Джура».

64. ІЗМАЇЛЬСЬКА ПАЛАНКА КОЗАЦТВА ЗАПОРОЗЬКОГО.

Ізмаїльська паланка МГО Козацтво Запорозьке була створена в грудні 2003 року. Отаманом було обрано М.Підпригору, згодом В.Ромащука. Козаки брали участь у реалізації Програми розвитку Українського козацтва на Ізмаїльщині, співпрацювали із школами у справі військово-патріотичного виховання молоді.

65. БЕСАРАБСЬКИЙ ПОЛК УРК.

Бесарабський полк Українського Реєстрового козацтва було створено в квітні 2007 року. Отаманом було обрано Д.Шевченка, заступником В.Орленка, старшиною О.Орленка, отаманом Н.Некрасівського осередку – І.Мішуліна. Організація брала участь у проведенні виставки «3 історії Дунайського козачого війська» - представила козацьку шаблю, в зустрівці із школярами Ларжанської школи.

66. КЮМІР «ШКВАЛ».

Навесні 2004 року було розроблено пакет документів Клубу юних моряків та річковиків «Шквал» при Шабській школі I-III ступенів №2, сформовано загін «морських вовків» й клуб влітку 2004 року на базі літнього оздоровчого табору «Дивосвіт» почав роботу: навчальні заняття, практика, екскурсії на кораблі, сумісні заходи із Білгород-Дністровським Клубом військоморів (керівники - В.І.Кусков, Б.І.Устименко).

На жаль, перехід керівника КЮМІРа В.Тимофєєва на роботу в районну державну адміністрацію призупинив роботу клубу.

67. ЗАДНІСТРОВА СІЧ.

Політична ситуація напередодні виборів Президента України в 2004 році не могла не вплинути на становище Українського козацтва взагалі й, зокрема, козацтва Задністров'я. З огляду на корумпованість влади, непопулярність її дій серед громадськості, керівництво наших основних козацьких організацій призупинило співробітництво із органами влади й перейшло до табору опозиції.

Серією статей в козацькій газеті (наші матеріали та матеріали про нас – козаків – в державних та приватних ЗМІ – «Советское Приднестровье», «Будьте с нами», потім «Аккерманские вести» друкували зовсім мало) отаман В.Тимофєєв намагався у ці непрості часи накреслити шляхи подальшого руху козацтва Задністров'я, об'єктивно висвітлювати діяльність отаманів, змінити стереотипи уяви про козацтво, як про «шароварну оселедщину», на адекватне ставлення до козацького

громадського руху, який має й політичні амбіції, як до прогресивного руху. Козацьку газету розповсюджували, як листівку – «Прочитай та передай товаришу»...

Працюючи в районі, він продовжував працювати над темою козацько-лицарського виховання учнів: налагоджував виховну роботу цього спрямування в Адамівській, Долинівській, Вигінській, Турлацькій, Біленківській, Шабівській №2 та ін. школах, проводив для учителів районні, обласні семінари, організовував районну військово-спортивну гру «Патріот» («Джура»), керував виконанням районних заходів щодо розвитку Українського козацтва, редагував козацьку газету «Річ про Буджацьку Січ», виступав із доповідями на районних та обласних форумах, писав книги...

Відбулося Установче Коло Дністровської Січі. Зважаючи на перманентний розбрат у лавах козацтва Задністров'я, ініціативна група з 8 козаків-«самураїв» Українського козацтва (полковник Царенков О.П., осавул Єремєєв В.І., полковник Тимофєєв В.Я., осавул Смаковський В.М., осавул Лукашевський В.В., полковник Дейна М.К., осавул Маринеску М.К., осавул Зорило І.С.) вирішила створити неформальне об'єднання – Дністровську Січ, мета діяльності якої - спрямувати в практичне русло роботу козацьких організацій Білгород-Дністровщини (історико-просвітницька та дослідницька діяльність; військово-патріотичне виховання – із впровадженням козацьких традицій у навчальні заклади; спортивний розвиток; розвиток фермерських господарств та підприємницької і ремісничої діяльності; співпраця з органами правопорядку та адміністраціями і органами самоуправління; обстоювання засад релігійного виховання), намагаючись виключити з нашої діяльності негатив, підвищити авторитет козацтва в місті та районі (в 2006 році О.П.Царенков виїхав до Києва, в 2007 році помер М.К.Дейна).

Ми не повинні насаджувати зневіру. Не можна в такій ситуації будувати цивілізовану державу, формувати повноцінну, самодостатню націю; козаки повинні не дозволяти морально і духовно перетворювати українську націю на націю, в якій панують, і буття якої визначають, панікери, провокатори і духовні дезертири.

Співпраця із нашими місцевими козаками дозволили Тимофєєву В.Я. зробити такий висновок: *Найкращий шлях самореалізації непересічної людини-особистості – мати свою справу й не мати справи (унікати її мати) із людиною, яка не має ніякої справи!*

Почалася робота із створення пакету установчих документів (концепції, статуту, програми, заходів та ін.)...

В 2005 році до обласної державної адміністрації було подано звіт про роботу з розвитку Задністровського козацтва; готував звіт В.Тимофєєв. В звіті, зокрема, було: 1.Розроблена та впроваджена система інформаційно-ангальтичного забезпечення діяльності Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі (відповідальний – секретар Координаційної ради – Тимофєєв В.Я.). 2.Утворена Координаційна рада з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі, яка розробила та надала пропозиції в обласну комісію щодо господарської діяльності осередків.3. Козацькі громадські формування Турлацького (курінний – Скиба М.Є.) та Окремого (курінний – Городниченко П.М.) куренів залучені до рейдів з охорони «Заповідника діда Євсея» (лісничий Костецький Є.П. – є осавулом Українського козацтва). 4.Заплановано в Старій Царичанці упорядкувати старе козацьке кладовище, облаштувати прилеглу територію відповідно до народних традицій українського козацтва. 5.Відділи культури (начальник Корчагіна Д.І.) та освіти (Добриніна З.І.) постійно надають підтримку козацьким мистецьким колективам («Веселка», «Гроно», козацький хор). 6.Утворено самодіяльний козацький народний хор (керівник Зорило І.С.). 7.У жовтні 2004 року козацькі самодіяльні колективи взяли участь у обласному фестивалі-огляду козацького мистецтва. 8.Згідно з п.1 забезпечено інформаційну підтримку реалізації в районі основних положень Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва (відповідальний – секретар Координаційної ради – Тимофєєв В.Я.). 9.В районних газетах «Советское Приднестровье», «Будьте с нами»,

«Торнадо» започатковані рубрики, тематичні сторінки з метою висвітлення надбань історії, культури, традицій українського козацтва. 10.Згідно плану роботи районної Координаційної ради з питань розвитку козацтва проводяться прес-конференції, «круглі столи», залучаються до співпраці представники влади, науковці, представники музею, архівів, бібліотек. 11.Відділи райдержадміністрації: фізичної культури та спорту, культури, освіти та сільвиконками спільно з козацькими товариствами (зокрема – Білгород-Дністровською паланкою, Адамівський куренем, Буджацькою Січчю, Окремим куренем ім. С.Білого) здійснюють військово-патріотичне виховання учнівської молоді, започатковані показові виступи спортсменів з козацьких видів єдиноборств (зокрема при проведенні Дня міста, Дня Незалежності). 12.Відділами райдержадміністрації: фізичної культури та спорту, оборонної та мобілізаційної роботи разом із сільвиконками ведеться робота по створенню козацьких військово-спортивних клубів у селах Нова Царичанка та Адамівка. 13.Згідно планів роботи відділу фізичної культури та спорту райдержадміністрації, сільвиконкомів козацька молодь району бере участь у щорічних лицарських турнірах, які проходять на базі Білгородж-Дністровської фортеці. 14.Розроблена районна комплексна програма господарської діяльності осередків Українського козацтва. 15.У Білгород-Дністровському районі утворено районне відділення господарсько-комерційних проєктів Українського козацтва (представник регіонального відділення – полковник УК Царенков О.О.). 16.Згідно розробленій програмі господарської діяльності козацтва в районі утворено кілька селянських-козацьких (фермерських) господарств (Бойчева В.В., Скляренка М.П. та ін.). 17.Утворено цільовий позабюджетний фонд Українського козацтва для його відродження, розвитку та підтримки («Козацька кредитна спілка»). 18.Започатковано ще у 2001 році проведення на базі Адамівської ЗОШ I-II ст. щорічного конкурсу на краще знання військової історії України серед учнів випускних класів за призами газети «Советское Приднестровье». 19.В звітний період оргкомітетом кіносвята «Козаки йдуть» було організовано показ низки фільмів про козацький період української історії. 20.У рамках кіносвята «Козаки йдуть» було проведено перед сеансами концерти, виставки, творчі змагання школярів. 21.Щорічно з нагоди відзначення річниць незалежності України проводяться меморіальні акції з упорядкування козацьких поховань (Старокозаچه, Козацьке, Петрівка, Адамівка Староцаричанка). 22.Районна організація «Молода Січ» налагодила зв'язки з Всесвітнім Конгресом українців (віце-президент Веріга Іван – професор Торонтського університету – Канада). 23.Починаючи з 2000 року, заходи щодо провідів призовників району на строкову військову службу проводяться за участю представників Українського козацтва (зокрема – отамана Буджацької Січі генерал-хорунжого УК Скляренка М.П., полковників УК Бойчева В.В., Городецького Л.Г., Тимофєєва В.Я., Устименка Б.І. та ін.). 24.Відділ оборонної та мобілізаційної роботи райдержадміністрації спільно із керівництвом козацьких осередків Буджацької Січі, Білгород-Дністровської паланки подав пропозиції щодо участі козацьких формувань у сприянні охорони Державного кордону України на ділянці Старокозацької застави на розгляд командування Південного напрямку Прикордонних військ України. 25.Відділи райдержадміністрації: оборонної та мобілізаційної роботи, освіти, сільвиконками залучають козацькі товариства району (зокрема – Білгород-Дністровську паланку, Буджацьку Січ) до військово-патріотичного виховання учнівської молоді (зокрема, на достатньому рівні ця робота ведеться у Долинівській, Адамівській, Біленківській, Випаснянській-Турлацькій ЗОШ). 26.Військово-патріотичну гру «Сокіл» відділи райдержадміністрації, оборонної та мобілізаційної роботи, освіти, культури впроваджували в практику роботи шкіл району ще з 1998 року (тоді вона називалася військово-патріотична гра «Джура» та проводилася в Старокозацькій, Вигінській, Випаснянській №1, Адамівській, Долинівській ЗОШ). 27.Така робота організована в Адамівській, Долинівській, Біленківській ЗОШ, представники яких брали участь у травні 2004 року в обласній науково-практичній конференції з цієї проблеми. 28.Постійно діючий

семінар з проблем козацького виховання організовано на базі Адамівської ЗОШ. 29.3 Одеським національним університетом (історичним факультетом – викладачі – Бачинська О.А., Гуцалюк С.Б., Гончарук Т.Г.) співпрацюють Петровська, Адамівська ЗОШ. 30.Такі виставки робіт школярів організовано в районі з 2004 року (зокрема – «збережемо Україну – козацьку державу» - травень 2004, березень 2005). 31.В Адамівській ЗОШ такий спецкурс було запроваджено ще у 1998 році. 32.Такі екскурсії організовано в Одеській області з 2004 року (зокрема – «Одеса козацька»).

В загальноосвітніх школах району були проведені шкільні та районний (на базі Козацької ЗОШ I-III ст.) етапи Всеукраїнських військово-патріотичних ігор «Патріот» (10-11 класи) та «Сокіл»-«Джура» (7-9 класи). Проекти наказів, положення, програми розробляв головний спеціаліст відділу освіти райдержадміністрації, полковник Українського козацтва Тимофєєв В.Я.

4 червня 2005 року на Хортиці відбулася Велика Рада Українського козацтва під головуванням Гетьмана України, Президента України В.А.Ющенка. Від козацтва Задністров'я на Раді були присутні полковник УК Тимофєєв В.Я., осавул УК Маринеску М.К. Велика Рада затвердила склад Ради Українського козацтва, першочергові заходи з питань розвитку козацтва.

Дуже важливим, з огляду на комплекс складних сучасних проблем, залишаються роль і місце козацтва у соціальному, економічному та політичному житті Південноукраїнського Задністров'я. У часи дегероїзації і деморалізації значної частини населення лише культ лицарства, наслідування козацько-лицарських традицій дозволять вийти суспільству з моральної кризи. Тому нащадки старовинних козацьких родів відродили Задністрову Січ, яка пройшла ряд етапів розвитку:

2000-2005. «Установчий». Створення районної та міської Координаційних рад з питань розвитку козацтва при голові райдержадміністрацій (голова П.Ігумнов) та міському голові; прийняття районних заходів із розвитку козацтва (2002-2005 рр.); створення джурових осередків в школах: Турлацькій (директор Т.Тодорова, педагог В.Чумаченко, педагог-організатор Л.Коваленко); Вигінській (директори В.Біленко, О.Вдовиченко, педагоги А.Берлізов, М.Поліщук); козацьких художніх колективів: хор української народної пісні «Мрія» (керівник І.Зорило); ансамбль української народної музики «Веселка» (керівники М. та В. Нікіруї); ансамбль української народної музики «Гроно» та гурт «Русичі» (керівник Б.Нікіруї); народна хорова капела – пошуково-дослідницький фольклористичний гурт «Алкалія» Будинку культури с. Старокозаче (керівник В.Вареник); створення нових козацьких організацій: Білгород-Дністровський міський Кіш (отамани М.Скляренко, В.Гавриленко, О.Мица, козацька старшина В.Бойчев, Б.Устименко, М.Дейна, В.Воробйов, О.Черв'як, В.Павлюк, М.Скиба, С.Горлачов, В.Кулинський, І.Оленєв, Б.Вітряк); Окружний полк ім. П.Орлика (отамани О.Царенков, М.Врублевський, козацька старшина В.Єремєєв, П.Лабунець, І.Мамонтов, С.Ковалів, М.Скиба; Окремий курінь ім. С.Білого (отаман П.Городниченко, козацька старшина Ю.Сокорєв, О.Сокорєв); курінь Війська Запорозького (отаман М.Возний, козацька старшина В.Жуковський, В.Лесін); Монашівська сотня (отаман В.Ткаченко, козацька старшина В.Парпалак); районове товариство УКЗ (отаман В.Білоус); КЮМІР «Шквал» (керівник В.Тимофєєв); Задністрова Січ (отаман В.Тимофєєв, козацька старшина В.Смаковський, В.Лукашевський, М.Дейна, І.Лелеченко, О.Черв'як, В.Павлюк, Ю.Щербина, А.Кривенко, М.Скибенко); жіноча громада (керівник Л.Горлачова); військово-спортивний клуб «Патріот» (керівник В.Гавриленко); клуб «Козачка» (керівник О.Шепельська); видання газети «Річ про Адамівську Січ», «Річ про Буджацьку Січ» (редактор В.Тимофєєв); друк двадцятитомника «Архіви козащини Задністров'я» (С.Тимофєєва, В.Тимофєєв).

2006-2010. «Програмний». Створення районної Ради керівників громадських організацій козацького спрямування (керівник В.Тимофєєв, члени Ради Л.Васелінга, О.Вдовиченко, В.Вронська, А.Кривенко, Т.Тома, В.Чумаченко, Ю.Щербина); створення районної Координаційної ради з підтримки розвитку Українського козацтва

при голові райдержадміністрації (голова ради П.Ігумнов, члени Ради В.Тимофєєв, В.Кішка, Р.Дьяченко, А.Кольцов, Д.Корчагіна, С.Масло, С.Макаренко, В.Орлова, П.Ткаченко, Ю.Тимчук); прийняття районної Програми розвитку Українського козацтва (2008-2010 рр.), районної Програми патріотичного гарту молоді на козацько-лицарських традиціях (2010-2012 рр.); створення джурових осередків в школах: Старокозацькій (педагог Ю.Щербина); Випаснянській №2 (педагог А.Кривенко); Петрівській (директор Л.Василінга), Великомар'янівській (директор М.Чороба, завуч Т.Чороба); створення Салганської школи козацько-лицарського виховання (директор Ю.Назарук, завуч І.Мельникова); видання газети «Річ про Січ», «Козацтво Задністров'я», «Козак Задністров'я» (редактор В.Тимофєєв); друк семитомника «Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я» (В.Тимофєєв); інформаційний прорив - створення Інтернет-сайтів: «Козацтво Задністров'я», «Козацтво Буджаку», «Козацтво Придунав'я», «Козацтво межиріччя Дунай-Дністро», «Козацька педагогіка», «Історія козацтва Задністров'я», «Козацько-лицарське виховання», Інтернет-сторінок; друк статей про Задністрове козацтво у VIP-журналах та ін...

У жовтні 2010 року Задністрова Січ на засадах асоційованого члена увійшла до Буджацького козацтва – Асоціації козацьких товариств Буджаку (райони – Арцизький, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Кілійський, Ренійський, Саратський, Татарбунарський, Тарутинський, міста обласного підпорядкування – Білгород-Дністровський, Ізмаїл). Отаманом-координатором було обрано В.Тимофєєва.

68. ЖІНОЧА ГРОМАДА.

У 2002 році заснована жіноча громада Українського козацтва, співзасновниками якої є Горлачова Л.Я., Городниченко Р.С., Воробйова В.В., Грицуналь УА, Пономаренко Л.О., Пономаренко Н.М.

Жіноча громада Українського козацтва була створена ще у 1994-1995 роках, коли стався масовий приплин чоловіків у козацькі осередки Білгород-Дністровського. Національно налаштовані жінки козаків спочатку активно сприяли згуртуванню чоловіків у лавах Українського козацтва, потім утворили свою організацію.

Першими членами громади (з 1999 року) були: Хорунжа – Горбачова Лариса Яківна, хорунжа – Городниченко Лариса Станіславівна, підхорунжа Воробйова Варвара В'ячеславівна, берегині – Грицуналь Уляна Анатоліївна, Пономаренко Людмила Олександрівна, Пономаренко Надія Максимівна.

У 2002 році громада була оформлена юридично. Серед членів громади – заступник директора школи з виховної роботи, учителі, юристи, завідувача магазином, касир, технік-технолог, кондитер, секретар-друкарка, технічки, майстер-перукар, інженери, вихователі, підприємці – всіх їх об'єднує палка любов до неньки-України, бажання робити добру справу – розбудову держави задля добробуту дітей, онуків, наступного покоління.

Основні напрямки діяльності Жіночої громади: Відродження духовності, культурно-історичних традицій козацької жіночості. Роз'яснення громадянам України мети та завдань козацтва на сучасному етапі розвитку суспільства. Відродження Православної Віри та обрядності, історичних та сучасних свят, традицій. Виховання молоді на історичних традиціях козацтва. В планах громади організація гуртків, козацького хору, танцювального ансамблю та ін. На 1 жовтня 2003 року по реєстру – 27 козачок.

На жаль, Жіноча громада «повелася» на політичні заманки, що й призвело до її розпаду та припинення діяльності. На т.ч. на акції від жіночої громади виходять 2-3 активістки.

69. ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНИЙ КЛУБ «ПАТРІОТ».

Засновники молодіжного навчально-виховного, спортивно-оздоровчого клубу «Патріот» Гавриленко В.О., Тимофєєв В.Я., Бойчук І.Л. Клуб – це громадська організація молодіжного спрямування, яка організує та здійснює навчально-виховну, спортивно-оздоровчу, військово-патріотичну роботу з учнями загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та ін.

Із від'їздом за межі району В.Гавриленка та виходом на пенсію І.Бойчука, «Патріот» призупинив свою діяльність.

70. КЛУБ «КОЗАЧКА».

В 2005 році в селі Петрівка було організовано жіночий клуб «Козачка». Керівники – Васелінга Людмила Дмитрівна (тоді директор школи, до речі, єдина Берегиня в Білгород-Дністровському районі, що нагороджена козацьким орденом «За розбудову України»), Шепельська Ольга Костянтинівна. На рахунок клубу багато корисних та цікавих справ.

71. РАЙОННА «МОЛОДА СІЧ».

В 2005 році було організовано районну «Молоду Січ». Засновниками виступили колективи Адамівської (Вронська В.М.), Турлацької (Тодорова Т.П.), Долинівської (Тома Т.І.) шкіл, отаман Задністрового козацтва Тимофєєв В.Я. Згодом до них приєдналися колективи Старокозацької, Молозької, Випаснянської №2, Вигінської, Петрівської, Салганської, Великомар'янівської, Шабівської №2, Миколаївської, Випаснянської №1, Бритівської та ін. шкіл.

72. СВЯТО-РІВНОАПОСТОЛЬСЬКА КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА КОЗАЦЬКА ДУХОВНА ГРОМАДА. СВЯТО-ПОКРОВСЬКА БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКА КОЗАЦЬКА ДУХОВНА ГРОМАДА. СВЯТО-КАЗАНСЬКА- МІВСЬКА КОЗАЦЬКА ДУХОВНА ГРОМАДА.

У 1999 році в місті Білгороді-Дністровському були зареєстровані релігійні громади Київського патріархату - Св.-Рівноапостольського-Кн.Володимира та Свято-Покровська (священик о.Микола); міською владою було виділено земельні ділянки для розбудови храмів, але некомпетентність керівників козацьких організацій міста (які опікували громади) та їх конфліктність призвела до розвалу релігійних громад. У 2016 році за сприянням Правого сектору було відновлено діяльність громад Київського патріархату.

Священик о. Микола у серпні 2002 року підготував пакет документів для реєстрації Свято-Казанської-Адамівської козацької духовної громади села Адамівки (староста громади – директор школи, отаман В.Тимофєєв) та згодився бути її духовним пастирем. Приміщення храму тимчасово слугував пришкільний інтернат. Нерозуміння частиною громади Адамівки нагальну потребу мати в селі храм призвело до призупинення діяльності духовної громади після від'їзду до міста (2003) її засновників – о.Миколи Григорашенка та В.Тимофєєва.

73. БЕРЕГІНІ-МАЙСТРИНІ.

Берегині-майстрині за проектами геральдичної ради козаків Білгород-Дністровщини створюють прапори козацьких організацій: Білгород-Дністровська паланка – Л.Саранді, Адамівський Осередок Козацтва – М.Худа, 1-й Білгород-Дністровський полк ім. П.Орлика – Л.Саранді, Задністрова Січ – Г.Лукашевська).

74. ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ.

Вибори Президента України 2004 року, як і передбачалося, стали переломними в історії України. Ще задовго до офіційного початку передвиборчої кампанії всі політичні сили, як урядові, так і опозиційні, стали готуватися до виборів. Тривалий час була не зрозуміла позиція діючого Президента України Л.Кучми. Конституційний Суд України визнав, що він згідно з Конституцією України (1996) перебуває при владі лише перший термін, хоча фактично перебував при владі вже два терміни. Зрештою Л.Кучма відмовився від участі у виборах 2004 року. Кандидатом від існуючої влади став діючий Прем'єр-міністр В.Янукович. Для створення його позитивного іміджу було задіяно всі можливі і неможливі засоби: від прямого використання адмінресурсу до відкритого поширення неправдивої інформації. Використовуючи своє службове становище, В.Янукович вжив ряд популістських заходів, зокрема, пенсіонерам було надано доплату до пенсій, підвищено багатьом категоріям держслужбовців заробітну платню. Проте такі заходи ледь не призвели до економічної кризи в країні.

Опозиційні сили згурпувалися навколо В.Ющенка, лідера «Нашої України», колишнього голови Національного банку України, Прем'єр-міністра у 2000-2001 роках.

Однією з особливостей передвиборчої кампанії стало висування великої кількості кандидатів у Президенти України –більше двадцяти. Проте головна передвиборча боротьба точилася між двома кандидатами: В.Януковичем і В.Ющенком. Крім того, передвиборча боротьба позначилась як трагічним (отруєння В.Ющенка), так і комічним (кинута на знак протесту яйце в В.Януковича під час його поїздки у Івано-Франківськ призвело до шоку і падіння в результаті втрати свідомості) випадками.

Президентські вибори відбулися 31.10.2004 року. В результаті голосування голоси виборців розподілилися наступним чином: В.Ющенко – 39,26% голосів, В.Янукович – 39,11%, О.Мороз – 5,82%, П.Симоненко – 4,97%, Н.Вітренко – 1,53%, А.Кінах – 0,93%. Решта 18 кандидатів набрали менше 1% голосів.

Під час проведення виборів проявилась за ангажованість Центральної Виборчої Комісії на чолі з С.Ківаловим, яка впродовж 10 днів не оприлюднювала остаточні результати голосування. Крім того, з'ясувалося, що робота комп'ютерної мережі ЦВК зазнавала зовнішнього втручання.

Такий розподіл голосів не виявив переможця перегонів, який мав би набрати більше 50%, й тому було призначено другий тур виборів на 21.11.2004 року. Основними суперниками в цьому турі, як і в першому, були В.Ющенко і В.Янукович. Після першого туру свою підтримку Ющенка заявили О.Мороз та А.Кінах. Януковича підтримала Н.Вітренко.

Новиною другого туру було те, що між двома кандидатами відбулися відкриті теледебати, за якими спостерігала майже вся країна.

В.Ющенко та Н.Вітренко з передвиборчими виступами побували у Білгороді-Дністровському. Віктор Андрійович – генерал-хорунжий Українського козацтва – мав зустріч із нашими козаками.

Голосування другого туру відбулося із значними фальсифікаціями і махінаціями на користь кандидата від влади. В Білгород-Дністровському районі під егідою райдержадміністрації (усним розпорядженням голови) були закріплені за виборчими дільницями державні службовці (потім з'явилися й документи, які готував секретаріат РДА); виділялися значні кошти на проведення агітаційної роботи агітаторами, проводилися керівниками РДА наради-накачки, на місцях (на виборчих дільницях) – семінари, де проводилися інструктажі з фальсифікації та ін. Але. Треба віддати належне членам виборчих комісій: грубих підтасовок не було в районі, хоча керівники на виборців давили (є підбірка газетних матеріалів на цю тему). В результаті оприлюднені ЦВК результати (по Україні) про перемогу В.Януковича разюче відрізнялися від даних екзитпола, які засвідчували перемогу В.Ющенка. Обурені таким станом речей виборці відгукнулися на заклик опозиційного кандидата

захистити свій вибір і вже ввечері 21.11.2004 року зібралися на мітинг на центральній площі Києва – Майдані Незалежності. З наступного дня мітинг переріс у масову мирну акцію протесту, яка тривала до 8.12.2004 року і отримала назву «Помаранчева революція».

За вимогою частини депутатів на позачергове засідання зібралася Верховна Рада України, щоб обговорити ситуацію, що склалася, прийняти відповідне рішення. Проте проурядові фракції і комуністи відмовилися взяти в ньому участь. На цьому засіданні як політичний акт В.Ющенко прийняв присягу Президента України. Ця акція додала наснаги мітингуючим, ряди яких з кожним днем зростали. У різні дні під час громадського протесту на Майдані було від 500 тис. до 1,5 млн. чол.

Незважаючи на народні протести, на те, що Верховний Суд України та суди інших інстанцій не розглянули скарги команди кандидата у президенти В.Ющенка, ЦВК, не взявши до уваги жодної скарги, 24.11.2004 року о 18.30 оголосила переможцем у виборах В.Януковича.

Така неприхована зневага і несправедливість сприяла радикалізації дій протестуючих, ряди яких почали швидко зростати. Лідери опозиції заявили про створення Комітету національного порятунку і Всеукраїнський політичний страйк. Почалася розбудова наметового містечка на Хрещатику і Майдані Незалежності. Київська міська влада і кияни надали всіляку допомогу протестуючим. На потребу протестуючим було пожертвовано 20 млн. гривень без врахування принесеного одягу та їжі. Лідери опозиції закликали мітингуючи взяти в облогу Адміністрацію Президента України (Л.Кучми), а згодом Кабінет Міністрів України.

Тогож дня до Києва стали завозити прихильників В.Януковича. (загалом близько 20 тис.), які спробували створити власне наметове містечко навпроти будівлі Кабіне Міністрів України.

Від Українського козацтва Білгород-Дністровщини на захист демократії у Київ на Майдан Незалежності поїхали Склярєнко М.П., Вітряк М.К., Павлюк В.В., Городецький Л.Г., Оленєв І.П., Горлачов С.П., Россомаха О.І., Богатирський. Декілька днів був там Городниченко П.М.

У країні склалася вкрай напружена ситуація: загроза силових дій як з боку правоохоронних органів, так з боку прихильників ворогуючих таборів, політична криза, загроза економічної кризи.

Тим часом Верховний Суд України наклав заборону на публікацію результатів оголошених ЦВК до моменту оголошення свого рішення.

27.11.2004 року відбулося засідання ВРУ, на якому було прийнято постанову про політичну кризу в Україні, в якій визнано факт фальсифікації виборів та фактично анульовано рішення ЦВК. Парламент висловив недовіру ЦВК, назвав неприпустимим застосування сили до учасників акції громадської непокори.

Прихильники кандидата у президенти В.Януковича взяли курс на сепаратизм, на розкол країни. «З'їзд депутатів всіх рівнів» у Северодонецьку закликав до проголошення Південно-Східної Автономної Республіки. Провідну роль у цьому процесі відігравали регіональні лідери Донецької, Луганської, Харківської та інших областей. «Засвітились» й наші – С.Гриневецький та М.Чорбаджі. В той же час у західних і центральних регіонах країни місцеві ради приймають рішення про визнання Президентом України В.Ющенка.

Щоб розв'язати складну ситуацію з посередницькою місією до України прибули представники Польщі, Литви, Росії, ОБСЄ та СС. Зрештою при допомозі міжнародних посередників сторони конфлікту (Президент України Л.Кучма і кандидати у президенти В.Ющенко, В.Янукович) виробили формулу політичного врегулювання кризи. Але все залежало від рішення Верховного Суду України, який 29.11.2004 року приступив до розгляду скарги, поданої довіреними особами В.Ющенка про визнання незаконними дії ЦВК щодо оголошення переможця другого туру і відміну відповідної постанови про його підсумки.

Засідання Верховного Суду України трансливалося по телебаченню, радіо і всі громадяни могли довідатися про ті зловживання і фальсифікації, які відбувалися під час виборів. Своїм рішенням від 3.12.2004 року Верховний Суд України визнав недійсними результати другого туру президентських виборів оголошених Центральною Виборчою Комісією (ЦВК) 26.11.2004 року і призначив пере голосування другого туру на 26.12.2004 року.

7.12.2004 року Л.Кучма підписав Указ про відпустку на період передвиборчої кампанії В.Януковича і призначив М.Азарова виконуючим обов'язки Прем'єр-Міністра України.

Щоб унеможливити під час переголосування масових фальсифікацій було розроблено зміни до Закону «Про вибори Президента України». Ці пропозиції, згідно з домовленостями, були поставлені на голосування у ВРУ у пакет з змінами і доповненнями до Конституції України (політична реформа). Як і передбачали з вересня 2005 року перерозподіл владних повноважень між ВРУ, Президентом України і Прем'єр-Міністром. Також голосувався проект у першому читанні про реформування системи місцевого самоврядування. 8.12.2004 року пакет було проголосовано переважаючою більшістю депутатів. Відразу в сесійній залі проголосовані документи були підписані Президентом України Л.Кучмою. Також ВРУ затвердила і новий склад ЦВК, який очолив Я.Давидович.

Таким чином політична криза в країні була розв'язана шляхом компромісу, народ України відстояв свої права мирним шляхом, засвідчивши свою прихильність демократичним ідеалам.

Після цього масові акції на Майдані Незалежності у Києві припиняються, але продовжує функціонувати наметове містечко на Хрещатику.

До пере голосування команда В.Януковича підійшла у новому складі і з новими гаслами. В.Янукович заявив про свою опозиційність до Л.Кучми, в той же час залишаючись Прем'єр-Міністром у відпустці.

Під час переголосування до України приїхала рекордна кількість міжнародних спостерігачів – 12 тис. чол., які засвідчили демократичний характер голосування 26.12.2004 року.

Дільничні комісії склалися з 12 чол. – по 6 від В.Ющенко та В.Януковича. Від кожного кандидата – по 3 було з нашого регіону і по 3 – з Західної України. В нашій місцевості результати практично не відрізнялися від результатів другого туру; це свідчило про відсутність фальсифікацій у другому турі та турі пере голосування.

В цілому про країні пере голосування 26.12.2004 року дало такі результати: за В.Ющенко проголосувало 51,99% виборців, що взяли участь у голосуванні, за В.Януковича – 44,21%. Інавгурація нового Президента України В.Ющенко відбулася 23.01.2005 року.

А за добу до цього – 22.01.2005 року В.Ющенко на Софійському майдані у Києві (площа Богдана Хмельницького) прийняв від козаків України гетьманську булаву й став Гетьманом України. На цій Великій Раді була й наша делегація – козаків Білгород-Дністровщини – Скляренко М.П., Тимофєєв В.Я., Городецький Л.Г., Воробйов В.М., Оленєв І.П., Горлачов С.П., Врублевський М.В.

75. ГАЗЕТА «РІЧ ПРО АДАМІВСЬКУ СІЧ» (2001-2003).

Друкований (на друкарській машинці) орган Адамівської Січі (школи). Почав друкуватися з квітня 2001 року. Ілюстрований фотографіями. Редактор В.Тимофєєв. Спочатку розмножували по 10 екземплярів в СП «Петрекс»; в останній рік випуску тираж досяг 50 екземплярів. Всього за період 2001-2003 років вийшло 220 номерів формату А3. Поступово газета стала друкованим органом всієї Адамівської громади та козацьких осередків Білгород-Дністровського району: в Літопису друкувалися матеріали з життя громади, людей, що тут мешкають, біографії видатних козаків Задністров'я.

76. ГАЗЕТА «РІЧ ПРО БУДЖАЦЬКУ СІЧ» (2004-2006).

Друкований (на друкарській машинці в 2004-2005 роках; комп'ютерний друк з 2006 року) орган козацтва Задністров'я. Ілюстрований фотографіями. Почав друкуватися з січня 2004 року. Редактор В.Тимофєєв. Розмножували (по 50 екземплярів) в СП «Петрекс» протягом 2004-2005 років, з 2006 року – самодрук. Всього вийшло 37 номерів формату А4:2. Літопис розповсюджувався серед козаків; по одному примірнику отримували школи козацько-лицарського виховання. Літопис знайомив читача з новинами козацтва, історією та сучасним станом всіх 28 козацьких військ (11 з них були на Україні – Азовське, Бузьке, Буджацьке, Запорозьке Низове, Запорозьке Реєстрове, Грецько-Албанське, Дунайське, Катеринославське, Кримське, Усть-Дунайське, Чорноморське), з дитячо-юнацьким козацьким рухом, з особами, діяльність яких залишила слід в історії козацтва.

77. ДВНАДЦЯТИТОМНИК «АРХІВИ КОЗАЧЧИНИ ЗАДНІСТРОВ'Я».

Серія архівних документів сучасного козацтва (у тому числі рукописних), що була зібрана та надрукована (фотокопії та ксерокопії) у 21-й книзі Архівів. Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок Архівів – близько 7 тис.

Т.І. ч.1. Історія козацтва Задністров'я. 2003-2004. ч.2. Історія козацтва Задністров'я. 2005. **Т.ІІ.** ч.1. Основні офіційні документи. 2003. ч.2. Основні офіційні документи. 2004. **Т.ІІІ.** Козацькі організації міста Білгорода-Дністровського. 2003. **Т.ІV.** ч.1. Козацькі організації Білгород-Дністровського району. 2003. ч.2. Козацькі організації Білгород-Дністровського району. 2004. **Т.V.** ч.1. Козацькі навчальні заклади. 2003. ч.2. Козацькі навчальні заклади. 2003. **Т.VІ.** ч.1. Козацькі організації півдня Одещини. 2003. ч.2. Козацькі організації півдня Одещини. 2004. **Т.VІІ.** ч.1. Козаки Задністров'я. Біографії. 2005. ч.2. Козаки Задністров'я. Біографії. 2006. **Т.VІІІ.** Козацькі організації Задністров'я. 2005. **Т.IX.** Козацькі організації Задністров'я. 2006. **Т.X.** ч.1. Адамівський курінь. 2007. ч.2. Адамівський курінь. 2008. **Т.XІ.** ч.1. Козацтво Задністров'я. 2008. ч.2. Козацтво Задністров'я. 2009. ч.3. Козацтво Задністров'я. 2010. **Т.XІІ.** Річ про Буджацьку Січ. 2006.

Архіви були надруковані у 8 екземплярах й на теперішній час вони є у: Одеській національній бібліотеці, науковій бібліотеці Одеського національного університету, Одеській обласній універсальній бібліотеці, Національній бібліотеці України ім. В.Вернадського (Київ), Державній історичній бібліотеці України (Київ, Лавра), бібліотеці Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України (Київ), Одеській обласній філії Державного архіву України, Білгород-Дністровській міській бібліотеці.

78. СВЯТОПОКРОВСЬКИЙ ХРАМ В ПЕРЕМОЖНОМУ.

Храм в Переможному (вулиця Кишинівська, біля 7-ї школи – вже закритої за браком учнів) почав відбудовуватися (був закритий та розібраний на будматеріали у 1950-х роках) на початку 2000-х років. Храмовий священик о. Андрій Іванович Ляшик (в минулому офіцер-спецназовець) був призначений капеланом Буджацького козацтва із 2010 року. Із 2012 року перейшов із Московського патріархату до Київського патріархату й продовжує служіння в місті Одеса.

79. 20-ТИРІЧЧЯ ЗАДНІСТРОВОЇ СІЧИ – ТРЕТІЙ ТИЖДЕНЬ ТРАВНЯ – 22.05.2009.

План проведення: 08.00-09.00. Урочисте богослужіння в храмах району за участю козаків (православні храми св. Покрови). 11.00-12.00. Урочисте засідання в Будинку культури села Бритівка «Козаку найперше – воля! Козаку найперше – честь!». 12.00-13.00. Концерт. Козацький хор «Мрія». Із 13.00. Обмін думками.

Виступи агітбригад. Святковий пошт – козацький куліш. Із 14.00. Роз'їзд делегацій. 14.30. Засідання Ради Задністрової Січі (приміщення обрядової зали БК села Бритівка) – оголошення наказів про присвоєння козацьких військових звань; Доповідь В.Тимофєєва «Основні завдання на сучасному етапі розвитку козацького громадського руху. Концепція розвитку Задністрової Січі – план дій, основні заходи; Обговорення доповіді; Прийняття рішення Ради, роздрук та розсилка до куренів.

80. ШАБІВСЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь був організований у вересні 2008 року. Першим отаманом був М.П.Скибенко - «афганець», кавалер Ордену Червоної Зірки, двох медалей «За Звитягу» (перейшов у 2010 році на посаду радника до Ради Старшини); на т. ч. отаман – полковник ЗСУ Г.К.Хохлачов – «афганець», кавалер Ордену Червоної Зірки. Курінь взаємодіє із сільською організацією воїнів-інтернаціоналістів, налагоджує роботу молодіжного військово-патріотичного клубу «Десантник», а отаман куреня є головою ветеранської організації сільської ради.

81. ОКРЕМИЙ ГАГАУЗЬКИЙ КУРІНЬ «КОМУР АТ» ЗАДНІСТРОВОГО КОЗАЦТВА.

Гагаузький курінь Задністрового козацтва було створено в листопаді 2010 року. Отаманом було обрано С.Крістіогло. Курінь підтримував стосунки із козаками Гагаузії. Було проведено традиційні гагаузькі свята Касим (виступ фольклорного ансамблю «Седеф» з Бешалми), Курбан та ін., міжнародна педагогічна конференція з питань козацької педагогіки (Комрат-Білгород-Дністровський, Гагаузія-Білгород-Дністровщина); круглий стіл з питань співпраці педагогів України, Туреччини, Гагаузії у справі патріотичного виховання гагаузької молоді та ін.

82. ЗАТОЦЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь був організований у 2010 році. Отаманом обрано Б.Г.Шевчука – депутата селищної ради (в минулому майора міліції). Козаки куреня активно взаємодіють із селищною владою у справі благоустрою курорту, охорони громадського порядку.

83. ПРИДНІСТРОВСЬКИЙ КУРІНЬ ЗАДНІСТРОВОГО КОЗАЦТВА.

Придністровський курінь Задністрового козацтва було створено в квітні 2011 року. Отаманом було обрано І.Ніколаєва – кореспондента газети «Комсомольська правда» в Придністров'ї (Тірасполь). Організація підтримує зв'язки із Придністровськими козаками.

84. ПЕРЕМОЖНЕНСЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь був організований у 2010 році. Отаманом було обрано В.Я.Шефера, якого було рекомендовано козаками Окремого куреня ім. С.Білого. Курінь співпрацював із керівництвом, педагогами та джуровим осередком 7-ї міської школи. Після закриття школи налагоджує роботу із козаками та джурами за місцем їх проживання в Переможному (сьогодні це сільський район міста Білгорода-Дністровського – без школи, без Будинку культури). Колись Переможне входило до Бритівської сільської ради. Стара назва Переможного – Папушойя; заснували його нащадки запорозьких-задунайських козаків; у Папушойях в ХІХ ст. стояв козацький гарнізон Буджацького та Новоросійського козацьких військ (казарми), на Кишинівській вулиці (біля 7-ї школи) стояв козацький Свято-Покровський храм (на т. ч. відбудовується).

85. АДМІНІСТРАТИВНИЙ КУРІНЬ.

Курінь було організовано у 2010 році. До його складу входили (та входять) козаки-працівники районної державної адміністрації та районної ради – П.М.Ігумнов, В.Я.Тимофєєв, О.Л.Полещук, С.В.Короленко, А.Г.Царук, М.В.Салій та ін., Берегині – С.П.Петрівно, А.В.Васильченко, В.В.Орлова, С.В.Макаренко, Д.І.Корчагіна, О.М.Баргамон, Л.Д.Гусько та ін. Першим отаманом було обрано В.І.Каланжова. На т. ч. отаманша – Г.В.Золотар. Члени куреня люблять інтереси Буджацького козацтва в органах виконавчої та представницької влади.

86. РАЙОННА ГРОМАДА БЕРЕГІНЬ.

В 2007 році була організована жіноча громада Берегинь, керівником обрано С.Петрівно. Одними з перших її Берегинь були працівники райдержадміністрації та райради Ганницька С.П., Баргамон О.М., Васильченко А.В. До її керівного складу було зараховано першого заступника голови райдержадміністрації Орлову В.В., начальника відділу культури Корчагіну Д.І., заступника голови райдержадміністрації Петренко С.П., керівників шкіл Тома Т.І., Вронську В.М., Тиханську О.Ю., Лавриненко П.М., Гриценко В.Н., учителів Чумаченко В.М. та ін.

87. ВИПАСНЯНСЬКА №2 СІЧ (школа).

В 2005 році в школі над проблемою козацького виховання почав працювати учитель історії та НВП капітан ЗСУ Кривенко А.К. Його було прийнято в козаки, присвоєно звання осавул УК. На жаль, із виходом на пенсію за вислугою років А.Кривенка, загін молодих козаків в школі призупинив практичну діяльність.

88. САЛГАНСЬКА СІЧ (школа).

В 2008 році було засновано Салганську школу козацько-лицарського виховання. Засновники – директор Назарук Ю.І., завуч Мельникова І.Д., учителі – Тиханська О.Ю., Шевченко В.О., Рябченко О.І. На сьогодні в школі потужно працює організація Берегинь на чолі з директором школи О.Ю.Тиханською та шкільна організація джур і дан, яка тісно взаємодіє у козацьких справах із Буджацьким козацтвом. Педагогічний колектив працює над становленням української національної школи, основними пріоритетами якої є самореалізація особистості учня і вчителя через залучення до світу національної та загальнолюдської культури.

89. ВЕЛИКОМАР'ЯНІВСЬКА СІЧ (школа).

В 2009 році було організовано Великомар'янівську школу козацько-лицарського гарту. Засновники – директор Чороба М.І. та завуч Чороба Т.О. В школі діє клуб «Червона калина». Члени клубу вивчають традиції, обряди свого народу, ведуть пошукову роботу, проводять фольклорні свята. В історико-краєзнавчому залі шкільного музею працює група краєзнавців, які проводять екскурсії з історії села, зустрічі з односельцями, беруть участь у Всеукраїнських краєзнавчих експедиціях. На жаль, у зв'язку із реформою територіальних громад школу-девятирічку у 2016 році закрили, залишивши лише початкову.

90. БАШТАНІВСЬКА СІЧ «КОЗАЧАТА» (школа).

Засновники Січі - О.Рибак, І.Ющенко. Козацька дитячо-юнацька організація в Баштанівській школі була організована в жовтні 2007 року, відновила роботу в 2012 році. Співпрацює із татарбунарськими козаками, бере участь у проведенні районного етапу гри «Джура-Сокіл».

91. МИХАЙЛІВСЬКА СІЧ (школа).

Засновники Михайлівської Січі - директора шкіл – НВК та інтернату – М.Грибкова та В.Спориш, заступник директора НВК з ВР Л.Зубак, педагог-організатор Х.Вуколова. Козацька дитячо-юнацька організація у Михайлівській школі була організована в жовтні 2007 року, відновила діяльність з 2012 року. На базі НВК працює вокальна група «Веселі козачата», школярі беруть участь у грі «Сокіл» - «Джура».

92. ІЗМАЇЛЬСЬКА РАЙОННА ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА.

Ізмаїльська районна організація УВК була створена в червні 2009 року. Висвячували до козацтва в храмі Вознесіння Господнього. Отаманом було обрано М.Пилипенка. Співпрацює із владою та церквою в напрямку духовно-патріотичного виховання молоді.

93. ІЗМАЇЛЬСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДЯН «КОЗАЦЬКИЙ СПАДОК».

Об'єднання створено у липні 2007 року у формі закритого клубу, члени якого вивчають спадщину козацтва на теренах Ізмаїльщини, відшуковують раритети та пропагують козацьку культуру і духовність. Козацькі організації міста та району працюють у напрямках відродження і розвитку козацької справи на звичаях козацтва; проводять науково-пошукову та громадсько-краєзнавчу роботу; пропагують історію, культуру і традиції Українського козацтва; беруть участь у військово-патріотичному вихованню молоді, її готовності захищати Батьківщину-Україну - організовують та проводять військово-патріотичну козацьку гру «Сокіл-Джура»; співпрацюють із владою - беруть участь в охороні громадського порядку та ін.

94. ГУРТ «ОТАМАН ТА БЕРЕГІНИ».

В 2007 році було організовано гурт «Отаман та Берегиня» працівниками районної державної адміністрації та районної ради: Соколюк Н.А., Тимофеев В.Я., Форостяний В.П., Могорян Н.В., Червачук З.П., Гончарук А.І.

95. КОЗАЦЬКИЙ ВОКАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ «КРЕДО».

При Бритівському БК було організовано козацький ансамбль «Кредо». Організатори – Мица О.Д., Горлачов С.П., Горлачова Л.Я.; керівник Царевська Л.В., співаки-козаки-берегині Коцюрубенко В.І., Кривоберець Т.І., Кучерява Н.М., Моїсеєва Н.А., Кожухарь М.І., Бобилєва Н.М., Оленів І.П., Зімін В.К., Усова В.Г., Вітряк Б.М. та ін. Ансамбль дав більше ста концертів в Одесі та Одеській області; взаємодіяв із Одеським Соборним козацтвом Січ (отаман Майстеренко В.З.).

96. ВИДАВНИЦТВА «СПД СП», «ОТАМАН», «ГЕТЬМАН».

Із метою друку видань, що готували козаки Буджаку, у жовтні 2005 році було створено видавництво «СПД СП» (спочатку мало назву «Філія СПД «Петрекс» - до жовтня 2007); згодом змінило назву на «Отаман» (із лютого 2008) та «Гетьман» (із жовтня 2011). Засновником «СПД СП» була Ганницька С.П. У видавництві друкувалися козацькі газети – «Річ про Буджацьку Січ» (2004-2006), «Річ про Січ» (2007), «Козацтво Задністров'я» (2008), «Козак Задністров'я – Січ» (2009), «Козак Задністров'я» (2010), знову «Річ про Буджацьку Січ» (2010- т.ч.), багатотомники – «Архіви козаччини Задністров'я» (21 кн., 2003-2010), «Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я» (9 кн., 2006-2010), «Архіви козаччини Буджаку»

(5 кн., 2011-2012), «Архіви козащини Одещини» (7 кн., 2010-2016), «Лицарі України. Енциклопедія сучасного козацького руху» (14 кн., 2005-2016), «Час виховувати лицарів» (3 кн., 2010-2017) та інші книги.

97. ГАЗЕТА «РІЧ ПРО СІЧ» (2007).

Друкований (комп'ютерний друк) орган козацтва Задністров'я. Ілюстрований фотографіями. Почав друкуватися з січня 2007 року. Розмножували самодруком по 100 екземплярів. Редактор В.Тимофєєв. Всього вийшло 33 номери формату А4:2. Друкувалося багато інформаційно-теоретичних та практичних матеріалів на допомогу козаку-наставнику, отаману, козацькій старшині; новини козащини Задністров'я.

98. ГАЗЕТА «КОЗАЦТВО ЗАДНІСТРОВ'Я» (2008).

Друкований (комп'ютерний друк) орган козацтва Задністров'я. Ілюстрований фотографіями. Почав друкуватися з січня 2008 року. Розмножували самодруком по 200 екземплярів. Редактор В.Тимофєєв. Всього вийшло 27 номерів формату А4:2. Випускали його з тематичними додатками: розповіді про козацькі організації Придунайської Січі (Рені, Ізмаїл, Кілія, Вилкове), Буджацької Січі (Болград, Тарутине, Арциз, Сарата, Татарбунари); була продовжена розповідь про Задністрову Січ (Білгород-Дністровський) - районів та міські осередки, шкільні Січі; друкувалася історія козацьких формувань межиріччя Дунай-Дністер; розповідалося про особ, діяльність яких залишила слід в історії козацтва.

99. ГАЗЕТА «КОЗАК ЗАДНІСТРОВ'Я – СІЧ» (2009).

Друкований (комп'ютерний друк) орган козацтва Задністров'я. Ілюстрований фотографіями. Почав друкуватися з січня 2009 року. Розмножували самодруком по 200 екземплярів. Редактор В.Тимофєєв. В 2009 році вийшло 27 номерів формату А4:2. Видання друкувало статті про козацтво Задністров'я, що діє в місті Білгороді-Дністровському та районі; про козаків та козачок Білгород-Дністровської громади, що в загальному громадському русі прокладають свої, козацькі, шляхи до незалежної держави Україна. Були статті про козацтво Буджаку (Південноукраїнської Бессарабії).

100. ГАЗЕТА «КОЗАК ЗАДНІСТРОВ'Я» (2010).

Друкований (комп'ютерний друк) орган козацтва Задністров'я. Ілюстрований фотографіями. Почав друкуватися з січня 2010 року. Розмножували самодруком по 250 екземплярів. Редактор В.Тимофєєв. В 2010 році вийшло 23 номери формату А4:2. Видання друкувало статті про козацтво Задністров'я. Були статті про козацтво Буджаку (Південноукраїнської Бессарабії).

101. ДЕВ'ЯТИТОМНИК «СУЧАСНЕ КОЗАЦТВО ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКОГО ЗАДНІСТРОВ'Я».

Кодова назва дев'ятитомника – «КОЗ'Я ПУЗ'Я». Це серія архівних документів козаків Задністров'я (у тому числі Спомини Самовидців-Засновників козацького руху Буджаку; є рукописи, фотокопії та ксерокопії). Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок «КОЗ'Я ПУЗ'Я» - 2660.

Т.1. Постаті – Козацькі достойники. 2006. **Т.2.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Нотатки Самовидців. 2006. **Т.3.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Нотатки Самовидців. 2007. **Т.4.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Козацькі газети. Нотатки Самовидців. 2008. **Т.5.** Постаті –

Козацькі достойники. Преса про козацтво. Козацькі газети. Нотатки Самовидців. 2008. **Т.6.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Козацькі газети. Нотатки Самовидців. 2009. **Т.7.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Козацькі газети. Нотатки Самовидців. 2009. **Т.8.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Козацькі газети. Нотатки Самовидців. Козацький громадський рух. 2010. **Т.9.** Постаті – Козацькі достойники. Преса про козацтво. Нотатки Самовидців. Сучасне козацтво Задністров'я. Довідник козака. 2010.

КОЗ'Я ПУЗ'Я були надруковані у 50 екземплярах й на теперешній час вони є у: районних та міських бібліотеках Буджаку – Арциз, Болград, Білгород-Дністровський, Вилкове, Кілія, Ізмаїл, Рені, Сарата, Тарутине, Татарбунари; Одеській національній бібліотеці, науковій бібліотеці Одеського національного університету, Одеській обласній універсальній бібліотеці, Національній бібліотеці України ім. В.Вернадського (Київ), Державній історичній бібліотеці України (Київ, Лавра), Парламентській бібліотеці України (Київ), науковій бібліотеці Національного педагогічного університету ім. М.Драгоманова (Київ), науковій бібліотеці Києво-Могилянської Академії (Київ), науковій бібліотеці Межрегіональної Академії Управління Персоналом – МАУП (Київ), науковій бібліотеці Університету «Україна» (Київ) та ін.; у приватних осіб.

102. ПЕРШІ ІНТЕРНЕТ-САЙТИ КОЗАКІВ ЗАДНІСТРОВ'Я (БУДЖАКУ).

В епоху стримкого поширення технологій Інтернету Задністрове козацтво не стояло осторонь від можливостей донести до широкого загалу інформації про свою діяльність. Інтернет-сайти Задністров'я почали інформаційну кампанію з грудня 2008 року; з серпня 2009 року на керівництво козацтва почали виходити Всеукраїнські та Міжнародні козацькі організації, VIP-видання...

Перші Інтернет-сайти та сторінки створювалися (й створюються) для освітлення окремих питань теорії козацького державотворення, козацького гарту, історії козацтва, зокрема сучасного козацтва Буджаку та ін...

Сайт «Задністрова Січ»: <http://Dnestrkozak.webstolica.ru/>

Сайт «Придунайська Січ»: <http://Dunajkozak.webstolica.ru/>

Сайт «Буджацька Січ»: <http://Budzakkozak.webstolica.ru/>

Сайт «Козацтво межиріччя Дунай-Дністер»: <http://DunajDnestr.webstolica.ru/>

Сайт «Козацька педагогіка»: <http://Kozakpedagog.webstolica.ru>

103. БУДЖАЦЬКЕ КОЗАЦТВО – АСОЦІАЦІЯ КОЗАЦЬКИХ ТОВАРИСТВ БУДЖАКУ.

В жовтні 2010 року створено Буджацьке козацтво – Асоціацію козацьких товариств Буджаку (райони – Арцизьський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Кілійський, Ренійський, Саратський, Татарбунарський, Тарутинський, міста обласного підпорядкування – Білгород-Дністровський, Ізмаїл). Отаманом-координатором обрано В.Тимофєєва. Склад Старшинської Ради: В.Лукашевський, М.Маринеску, Є.Пітюков, Б.Устименко, В.Чорнолуцький, Г.Хохлачов, М.Скибенко, М.Адиоров, В.Воробйов, О.Ступак, П.Ігумнов.

Організації Буджацького козацтва: 1. Арцизьський район – *Арцизьке козацьке товариство* (отаман І.Павлов).

2. Білгород-Дністровський район – *Задністрова Січ* (отаман В.Тимофєєв, старшина В.Кішка, Д.Георгієш, А.Трегубенко, В.Савчук, Є.Костецький, В.Єремєєв, В.Тимофєєв-молодший, С.Ушанов, С.Ушанова, І.Лелеченко, О.Черв'як, Г.Клоченко), *Білгород-Дністровське паланкове козацьке товариство* (почесний отаман Л.Городецький, старшина П.Білоусенко, Ю.Денисів, Є.Хоменко, І.Хоменко, В.Якименко, Л.Гречко, В.Гуцул), *Адамівський осередок козацтва* (отаман В.Рибальченко, старшина А.Кульчицький, Ю.Ніколайчук, Р.Куліков, Ф.Козубенко, Ю.Лавриненко, С.Подолько, В.Деревенча, Ф.Макаренко, Д.Лазуренко, С.Макаренко,

С.Редько, І.Гамар, А.Антонюк, І.Даниленко, О.Чеботюк, О.Козаченко-1, О.Козаченко-2, І.Одорожа, О.Харченко), *Монашівська сотня* (отаман В.Ткаченко, козацька старшина В.Парпалак), *Білгород-Дністровський районний осередок ЧКЗ* (отамани В.Білоус, О.Яровий, козацька старшина І.Половенко), *Шабівський* (отамани М.Скибенко, Г.Хохлачов), *Гагаузьський* (отаман С.Крістіюгло, старшина Д.Чолак), *Затоцький* (отаман Б.Шевчук), *Каролінобугазький* (отаман М.Завойчинський), *Придністровський* (отаман І.Николаєв), *Випаснянський* (отаман В.Молчанов), *Переможненський* (отаман В.Шефер, старшина Г.Римський), *Бритівський* (отаман В.Єремєєв), *Депутатський* (отаман С.Б.Кравченко, старшина Г.Трегубенко, С.В.Кравченко, О.Шевчук) та *Адміністративний* (отаман В.Каланжов, старшина А.Токаренко, С.Майстро, Б.Деренжі, С.Батін, М.Салій, А.Царук, С.Короленко, О.Полещук, Б.Бойко) курені козацтва, *районна громада Берегинь* (керівник В.Орлова, старшина Г.Золотар, Т.Римська, С.Макаренко, Т.Браткевич, Н.Фоменко, Л.Гусько, Д.Корчагіна, С.Ганницька, Л.Попова); *Свято-Казанська-Адамівська* козацька духовна громада (о.Микола); *Адамівська Січ* (директор В.Вронська, завуч П.Лавриненко, педагог-організатор В.Гриценко), *Бритівська Січ* (отаман-наставник В.Ковпак, педагог-організатор К.Волкова), *Випаснянська №1 Січ* (педагог В.Гавриленко), *Вигінська Січ* (директор О.Вдовиченко), *Долинівська Січ* (директор Т.Тома, завуч М.Долгошеєнко, педагог Т.Молчанова), *Молозька Січ* (педагог О.Гетманченко), *Старокозацька Січ* (отаман-наставник Ю.Щербина), *Турлацька Січ* (директор Т.Тодорова, педагог В.Чумаченко, педагог-організатор Л.Коваленко), *Випаснянська №2 Січ* (керівник А.Кривенко), *Салганська Січ* (директор О.Тиханська, завуч Г.Мельникова, педагог-організатор О.Дякова, педагоги І.Мельникова, В.Шевченко, О.Рябченко, О.Хоменко), *Великомар'янівська Січ* (директор М.Чороба, завуч Т.Чороба); *КЮМІР «Шквал»* (керівник В.Тимофєєв); *клуб «Козачка»* (керівник Л.Васелінга); *народна хорова капела – пошуково-дослідницький фольклористичний гурт «Алкалія»* Будинку культури с. Старокозаچه (керівник В.Вареник), козацькі художні колективи *«Отаман та Берегиня»* (керівник В.Тимофєєв), *«Кредо»* (керівник Л.Царевська), шкільні *МАНівські осередки* (керівники А.Рубанович - Сергіївська школа, А.Галинська - Білгород-Дністровська №4 школа, Ю.Федьків - Білгород-Дністровський районний ліцей «Пріоритет», В.Корінь - Білгород-Дністровська №11 школа).

3. Місто Білгород-Дністровський - *Буджацьке Січове козацьке військо* (отаман М.Скляренко, старшина В.Гавриленко, О.Ступак, В.Воробйов, Г.Мельниченко, А.Чередниченко), *Білгород-Дністровський міський Кіш* (отаман С.Горлачов, старшина В.Кулинський, І.Оленєв, Б.Вітряк), *1-й Окружний полк ім. П.Орлика* (отаман В.Воробйов, старшина В.Єремєєв, І.Мамонтов), *Окремий курінь ім. С.Білого* (отаман П.Городниченко, старшина Ю.Сокорєв, О.Сокорєв, М.Ясинський, О.Садовський), *курінь Війська Запорозького* (отаман М.Возний, козацька старшина В.Жуковський, В.Лесін), *жіноча громада* (керівники Л.Горлачова, Ю.Шинкаренко), *Св.-Рівноапостольського-Кн.Володимира-Білгород-Дністровська* громада (о.Микола) та *Свято-Покровська-Білгород-Дністровська* козацькі духовні громади (о.Микола), *військово-спортивний клуб «Патріот»* (керівник В.Гавриленко), *Білгород-Дністровське училище* Південноукраїнського державного педагогічного університету (викладачі В.Юрченко, В.Лобанова, О.Виштак, І.Головань), *духовий оркестр* (керівник С.Радченко), *хор української народної пісні «Мрія»* (керівник І.Зорило), *ансамбль української народної музики «Веселка»* (керівники М. та В. Нікіруй), *ансамбль української народної музики «Гроно» та гурт «Русичі»* (керівник Б.Нікіруй).

4. Болградський район - *Болградське районне козацьке товариство* (отаман В.Копитін).

5. Ізмаїльський район - *Ізмаїльський районний осередок Придунайсько-Ізмаїльського козацького товариства* (отаман Ю.Закіров), *Ізмаїльське районне козацьке товариство* (отаман С.Желязков).

6. Місто Ізмаїл - *Придунайська Січ* (отаман М.Деревенча), *Ізмаїльська паланка козацтва Запорозького* (отамани М.Підпригора, В.Ромащук), *Ізмаїльський міський курінь «Наливайко»* (отаман А.Гриченко), *Бессарабський козацький полк УРК* (отаман В.Поправко).

7. Кілійський район – *Кілійське районне козацьке товариство* (О.Бойченко), *Кілійське районне козацьке товариство УРК* (М.Сокольников), *Кілійський районний осередок Соборного козацтва України* (отаман А.Палій).

8. Ренійський район – *Ренійське козацьке товариство* (отаман В.Рені).

9. Саратський район - *Саратське районне козацьке товариство* (отаман С.Іванов), *Миколаївсько-Новоросійська Січ* (директор В.Безотосна), *Михайлівська Січ* (директор М.Шевченко).

10. Татарбунарський район - *Татарбунарське районне козацьке товариство* (отаманша О.Гусаренко), *Баштанівська Січ* (директор О.Мамчур).

11. Тарутинський район – *Тарутинське козацьке товариство* (отаман К.Тарута).

Етап «Сучасний». 2010-т.ч. Затверджуються регіональні програми *Розвитку Українського козацтва на 2011-2015 роки*, *Патріотичного виховання дітей та молоді «Патріот» на 2013-2015 роки*; оновлюється *регіональна Рада* керівників громадських організацій козацького спрямування (голова С.Петренко, члени П.Ігумнов та ін.); створюється *Характерницький* (отаман В.Коренев) та *Чорноморський навчально-оздоровчий* (отаман О.Ступак) курені козацтва; друкується дев'ятитомник *«Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністрів'я»* (В.Тимофєєв), п'ятитомник *«Архіви козаччини Буджаку»*, семитомник *«Архіви козаччини Одещини»*, дванадцятитомна енциклопедія сучасного козацького руху Буджаку *«Лицарі України»* (С.Ушанова, В.Тимофєєв); створюються Всеукраїнський сайт *«Козацька бібліотека»*, регіональні сайти, що висвітлюють діяльність організацій Буджацького козацтва в ХХІ столітті – <http://budzakkozak.webstolica.ru/> <http://samlib.ru/t/twja/> <http://www.proza.ru/avtor/timeich/> http://samlib.ru/u/ushanowa_s_w/ (модератор В.Тимофєєв); продовжується видання козацького часопису *«Річ про Буджацьку Січ»* (редактор В.Тимофєєв) та ін.

104. РАДА СТАРШИНИ (РАДА ОТАМАНІВ) БУДЖАЦЬКОГО КОЗАЦТВА.

Склад Ради Старшини (Отаманів) Буджацького козацтва: **Тимофєєв Валерій Якович** – отаман – загальне керівництво. **Лукашевський Вячеслав Васильович** – заступник отамана – загальне керівництво. **Хохлачов Григорій Костянтинівич** – осавул – отаман Служби військово-патріотичного виховання, допризовної підготовки молоді, подолання наслідків надзвичайних ситуацій, охорони громадського порядку і державного кордону, участі у військових церемоніях і парадах, козацькі ігри – таборування. **Тиханська Ольга Юрївна** – виховник – отаманша Служби освіти і виховання, накопичування методичних матеріалів та виховних методик, семінар «Актуальні проблеми козацького самоврядування», Асоціація шкіл козацько-лицарського виховання. **Зоріло Іван Сергійович** – бунчужний – отаман культурно-просвітницької Служби, організації та проведення мистецьких свят. **Чекмарьова Людмила Вікторівна** – науковець – отаманша науково-дослідної, пропагандистської та видавничої Служби, газети, Центру позашкільної освіти, Окремого загону характерників, музею-класу козацтва, сайтів. **Шефер Василь Якович** – хорунжий - отаман Служби фізкультури, спорту – Козацьких змагань та туризму. **Кравченко Сергій Миколайович** – господар – отаман фінансово-господарської Служби, обозного, скарбника, шафара, ревізійної комісії. **Воробйов В'ячеслав Миколайович** – природознавець – отаман Служби створення, відродження, відновлення та охорони заповідних місць і об'єктів Українського козацтва, сприяння охороні пам'яток історії та культури, природоохоронної діяльності, відновленню історичних назв, пов'язаних з історією Українського

козацтва, заповідника Подністрянської Січі, козацьких станиць і станів, козацьких церков – Переможненська, Старокозацька, Бритівська, Староцаричанська, Руськоїванівська, Петрівська, Шабівська, Великомар'янівська. **Пітюков Євген Петрович** – толмач - отаман Служби зовнішніх справ – співробітництва з громадсько-політичними організаціями, міжнародної діяльності, сектору перекладу. **Ступак Олексій Тимофійович** – звичаєвик – отаман Служби козацького звичаю та ритуалів, духовного виховання, козацьких та державних свят, днів народжень. **Трегубенко Григорій Федорович** – начальник Штабу - писар – аналітика+збір та аналіз відомостей про кандидатів – СББК, зовнішній зв'язок, інформаційне забезпечення – інформація про діяльність, зв'язок із організаціями, школами, розсилка – довбуш. **Кішка Василь Васильович** – голова Суду Честі. **Маринеску Микола Костянтинович** – голова Ради Старійшин.

Із правом голосу до Ради Старшини (Отаманів) входять: Скибенко М.П., Адиров М.С., Ігумнов П.М., Завойчинський М.О., Ковпак В.П., Щербина Ю.І., Кривенко А.К., Чороба М.І., Єремєєв В.І., Параденко І.Г., Тимофєєв В.В., Нікіруй М.І., Римська Т.Г., Ушанова С.В. та отамани куренів.

105. РАДА СТАРІЙШИН БУДЖАЦЬКОГО КОЗАЦТВА.

Рада Старійшин Буджацького козацтва була створена у жовтні 2010 року. Головою було обрано **Маринеску Микола Костянтинович**. До складу Ради увійшли козаки поважного віку: **Клоченко Георгій Лаврентійович, Ступак Олексій Тимофійович, Устименко Борис Іванович, Георгієш Дмитро Миколайович**.

Рада старійшин - традиційний статутний орган у системі козацького самоврядування, який керується у своїй діяльності моральними принципами, звичаєвим правом, нормами козацького лицарства, Статутом БК, Законодавством України та цим Положенням. Рада старійшин є джерелом козацької честі, стоїть на охороні звичаєвого права, історичних традицій, моральних чеснот БК, контролює плани діяльності штабів станових товариств БК, старшин, козаків, щоб вони відповідали звичаям та традиціям козацтва, з урахуванням сучасних умов розвитку суспільства. Рада старійшин формується з поважних козаків, старшин без посад, які мають заслуги перед козацтвом, добре знають звичаєве право та історичні традиції козацтва. Їх висувають і відкликають станові осередки, які передають їм повноваження старшин. Термін перебування та діяльність у Раді старійшин - до кінця життя. У випадку порушення звичаїв та козацької моралі, а також коли старійшина обирається на старшинську посаду, діяльність і перебування у Раді припиняється. Прийом у члени Ради старійшин проводиться через подання кандидатур від станових козацьких товариств.

106. МАТЕРІАЛЬНА БАЗА АСОЦІАЦІЇ КОЗАЦЬКИХ ТОВАРИСТВ БУДЖАКУ.

Із початком діяльності Асоціації козацьких товариств Буджаку – Буджацького козацтва – гостро постало питання щодо створення відповідної матеріальної бази діяльності – звісно, діяльність потребує затрат (часу, енергії, обладнання і розхідних матеріалів, транспорту, до нього пального, грошей на оплату сторонньої – не волонтерської – допомоги, оренди приміщень). За кошти козаків закуплено обладнання (казан для куліша, 4 пневматичні гвинтівки, намети, розкладні похідні стіл та стільці) та створено руками козаків (економічна пересувна «кобиця»-«горнушка»-«плита», яка потребує обмежену кількість дров – В.Лукашевський, навіс проти негоди та ін.).

107. ХРАМИ СВЯТОЇ ПОКРОВИ РАЙОНУ.

Село Переможне – Ляшик Андрій Іванович. Село Бритівка – о.Михаїл. Село Велика Мар'янівка (Долинівка) – о.Єндржеєський Костянтин Всеволодович. Село Руська Іванівка – о.Алексюк В'ячеслав Вікторович. Село Стара Царичанка – о.Золотухін Павло Миколайович. Село Старокозаче – о.Діаковський Віктор Антонович.

Село Шабо – о.Снитко Микола Володимирович. Село Салгани – о.Андрій. Село Турлаки – о.Мельник Андрій Павлович. Село Адамівка (Приморське) – о.Лис Ярослав Степанович.

108. РЕНІЙСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

Ренійське козацьке товариство було створено в жовтні 2012 року. Отаманом було обрано В.Рені. Козаки співпрацюють із владою, допомагають педагогам у вихованні козачат, беруть участь у проведенні дитячо-юнацької військово-патріотичної козацької гри «Сокіл-Джура», фестивалях «Козацька Бесарабія», «Відчуй серцем Україну».

109. ТАРУТИНСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО.

У серпні 2011 року було створено Тарутинське козацьке товариство, яке метою своєї діяльності зазначило пропагування козацьких традицій, взаємодію з дитячими та юнацькими організаціями, школами і виховання патріотичної молоді, налагодження конструктивного діалогу з владою та ін. Отаманом було обрано К.Таруту. До складу старшини було делеговано О.Іванова, В.Чебана, С.Стоянова, П.Драгана, Г.Деде. В своїй діяльності козацьке товариство керується Статутом Українського козацтва, його програмними положеннями та взаємодіє із всіма гілками патріотичного козацтва, освітніми та культурними установами району, Громадською радою, бере участь у значній кількості заходів, що проводять органи влади та установи, організації: конкурс на звання «Кращий волонтер року», конкурс публікацій на краще висвітлення проблематики громадянського суспільства, святкування Дня Покрови та організація святкування Дня Українського козацтва із проведенням Козацьких розваг, круглий стіл на тему «Збереження Християнства – символ єдності нашого державного і духовного начал» (ЦРБ) та ін.

110. БРИТІВСЬКА СІЧ (школа).

Школа козацько-лицарського виховання в Бритівці була заснована у лютому 2012 року. Засновниками школи є її директор-козак Савчук В.П., завуч Данилюк О.І., Берегиня-педагог-організатор Волкова К.І. та козак-учитель іноземної мови Ковпак В.П. На жаль, часта зміна директорів не дала можливості закріпитися цьому типу виховання у школі (школу лихорадить): 2012 – директор Савчук В.В., 2012-2013 – в. о. директора Данилюк О.І., 2013-2014 – директор Даценко М.М., 2014-2015 – в. о. директора Данилюк О.І., 2015-т.ч. директор Тимофеев В.Я.

Школа знаходиться на початку шляху реформування її з пересічної загальноосвітньої школи у Січ-школу національно-патріотичного виховання на засадах козацького лицарства.

Бритівська загальноосвітня школа I-III ступенів Білгород-Дністровського району Одеської області (розрахована на 455 учнів; сьогодні в ній навчаються 545 учнів) була добудована ударними темпами та здана в експлуатацію із значними недоробками у вересні 2012 року.

На сьогодні почався нормальний навчально-виховний процес, здійснюються заходи щодо усунення недоліків швидкого будівництва школи, поповнюється її

матеріальна база, продовжується зовнішнє та внутрішнє оформлення, розширюється коло друзів.

Коллективом школи взято курс на створення навчально-виховного комплексу – школи майбутнього – соціокультурного центру села - де під спільним дахом із загальноосвітньою школою вже працюють філії музичної та спортивної шкіл, художній та хореографічний класи, будуть працювати допрофільні та профільні класи – у тому числі з посиленою військово-фізичною підготовкою, а в майбутньому – інших напрямків.

Згідно розкладу роботи філій та гуртків школа маємо додатково до типового навчального плану 125 годин занять для позакласного розвитку школярів – це додаткова освіта - інвестиції в майбутнє школяра! На сьогодні стрижнем роботи залишається національно-патріотичне виховання (на період АТО – із перевагою його військово-патріотичної складової), що відбувається у багатьох напрямках розвитку здібностей учнів – лідерських, інтелектуальних, художніх, музичних, до наукової праці, літературних, артистичних, технічних, військово-спортивних й має слугувати фундаментом для побудови сучасної моделі школи та процесу виховання патріота-громадянина – ми на початку розробки та впровадження цієї моделі.

Трудовий колектив вміє працювати, розуміє проблеми школи, знає як ці проблеми вирішувати, бачить перспективи розвитку школи в напрямку національно-патріотичного виховання у формі козацько-лицарського (кафедри педагогіки вищих навчальних закладів рекомендують наші посібники студентам у якості основної літератури; посібники є в усіх національних, обласних та університетських бібліотеках України)...

111. ПЕРЕМОЖНЕНСЬКА СІЧ (школа №7).

Січ була створена у жовтні 2011 року на базі Білгород-Дністровської міської школи №7 (вул. Кишинівська, неподалік від храму Святої Покрови). Керівником була обрана її директор Римська Т.Г. Були створені шкільні загони джур та дан, але із закриттям школи у 2012 році та переходом Римської Т.Г. на посаду головного спеціаліста відділу освіти міськвиконкому роботу із джурами та дани прийшлося перенести по місту жителям дітей (цю роботу сьогодні очолює отаман Переможненського куреня Шефер В.Я.).

112. ПЕТРІВСЬКА СІЧ (школа).

Січ було створено у 2000 році. Керівником її було обрано директора школи Васелінга Л.Д. Шкільна організація джур, дан, козаків та козачок співпрацювала із районним об'єднанням Українського козацтва, Координаційною радою з питань розвитку козацтва при голові райдержадміністрації, іншими козацькими школами району та області. Педагоги використовують у своїй роботі особистісно-орієнтовану систему виховання, яка спрямована на рішення ключових завдань гуманізації освіти в умовах глобалізації знань. На жаль, із виходом на пенсію Л.Д.Васелінгі, робота з козацько-лицарського виховання була призупинена.

113. ШКОЛА СТАРШИНИ (ОТАМАНІВ) БУДЖАЦЬКОГО КОЗАЦТВА.

Завдання викладачів Школи отаманів Буджацького козацтва – постійно підтримувати в навчальному козацькому колективі (а в перспективі – в кожному козацькому колективі!) захопленість громадською працею, запалювати іскорки творчості і домагатися, щоб вони горіли яскравим вогником.

Загальні положення. Школа отаманів Буджацького козацтва (далі ШКОБ) організовує та фінансує ГО «Буджацьке козацтво». Орієнтовний термін роботи ШКОБ

з 15 травня по 15 червня та з 25 серпня по 30 вересня поточного року. Концепція, положення та програма розроблені Науковим куренем Буджацького козацтва.

114. ХАРАКТЕРНИЦЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь було створено у жовтні 2011 року. Отаманом було обрано В.Коренева. До складу куреня на загальному Колі приймаються козаки та берегині, що досягли особливих успіхів у одній з галузей, напрямків людської діяльності (на районному, обласному, Всеукраїнському, Всеєвропейському та Світовому рівні). Особистий склад куреню засекречений.

115. ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ КУРІНЬ.

Чорноморський навчально-оздоровчий курінь (далі НОК) є структурним підрозділом Буджацького козацтва Чорноморського козацького війська і створений з метою проведення навчання, оздоровлення та змістовного відпочинку козацької старшини всіх рівнів та козаків, що стоять в резерві на керівні посади в козацьких організаціях. Реалізація обраної мети передбачає реалізацію таких завдань: створення належних умов для духовного та фізичного оздоровлення членів козацьких організацій; забезпечення культурно-інтелектуального середовища для розкриття творчого потенціалу і розвитку управлінських здібностей козацької старшини та її резерву; налаштування «інтелектуального клімату» для цікавого і плідного спілкування між однодумцями та обміну позитивним досвідом козацької громадської роботи.

116. КАРОЛІНОБУГАЗСЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь було створено у жовтні 2012 року. Дислокація керівних органів куреню - база відпочинку «Одисей». Керівником його було обрано директора б/в Завойчинського М.О. Курінь тісно співпрацює із міськими та районними організаціями козаків, налагоджує контакти із обласними та Всеукраїнськими козацькими організаціями.

117. ВИПАСНЕНСЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь було створено у червні 2013 року. Отаманом було обрано Випаснянського сільського голову В.Н.Молчанова. Курінь співпрацює із районними та міськими козацькими організаціями, допомагає Турлацькій, Випаснянським школам №1 та №2 у налагодженні виховання джур та дан, організовує змістовну роботу з національно-патріотичного виховання молоді за місцем проживання.

118. ДЕПУТАТСЬКИЙ КУРІНЬ.

Курінь було створено у 2008 році із депутатів козаків Буджаку. Отаманом було обрано Кравчсенка С.Б. У різний час до складу куреню входили (і входять) депутати всіх рівнів: Кравченко С.Б., Кравченко С.В., Щербина Ю.І., Орлова В.В., Ткаченко В.П., Петренко С.П. та ін. Члени куреня лобіюють інтереси Буджацького козацтва у органах виконавчої та представницької влади.

119. ТАТАРБУНАРСЬКА РАЙОННА ОРГАНІЗАЦІЯ УКВ.

Татарбунарська районна організація Українського Вільного Козацтва (В.Гербей, О.Олійник, В.Коваль, Н.Павленко) прийняла присягу на вірність Богові й козацтву в Свято-Успенському храмі м. Татарбунари в жовтні 2015 року. Було

відкрито офіс із допомогою депутатів А.Кіссе, Т.Антова, В.Резниченка; налагоджується співпраця із органами влади.

120. БІЛОЛІСЬКА СІЧ «БУДЖАК» (школа).

Козацька дитячо-юнацька організація «Буджак» (В.Носуленко, Н.Кравченко) у Білоліській школі почала свою діяльність в 2012 році. Налагоджена співпраця із козацькими організаціями, шкільний курінь бере активну участь у проведенні гри «Сокіл-Джура».

121. МИХАЙЛІВСЬКИЙ (САРАТСЬКИЙ) ОКРЕМИЙ КОЗАЦЬКИЙ ПОЛК.

Саратський окремий козацький полк, що був заснований в 2012 році, в 2013 році був перейменований на Михайлівський окремий козацький полк Одеського обласного козачого товариства Південного оперативного округу (отаман – І.Іванов – Михайлівський сільський голова). До його складу увійшли чоловічий вокальний ансамбль української народної пісні «Чумацький шлях» (керівник Л.Мурзін), жіночий вокальний ансамбль української пісні «Сузір'я» (керівник А.Сердюк) та Михайлівська Січ. Ансамблі беруть активну участь у пропаганді козацького вокального мистецтва на фестивалях (жовтень 2012 – Всеукраїнський козацький фестиваль «Покрова на Хортиці», серпень 2014 – Одеський обласний фольклорно-спортивний фестиваль «Чорноморські звитяги», із 2013 року готують та проводять регіональний фестиваль народного мистецтва в Михайлівці – «Козацька Бесарабія» - в 2015 році фестиваль відбувся вже втретє), концертах. Чоловічий загін козаків увійшов до складу загону самооборони села.

122. БОЛГРАДСЬКЕ РАЙОННЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА.

Організація зареєстрована в жовтні 2015 року. Посвяту козаки проходили у Свято-Прелображенському соборі. Отаманом обрано І.Петренка.

123. ВИЛКОВСЬКЕ МІСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО УРК.

Товариство створено в жовтні 2012 року. Отаманом обрано А.Вовкотруба. Козаки допомагають навчальним закладам в налагодженні козацького виховання, беруть участь у проведенні козацької гри «Сокіл-Джура», «Козацьких розваг».

124. ВИЛКОВСЬКЕ МІСЬКЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА.

Вилковське міське товариство УВК створено в жовтні 2015 року. Отаманом обрано С.Шумакова, заступником А.Лисака. Посвяту до козацтва проводили у Церкві Різдва Пресвятої Богородиці. Товариство співпрацює із районними і міськими козацькими організаціями, із владою у справі патріотичного виховання молоді.

125. ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ОКРЕМИЙ КОЗАЦЬКИЙ ПОЛК.

Полк створений в жовтні 2012 року. Отаман – І.Грапчев. Спеціалізація - охорона рибних запасів в акваторії Дунаю. Співпрацює із Державним агентством рибного господарства України.

126. ПОДІЇ ЄВРОМАЙДАНУ (Революція Гідності).

Революція Гідності 2013-2014 рр. та війна українського народу проти російської агресії стали центральними подіями новітньої історії не лише України, а і Європи та світу. Революція Гідності сприяла відродженню цінностей свободи, гідності, переосмисленню багатьма людьми світу свого призначення. А російська агресія проти України змусила вільний світ усвідомити мету російського режиму та почати готуватися до опору.

Природа режиму В. Януковича. На президентських виборах 2010 р. за кандидатуру В. Януковича проголосувало менше половини тих, хто прийшов на виборчі дільниці. Попри це, Янукович одразу почав узурпацію влади. Він створив Уряд завдяки депутатам-перебіжчикам, хоча Конституція вимагала, щоб уряд формували виключно партії, які здобули підтримку на виборах. Восени 2010 року Конституційний суд незаконно передав Януковичу значно ширші повноваження, ніж ті, з якими він був обраний: право звільняти весь уряд, формувати склад всіх міністерств і відомств, Генеральної прокуратури тощо.

Влада відірвалася від потреб суспільства у своїй гонитві за приватним зиском. Режим узяв під контроль бізнес та телеканали країни. Один із синів Януковича швидко перебрав контроль за лівовою часткою економіки. На чільних позиціях у владі переважали вихідці з однієї області. Ті, хто не був пов'язаний з найближчим оточенням Януковича, не мали шансів добитися успіху. Беззаконня несло загрозу фактично кожній людині. Для людей, не пов'язаних з владою та великими грішми, майже не було можливостей добитися правосуддя. Правоохоронні органи зрослися з криміналом, їхньою ключовою метою став захист інтересів можновладців.

Корупція, крадіжки державного та громадського майна стали способом існування влади. За світовим індексом сприйняття корупції «Transparency International» Україна в 2013 році опинилася на 144-му місці в світі серед 178 держав – після Нігерії та Папуа Нової Гвінеї.

8,9% громадян України визнали, що давали хабарі. 77,6% громадян України визнали, що хабарі давати «необхідно». «Саме за Януковича небувалих висот досягли кумівство, хабарництво, аморальність і жорстокість, яка легко переходить в насильство проти будь-яких інакомислячих» (Журналіст Жак Шустер, видання «Die Welt» (Німеччина, 31 січня 2014 р.). За оцінками авторитетних експертів, кримінальна «сім'я» Януковича тільки в енергетичній сфері і державних закупівлях щороку незаконно привласнювала щонайменше 10 мільярдів доларів. Економіка швидко виснажувалася. Якщо у рік приходу Януковича до влади вона за інерцією ще зростала, то у 2012 р. зростання зупинилося, а з 2013 р. почалося її падіння. На момент обрання Януковича державний зовнішній борг становив 24,3 млрд доларів, а в березні 2014 р. – уже 36,9 млрд доларів.

Великою загрозою для України стала ідея втягнути країну до Митного та Євразійського союзів, створених Росією. Керівництво Росії прагнуло відновити імперію і потребувало для цього ресурсів України – матеріальних і трудових. Російське керівництво підтримувало перебування злочинців при владі в Україні, оскільки це виснажувало життєві сили України, здешевлювало українські підприємства, уможлиблювало спільне розкрадання українських активів. Росія прагнула позбавити Україну перспектив розвитку нормального розвитку за зразком європейських держав. Адже деградовану країну значно легше підкорити.

Більшість керівників силових відомств України за часів режиму Януковича, включно з міністрами оборони, керівниками розвідки, внутрішніх військ, СБУ тощо, були російськими агентами і працювали на шкоду інтересам України.

Асоціація України з Європейським Союзом. Завдяки відносинам з Європейським Союзом Янукович сподівався отримати визнання на Заході та отримати більшу підтримку виборців в Україні, які прагнули європейських стандартів життя та захисту людських прав. Вираженням цієї політики стала Угода про асоціацію України з ЄС, що передбачала співпрацю у проведенні реформ, в енергетиці, захисті

прав людини, встановленні безвізового режиму з ЄС тощо. Асоціація з ЄС була інструментом оновлення країни та давала надію на розвиток.

Складовою частиною Асоціації з ЄС була Угода про зону вільної торгівлі. Цією угодою передбачалося, що 97% найменувань всіх українських товарів мали експортуватися до ЄС без мит. Зменшення митних зборів для українських товарів на ринку ЄС мало відбутися вже в перший рік дії Угоди. Натомість мита для європейських товарів в Україні мали знижуватися поступово, упродовж 4 років. Відтак, Україна отримувала можливість наростити продажі своїх товарів до ЄС, продовжуючи при цьому стягувати мита до своєї скарбниці з європейських товарів. Ринок ЄС, який відкривався для українських виробників, є найбільшим у світі (він охоплює 18% світової економіки і є удесятеро більшим за російський).

За кілька днів до саміту «Східного партнерства» ЄС у столиці Литви Вільнюсі, де мала бути підписана Угода про асоціацію України з ЄС, уряд ухвалив рішення відмовитися від її підписання. Це відбулося після раптового візиту Януковича до Москви. Хоча упродовж кількох років сам Янукович і його урядовці в один голос доводили вигідність асоціації з ЄС для України. Рішення спричинило шок у суспільстві. Всі попередні уряди заявляли про європейську інтеграцію України. Чимало українців згоджувалися терпіти корумповану і недолугу владу в обмін на сподівання хай і поступової, але еволюції в майбутньому. Тепер ця надія зникла.

Крім того, відмова від Асоціації сприймалася багатьма українцями як загроза самому існуванню України. Адже стала очевидною повна залежність голови держави від Росії.

Революція Гідності. Першопричинами Революції Гідності були: протест проти узалежнення України від Росії, бажання ліквідувати корупційну систему та відкрити можливості для розвитку країни.

Чимало людей усвідомлювали, що підкорення України Росії могло означати фізичне знищення і геноцид українського народу, як це було в ХХ столітті.

21 листопада 2013 р. кілька журналістів вийшли на Майдан Незалежності у Києві та поширили в соціальних мережах заклик до всіх небайдужих приєднатися. На Майдані того дня зібралось півтори тисячі осіб, переважно журналісти та молодь. Першими до Євромайдану долучилися студенти. Спочатку протестувальники вимагали лише підписання Угоди з ЄС, через що акцію було названо «Євромайданом». Згодом протест підтримала опозиція. Перший мітинг на Європейській площі у центрі столиці виявився найбільш масовим за останні кілька років – понад 100 тисяч учасників.

Хоча Євромайдан не було заборонено судом, за кілька днів уночі загони міліції «Беркут» напали на студентів, що ночували на Майдані Незалежності. Молодих людей били кийками, переслідували на вулицях, добивали ногами. Було поранено майже сто осіб. Частина Євромайданівців знайшли прихисток у Михайлівському монастирі.

Країна була шокована небаченою в Україні брутальністю побиття й тим, що жертвами стала переважно молодь, щира у своїх прагненнях добра для своєї країни. Вже за день, під час мітингу протесту, кількість мітингарів у Києві сягнула, за різними даними, від кількох сот тисяч до півтора мільйона осіб. Люди вимагали відставки силових міністрів і розслідування побиття студентів. Влада мала перевагу завдяки силовим структурам і була зацікавлена, аби перевести протест у насильницьку форму, аби збити його масовість, залякати людей та виправдати репресії. Увечері кількадесят осіб імітували напад на охорону Адміністрації Президента, а згодом розчинилися у натовпі та серед самих правоохоронців. У відповідь спеціальні силові підрозділи жорстко побили та заарештували багатьох непричетних мітингувальників.

Попри це, Майдан Незалежності став центром мирного опору. Безпосередньо у наметах мешкали люди, що з'їжджалися зі всієї країни, які вимагали покарання винних у побиттях та відновлення європейського шляху України. Після того, як стало

зрозуміло, що за нападами на мирних громадян стоїть Янукович та його міністри, з'явилася вимога відставки уряду та президента. Майже всі найбільш відомі та авторитетні в країні митці, вчені, громадські діячі висловлювали зі сцени Майдану підтримку вимогам громадян. Режим виявився ізольованим від власного суспільства.

У центрі столиці утворилася подоба знаменитої Запорізької Січі. На Майдані було заборонено спиртні напої, а їжу та лікування безкоштовно всім надавали волонтери. Мільйони людей по всій країні жертвували гроші та необхідні речі для мітингарів. Упродовж місяців протестувальники не вчинили на Майдані жодних правопорушень, попри те, що через Майдан за цей час пройшли кілька мільйонів людей.

«Майдан – це така реальна народна містерія. Нічого схожого ніколи не було у Москві – я в житті нічого такого не бачив. Цього нема не лише в Росії, цього нема взагалі, я думаю, ніде у світі. Тобто я не знаю, як це все відбувається, скажімо, у Таїланді, або як це було в Єгипті. Думаю, там це було по-іншому. Там якось все це було шумно, агресивно. А тут просто такий могутній монолітний народ» (Артемій Троїцький, музичний критик, Росія, 17 грудня 2013 р.).

Починаючи з 8 грудня країною поширився «ленінопод» - повалення пам'ятників Леніну, що сприймалося як прощання з диктатурою та імперією.

Практично одразу влада перейшла до індивідуального терору як у столиці, так і в регіонах. Політичних активістів били, заарештовували, звільняли з роботи.

У нападах на протестувальників брали участь «тітушки» – наймані бандити, названі так за прізвиськом одного з нападників на журналістів.

Свої Майдани утворилися в усіх областях України. Щоб виходити на протести в регіонах, часто було потрібно ще більше героїзму, ніж у столиці.

Проти влади організувався Автомайдан – колони активістів-протестувальників на власних автомобілях пікетували приміщення судів та прокуратур, навідувалися до резиденції Януковича у Межигір'ї, пікетували маєтки прибічників режиму, відвозили поранених та доставляли допомогу на Майдан.

Натомість, режим вирішив створити подобу Євромайдану – «Антимайдан», аби імітувати широку громадську підтримку влади. Підтримки, яку мав режим у суспільстві, було замало для того, щоб його захищали безкоштовно. Влада звозила громадян на «Антимайдан» за гроші або під примусом. Міліція та організатори часто забороняли учасникам «Антимайдану» вільно виходити в місто.

Росія побачила в Євромайдані загрозу для маріонеткового режиму Януковича, здатну зірвати плани Кремля з остаточного підкорення України. Крім того, російське керівництво боялося, що приклад українців у боротьбі за свободу і проти корупції виявиться привабливим для самих росіян. Кремль вирішив пов'язати виділення кредиту для режиму Януковича зі знищенням Майдану.

Янукович на зустрічі із західними дипломатами заявив, що влада не застосовуватиме силу проти мирних зібрань. Однак тієї ж ночі на 11 грудня 2013 р. силові підрозділи з трьох сторін напали на Євромайдан. Дзвони Михайлівського собору закликали киян на Майдан. Тієї ночі автомобілісти й таксисти безкоштовно відвозили киян на Майдан. Лише уранці напад було відбито.

Після спроб штурму Майдан став перетворюватися на своєрідну фортецю, оточену барикадами.

Тим часом, влада стягнула до Києва тисячі «тітушок», які, з метою дестабілізації та виправдання репресій підпалювали автомобілі, знищували майно, жорстоко били перехожих. У січні 2014 р. у столиці втричі зросла кількість підпалів, пограбувань і викрадень автомобілів. Міліція практично не розслідувала ці злочини. У відповідь кияни створювали загони для патрулювання міста і захисту майна. Упійманих «тітушок» змушували привселюдно каятися у вчинених злочинах.

У багатьох країнах протестувальники нерідко громлять вітрини, грабують магазини, а влада перешкоджає цьому. У Києві тієї зими все було навпаки – влада сама організовувала напади на законослухняних громадян та їхнє майно.

Для оборони від нападів міліції та «тітушок» було створено Самооборону Майдану з числа громадян-добровольців. Її склад невдовзі розрісся до близько 40 сотень, чисельністю до 150 осіб у кожній. Сотні на Майдані мали різні види діяльності — від господарчої до медичної. Одна із сотень складалася із ветеранів війни в Афганістані, до іншої належали лише жінки. Найбільше сотень займалося власне захистом Майдану та охороною порядку.

«Над підготовкою «тітушок» влада працювала кілька останніх років. Для «тітушок» створили спеціальні тренувальні бази. Керують загонами офіцери міліції. У випадку виникнення критичної ситуації міліція їх прикриває. Спеціально підбирають вірних режимові людей. Платить влада. На пенсії і зарплати грошей немає, а на бандитів завжди знайдуться» (Микола Каплій, генерал міліції 7 лютого 2014 р.).

Завдяки Євромайдану в суспільстві зникав страх. Режим шукав засобів відновити його.

16 січня 2014 року влада ухвалила так звані «диктаторські» закони, названі ще «розстрільними». Каральні приписи цих законів були списані з деспотичного російського законодавства, але зроблені ще суворішими. Було запроваджено арешт за організацію мітингу, тюремне ув'язнення до 2 років за груповий протест, ув'язнення за носіння захисного шолома, за встановлення намету, арешт до 15 днів за благодійну допомогу протестувальникам. За блокування маєтків можновладців встановлювалося ув'язнення терміном до 6 років. Виготовлення та розповсюдження екстремістських, на думку влади, матеріалів у ЗМІ чи Інтернеті мало каратися ув'язненням на строк до 3 років. Причому під «екстремістську діяльність» можна було підвести будь-яку громадсько-політичну чи правозахисну діяльність. Режим Януковича ухвалив рішення роздавати бойову зброю не лише працівникам міліції, суддям, прокурорам, але й їхнім родичам. Одразу за підрахунками присутніх журналістів та відеозйомкою виявилось, що у Верховній Раді не було достатньої кількості голосів депутатів за ці диктаторські «закони», однак голосування депутатів сфальшували.

Хоча Конституція України забороняє звуження існуючих прав і свобод людини, Янукович підписав ці «закони», чим лише активізував хвилю протесту. 19 січня протестувальники рушили до Верховної Ради вимагати скасування законів. Проте, вулиця Михайла Грушевського, що вела до парламенту, яка доти була вільною для проходу, виявилася заблокованою бійцями «Беркуту» та Внутрішніх військ. Вони застосували до мітингарів травматичну зброю, світло-шумові й травматичні гранати, водомети тощо. Мітингарі відповіли «коктейлями Молотова» та підпалили автомобільні шини, аби «беркутівці» не могли влучно стріляти («коктейлями Молотова» під час радянсько-фінської війни 1939-40 рр. фіни назвали пляшки із горючою сумішшю, якою підпалювали радянську бронетехніку. Слово поширилося після того, як радянський міністр іноземних справ Молотов сказав, що «уже завтра ми (тобто радянські окупанти) обідатимемо в Гельсінкі» - столиці Фінляндії).

З усього міста мешканці звозили шини до вулиці Грушевського, аби майданівці могли димом від підпалених шин захиститися від прицільних пострілів з боку «Беркуту». Подекуди мешканці та навіть діти котили шини прямо по вулицях. Проте, у результаті стрілянини пластиковими кулями по натовпу десятки людей втратили зір, сотні зазнали інших поранень. Крім того, влада почала обшуки автомобілів. Водії, у машинах яких міліція знаходила шини, потрапляли за ґрати.

Протистояння на вулиці Грушевського дійшло найбільшого напруження 22 січня, коли бойовими кулями було вбито трьох осіб – українця вірменського походження Сергія Нігояна, етнічного білоруса Михайла Жизневського та українця Романа Сеніка. Злочин було здійснено у святий для українців День Соборності, одразу після заяв міністрів Януковича про законність використання проти демонстрантів бойових набоїв.

Досі винятково мирному характеру українського протесту дивувався світ. Адже протягом двох місяців мирного стояння сотні тисяч демонстрантів не допустили

жодного випадку насильства чи мародерства. Ухвалення «диктаторських законів» і, особливо, убивства демонстрантів вивели конфлікт з мирного русла.

Чимало прикладів нелюдського поводження влади з майданівцями не могли зламати духу опору та злякати мітингарів. У той же день у лісі під Києвом зі слідами тортур було знайдено тіло львів'янина Юрія Вербицького – активіста Майдану, якого викрали просто з лікарні, піддали катуванням та залишили безпомічного померати на морозі. Тоді ж бійці спеціального загону Внутрішніх військ на лютому морозі роздягли активіста Михайла Гаврилюка, який, проте, тримався гідно і мужньо. Випадок з Гаврилюком, зафіксований на фото і відео, посилив зневагу українців і світу до режиму. Після перемоги революції М. Гаврилюк заради примирення українців у суді пробачив своїх кривдників.

На Майдані зміцнювалася багатоетнічна українська політична нація, заснована на патріотизмові, народній гідності й волі до справедливості. Традиційні поділи в суспільстві – етнічний, мовний тощо – втрачали сенс. Основний розподіл на Майдані проходив через питання моралі і гідності, зокрема згоди чи незгоди з правом режиму знущатися з громади й зневажати громадян.

«Протягом останніх двох місяців систематично порушувались конституційні права мене як громадянина цієї країни. І люди, які вийшли чесно, відкрито сказати "ні" цьому свавіллю, цьому беззаконню і неправді, були названі врешті-решт екстремістами. Їх викрадають, їх катують якись покидьки, якись ... у мене немає слів на те, щоб назвати і дати якусь оцінку тим людям, які виконують і дають накази катувати моїх знайомих, друзів, просто співвітчизників. Всі ви – перевертні в погонах, всі ви бандити з мандатами і ви брехуни, відверті пропагандисти. Ті, хто роблять з чорного біле на радіо і телебаченні, називаючи нас екстремістами. Знаєте, якщо ви десь почуєте мою музику, знайте, що людина, що її записала, вас зневажає. Я такий же екстреміст, як і вони» (Андрій Хливнюк, лідер музичного гурту «Бумбокс», 3 лютого 2014 р.).

Після «диктаторських законів», убивств та викрадень майданівців настрої мітингарів різко радикалізувалися. Проте, лідери парламентської опозиції, які вели переговори з Януковичем, будь-що домагалися мирного рішення. 29 січня після переговорів між Януковичем та лідерами опозиційних партій уряд було відправлено у відставку.

Янукович намагався виграти час, сподіваючись, що Майдан «видихнеться» або, принаймні, ослабне у внутрішніх суперечках. Натомість вищі російські чиновники публічно закликали Януковича до негайного силового придушення протестів. До Києва прибули агенти російських спецслужб, які координували плани знищення Майдану, з Росії літаками надходила вибухівка і спеціальні боєприпаси. За спеціальним планом операції «Бумеранг» понад 22 тис. бійців спецпідрозділів мали знищити Майдан.

«Єдиним гарантом захисту української державності та української незалежності є діючий президент Янукович... Він повинен застосувати силу і здійснити рішучий розгін Майдану» (С. Глазьев, радник президента Росії, 6 лютого 2014 р.).

18 лютого тисячі мітингувальників рушили до будівлі Верховної Ради на вулиці Михайла Грушевського з вимогою повернути Конституцію 2004 року, аби зменшити незаконно привласнені права Януковича, та покарати винних у побиттях та вбивствах. Під час раптового нападу «Беркуту» й «тітушок» на демонстрантів на вулиці Інститутській та у Маріїнському парку було вбито й поранено десятки людей. Увечері спецпідрозділи почали штурм Майдану з використанням світло-шумових та газових гранат, вогнепальної зброї та бронетранспортерів. Правоохоронці зумисне підпалили Будинок Профспілок, де розташовувався штаб Майдану, та наметове містечко. Майданівці відбивалися проти спецпідрозділів камінням та «коктейлями Молотова». Безперервний штурм Майдану тривав 17 годин. Іноді здавалося, що

нападники ось-ось переможуть. Проте, наступного ранку у вирішальний момент прибуло підкріплення зі Львова і Тернополя.

20 лютого зранку снайпери влади відкрили вогонь і по майданівцях, і по деяких правоохоронцях. «Беркут» почав відступати, а влада оголосила про евакуацію Верховної Ради і Кабінету міністрів. Ймовірною метою цих дій було спровокувати розгром Верховної Ради майданівцями, щоб дати привід для масштабного розстрілу Майдану та паралізувати парламент – єдиний вищий орган влади, що міг виступити (і, зрештою, виступив) проти диктатури Януковича. Російська газета «Комсомольська правда» навіть встигла опублікувати матеріал про те, що демонстранти вже спалили Верховну Раду.

Але провокація не вдалася: попри біль від втрат загиблих, Майдан не пішов нищити Верховну Раду. Однак, нечисельні групи майданівців рушили по вул. Інститутській услід за відступаючим «Беркутом», де їх чекала засідка і кулі снайперів та автоматників.

Кадри розстрілів беззбройних людей, прикритих хіба що дерев'яними чи алюмінієвими щитами та пластиковими касками, облетіли увесь світ. Майданівці жертовно витягали з-під куль загиблих і поранених друзів та незнайомців. Ціною ризику і власних жертв 6-та медична сотня Самооборони Майдану надавала допомогу пораненим.

Протягом 18-20 лютого загалом загинули 77 євромайданівців, понад 700 зазнали поранень. А за весь час Революції постраждали 3,5 тисяч мирних громадян, більше ста, яких назвали «Небесною сотнею», було вбито або загинули від ран.

Після кривавого розстрілу Майдану від режиму Януковича відвернулися навіть деякі його вимушені прихильники. Увечері 20 лютого Верховна Рада 236 голосами (при необхідних 226) засудила насильство, що призвело до загибелі мирних громадян, заборонила використання зброї силовими підрозділами та зобов'язала їх повернутися до місць розташування.

Наступного дня на переговорах з опозицією за участі міністрів закордонних справ Німеччини, Польщі та Франції Янукович згодився упродовж 48 годин обмежити права президента, повернувши редакцію конституції, яка діяла на момент його обрання, та не пізніше грудня 2014 р. провести дострокові президентські вибори.

Проте того ж вечора Янукович утік, порушивши щойно укладені домовленості й не підписавши зміни до Конституції. Ще раніше повтікали до Росії та Білорусі його поплічники, а ті, що лишилися, почали зрікатися і всіляко звинувачувати його в убивствах, крадіжках, корупції та деспотизмі.

Янукович від'їжджав поспіхом, залишивши у своїй резиденції в Межигір'ї безліч коштовностей та документів із записами про отримані хабарі. Ще більше йому вдалося вивезти з собою. У зв'язку із втечею Януковича Верховна Рада конституційною більшістю народних депутатів визнала, що він самоусунувся з посади Президента України, та відновила дію Конституції у редакції 2004 р., що обмежувала права президента.

Янукович спочатку попрямував до Харкова, а потім, побачивши деморалізацію своїх прихильників, потайки утік до Криму, звідки був вивезений російськими спецслужбами до Росії. Незабаром Кремль почав використовувати заяви колишнього формального «гаранта суверенітету і територіальної цілісності» для виправдання агресії проти України.

У подіях Євромайдану в Києві брали участь 5% населення країни, в інших містах і селах – 6%, ще 9% населення допомагали мітингувальникам харчами, речами, грішми тощо. Майдан характеризувався колосальним масштабом. Кожен п'ятий дорослий громадянин України, або майже 10 мільйонів, безпосередньо чи опосередковано брали участь у подіях Майдану. (За даними соціологів Фонду «Демократичні ініціативи»).

«Українці практично голіруч змусили відступити «Беркут», з гідною великих народів холонокровністю завдали історичної поразки тиранії, і тому не просто

європейці, а кращі з європейців, європейці не тільки з історії, а й за пролиттю кров'ю».

Наслідками Революції Гідності стали: Відвернення безпосередньої загрози знищення України Росією; Відновлення основних громадянських свобод, порушених «диктаторськими законами»; Припинення визискування ресурсів країни кланом Януковича; Відновлення можливостей для реформування країни; Відновлення руху України до Європи; Становлення України у світовій громадській думці як держави з власною самобутністю, історією та гідністю; Зростання самоповаги, патріотизму та солідарності громадян України. Майдан продемонстрував здатність українців до самоорганізації, взаємодопомоги та самопожертви, виявив, що для наших співгромадян, незалежно від регіону проживання, етнічної належності та мови важливими цінностями є свобода, людська гідність, право обирати свою долю.

Загарбання Криму Росією. Російське керівництво сприйняло перемогу Майдану і втечу Януковича як власну катастрофу. Плани поглинути Україну і використати її ресурси для цілей імперії зазнали краху. Успішна модернізація України ставила б хрест на імперських амбіціях Росії, демонструвала неефективність її суспільно-політичного ладу у порівнянні з європейським. Тому Кремль вирішив задіяти заздалегідь розроблений план військової окупації Криму. Метою було, з одного боку, загарбавши чужу територію, добитися підтримки шовіністичної частини населення Росії та відвернути увагу російського суспільства від власної корупції, неефективності, бідності та приниження російського населення в Росії, а з іншого – «покарати» Україну за Революцію, принизити її, підірвати життєздатність та, врешті-решт, підкорити, а потім знищити як державу і народ.

Заздалегідь до Криму було надіслано додаткові спецпідрозділи російських військ та численних членів російських націоналістичних організацій. Безпосередньо на мітингу в Севастополі «мером» без виборів було проголошено громадянина Росії. Проте в Сімферополі мітинг кримських татар за єдність з Україною виявився масовішим за виступ сепаратистів, і севастопольський сценарій втілити не вдалося.

У ніч на 27 лютого 2014 р. будівлі парламенту та уряду Криму були захоплені військовими без розпізнавальних знаків, які вивісили над ними прапор Росії. Російських військових назвали «зеленими чоловічками», оскільки вони були вдягнені у зеленого кольору однострої без розпізнавальних знаків. Під дулами автоматів нападники збирали кримських депутатів на засідання парламенту автономії. Окупанти заявили, що більшість депутатів нібито проголосували за проведення референдуму, проте незалежних підтверджень цьому досі не існує.

Російська агресія спочатку була названа «гібридною війною», з огляду на відмову Росії визнавати свою участь та широке використання невоєнних засобів агресії – пропаганди, агентури тощо.

1 березня Державна Дума Росії дозволила російському Президенту В.Путіну військову агресію проти України. Ще до цього російські війська почали блокувати українські військові підрозділи на території Криму, дороги та інші стратегічно важливі об'єкти. При цьому Путін неодноразово вводив світову спільноту в оману, заявляючи, що російські війська не причетні до подій на півострові, а озброєння і амуніцію нападники «купили у воєнторзі». Лише за рік по тому Путін зізнався, що брехав. 18 березня під час одного з нападів на українську військову частину в Сімферополі було вбито українського військового, ще двоє дістали поранення. Загалом під час атаки на Крим зазнали поранень десятки українських вояків.

Під час російської агресії в Криму нове українське керівництво сподівалося, що Росія зупиниться. Українські військові частини мали вказівку проявляти витримку і утримати зайняті позиції. Момент для рішучої збройної відсічі було згаяно. За часів президентства Януковича Збройні Сили України систематично нищилися, військова служба робилася неprestижною, майно, земля і зброя військових частин продавалися чи розкрадалися. У той же час, дієздатність українських частин на півострові була ослаблена зрадою. Як наслідок, частина українських військових

залишилися вірними присязі й вирушили на материкову Україну, чимало військовослужбовців звільнилися, а частина перейшли на службу до окупантів.

16 березня в Криму відбувся незаконний «референдум», за результатами якого було оголошено, що нібито 97% учасників «проголосували» за входження до складу Росії. Це була явна фальсифікація. Більшість із 300 тисяч кримських татар та понад 700 тисяч українців Криму не хотіли приєднання до Росії. Протягом року після окупації понад 20 тисяч кримчан виїхали з Криму до материкової частини України.

Після анексії у Криму відбулося стрімке згортання громадянських свобод. Насамперед, це стосувалося етнічних українців та кримськотатарської громади. Мирних активістів почали кидати до в'язниці, деяких було викрадено або вбито. Півострів зіткнувся з низкою економічних проблем, оскільки залежить від українських транспорту, енергопостачання, харчів, а також через санкції. Росія постала перед світом як країна-агресор. Генеральна асамблея ООН підтримала територіальну цілісність України та визнала Крим і Севастополь територією України. Через агресію Криму Росія потрапила під санкції з боку США, держав ЄС, Японії, Австралії та інших країн.

Агресія Росії проти України. Росія мала на меті загарбати стільки території, скільки зможе. Гаслом «Новоросії» та «руського міра», що його підняла російська пропаганда, намагалися виправдати агресію проти українського народу, позбавлення його право на власну державу, культуру, історію. Більша частина земель, які в Росії шовіністи називали «Новоросією», історично належали до Київського князівства та Війська Запорізького, а їхні сучасні мешканці за авторитетними соціологічними опитуваннями у своїй більшості вважають Україну своєю Батьківщиною і не прагнуть відокремлюватися. Розраховуючи, що все піде, як при загарбанні Криму, Путін прорахувався щодо готовності українців захищати рідну землю.

У березні проросійські сепаратисти за підтримки російських спецслужб почали вуличні акції на Донбасі та в деяких інших регіонах під гаслами приєднання до «Митного Союзу», «федералізації» тощо.

Як і під час Другої Світової війни, знайшлися люди, які стали колаборантами, тобто зрадниками своєї країни, співпрацюючи із загарбниками. Чимало людей накликали біду на свій край, перебуваючи під впливом російської пропаганди. Деякі зраджували свою країну, розраховуючи на більші соціальні виплати у разі окупації Росією. Інші, серед них злочинці та наркомани, сподівалися, що переворот винесе їх нагору і дасть змогу безкарно грабувати та займатися мародерством. Натомість, ядро сепаратистів становили російські агенти.

Завдяки діям правоохоронців, місцевих еліт та громадських активістів російські плани з роздмухування сепаратизму провалилися на Харківщині, Дніпропетровщині, Запоріжжі, Херсонщині, Миколаївщині, Одещині.

Проте, починаючи з березня 2014 р. проросійські бойовики захопили деякі державні установи Донецька, Луганська та інших міст Донбасу. Почався терор і убивства прихильників єдиної України. Сепаратисти проголошували самозвані «республіки», маючи щонайбільше по кілька тисяч прихильників на вулицях. На Донеччину й Луганщину безперешкодно прибували загони російських диверсантів, оскільки кордон не було перекрито.

У середині квітня загін озброєних російських терористів під керівництвом офіцера російської розвідки захопив м. Слов'янськ та довколишні території. У місті, як і в Донецьку та Луганську, почалися вбивства українських патріотів. Одними з перших терористи закатували студентів та депутата Горлівської міськради за його намір зберегти український прапор над міською радою. Невдовзі терор став масовим.

Проросійські терористи вбили тисячі людей, розграбували безліч державного і приватного майна, тисячі місцевих мешканців зникли безвісти або пройшли через катівні. Натомість у Харкові, завдяки своєчасним і рішучим діям правоохоронців, вдалося швидко впоратися із сепаратистами.

У відповідь на терор Україна розпочала Антитерористичну операцію (АТО), яка фактично стала Російсько-Українською війною.

країнській армії довелося відновлювати свою боєздатність безпосередньо в ході бойових дій. У середині квітня українські десантники звільнили від ворога аеродром міста Краматорська й гору Карачун, звідки почали визволення краю. Проте, на підмогу терористам почали надходити нові сили з Росії, озброєні танками, бронемашинами, системами протиповітряної оборони та іншим важким озброєнням.

У квітні 2014 р. Росія разом із США, ЄС і Україною підписала в Женеві угоду, за якою бойовики були зобов'язані роззброїтися і звільнити захоплені приміщення в обмін на амністію. Однак, Путін знехтував виконанням цієї угоди.

У травні сепаратисти інсценували незаконні «референдуми» щодо «незалежності» самопроголошених «Луганської народної республіки» (ЛНР) і «Донецької народної республіки» (ДНР). У захоплених містах влаштовувалися поодинокі дільниці для голосування, біля яких збиралися черги, аби забезпечити необхідну пропагандистську «картинку» для російських ЗМІ про начебто підтримку сепаратистів місцевим населенням. Бюлетені для «референдумів» були розмножені на ксероксі, що виключало будь-який контроль. Самі сепаратисти змушені були заявляти, що ці референдуми не означають відокремлення від України, оскільки більша частина мешканців Донбасу за всіма соціологічними даними не підтримувала відокремлення від України.

Наприкінці травня «ЛНР» та «ДНР» підписали угоду про утворення «союзу республік «Новоросії». Проте цей вигаданий у Москві мертвонароджений проект не прижився. Адже в історичній пам'яті місцевого населення жодної «Новоросії» не було.

На початку травня 2014 р. в Одесі проросійські бойовики, озброєні автоматами і пістолетами, напали на багаточисельний мирний проукраїнський мітинг, застреливши кількох його учасників. Після цього проросійські активісти сховалися в міському Будинку профспілок від обурених демонстрантів. Від «коктейлів Молотова» зайнялися вхідні двері, а саму будівлю підпалили зсередини. Унаслідок розстрілів проукраїнських мирних демонстрантів та пожежі, що спалахнула в Будинку профспілок, загинули більше сорока людей.

Українська влада повсякчас демонструвала готовність до політичного врегулювання. Президент України Петро Порошенко неодноразово виступав з мирними пропозиціями, оголошував одностороннє перемир'я. Проте, бойовики продовжували напади, включно з атаками з використанням протиповітряних засобів на українські літаки та вертольоти.

У червні українським військам вдалося завдати низку поразок російським найманцям під Красним Лиманом, Ямполем і Миколаївкою. Російські військові та місцеві колаборанти (зрадники), які раніше обіцяли «перетворити Слов'янськ на Сталінград», утекли. Частина з них, яка пересувалася танками, українці знищили, а частині, що їхали цивільними автомобілями, вдалося добратися до Донецька. Українські війська визволили Слов'янськ та інші міста з мінімальними втратами для цивільної інфраструктури. Одразу у звільнені міста пішла гуманітарна допомога мирному населенню.

Визволені українською армією Слов'янськ, Краматорськ, Маріуполь та інші міста лишилися переважно цілими і неушкодженими, на відміну від загарбаних російськими військами й найманцями (Дебальцеве, Вуглегірськ).

Українські війська дотримувалися наказу при визволенні загарбаних територій максимально уникати жертв серед мирного населення. Натомість проросійські бойовики обстрілювали артилерією та системами залпового вогню українських військових, мирні міста і села Донбасу, що залишилися під контролем українського уряду. Крім того, окремі російські терористи здійснювали обстріли населених пунктів, що перебували під їхнім власним контролем, вочевидь, з метою залякати мирне населення, паралізувати його волю до опору та звинуватити Україну.

Українська армія і добровольчі підрозділи набиралися бойового досвіду. У середині червня від російських терористів було звільнено велике приморське місто Маріуполь. Територія, контрольована терористами, невпинно звужувалася.

Ватажок російських терористів у Слов'янську заявив, що лише під його командуванням були 5,5 тисяч бойовиків, а загалом, за даними самих російських терористів, лише за півроку через їхні формування пройшли понад 35 тисяч російських «добровольців», не рахуючи місцевих колаборантів. Попри це, російські терористи та їхні місцеві наймити продовжували закликати Путіна до відкритого вторгнення в Україну.

Агресія проти України супроводжувалася небачено безсоромною брехнею в російських ЗМІ. Аби збуджувати ненависть до українців, вони повідомляли вигадані історії про «розп'ятого хлопчика», про «рабів», яких нібито мали давати кожному українському бійцю, про пташок снігурів, яких нібито знищували українські школярі та інші нісенітниці, цинічно використовували для своїх зйомок хворих дітей, підтасування відеокадрів тощо.

У липні українські війська здійснили спробу відсікти захоплені терористами території від російського кордону, аби припинити надходження з Росії військової техніки та бойовиків. Проте, у зв'язку з масованими обстрілами артилерією та залповими системами з території самої Росії, українські частини змушені були залишити ці спроби.

17 липня проросійські терористи, серед яких, імовірно, були російські військові, з російського комплексу протиповітряної оборони збили над українським Донбасом цивільний малайзійський літак «Боїнг» з майже трьомастами людьми на борту. Ця подія викликала шок у світі та нові санкції проти Росії з боку США, ЄС та їхніх союзників.

На середину серпня 2014 року територія, контрольована терористами, зменшилася втричі. За зізнаннями ватажків бойовиків, їм до поразки лишалися один-два тижні.

Путін боявся краху своїх маріонеток, що міг підважити його власні позиції в Росії. Із середини серпня Росія, на додачу до своїх підрозділів в Україні, почала масоване вторгнення у тил українській армії. У Росії лицемірно називали російських військових «отпускниками»: нібито під час відпусток вони приїхали на важкій військовій техніці – з танками, гарматами, зенітними комплексами – воювати проти України. А цю важку зброю, мовляв, вони купили «у воєнторзі».

У важких боях частина українських військ була заблокована під м. Іловайськ. Попри обіцянки виходу з оточення зі зброєю, які українцям надали російські офіцери та російський президент Путін, обидві колони українських військ були розстріляні російською артилерією. Кількасот українських бійців загинули, ще кількасот потрапили в полон, де їх піддавали нелюдському поводженню.

Натомість, на інших ділянках наступ російської армії було відбито. У Маріуполі місцеві мешканці добровільно будували укріплення для українських бійців, які захищали місто.

5 і 19 вересня в Мінську Україна, Росія і ОБСЄ уклали угоди за якими сторони мали припинити вогонь, відвести важку зброю від лінії вогню та передати контроль за українсько-російським кордоном Україні. Після складних переговорів центральна влада України зголосилася надати частинам Донецької і Луганської областей, які станом на 19 вересня 2014 р. опинилися під контролем проросійських сил, широке самоврядування. Однак, і цього разу Росія порушила угоду. Росія ввела на український Донбас тисячі одиниць військової техніки, що дозволило організувати низку атак на кількох напрямках. Попри чергову мирну угоду від 12 лютого 2015 р. російські війська атакували український плацдарм біля містечка Дебальцевого. Метою було оточити і взяти в полон українських солдат, аби деморалізувати українське суспільство та викликати внутрішні збурення. Проте, українські підрозділи

відступили з Дебальцевого, завдавши бойовикам, за свідченням одного з ватажків сепаратистів, «колосальних втрат», яких вони «ніколи не визнають».

Попри мирні угоди Росія через своїх агентів продовжувала терористичні акції та диверсії на території України. Російські агенти підривали залізничні колії, офіси державних установ, волонтерських організацій тощо, а також мирних громадян, безуспішно намагаючись створити атмосферу страху і невпевненості в суспільстві.

Війна тяжко позначилася на долях мільйонів українців. Мало яка держава в сучасній історії пройшла такі випробування. Загинули тисячі цивільних і військових. За оцінками ООН на початок 2015 року кількість переміщених осіб в Україні досягла понад 1 млн осіб.

Ще в травні 2014 року терористи вперше спробували захопити Донецький аеропорт, але з великими втратами були вибиті українськими бійцями. Вороги, а згодом і українці за незламність назвали вояків з Донецького аеропорту «кіборгами». Донецький аеропорт, хоч і був вщент зруйнований і залишений українськими бійцями в січні 2015 р., став ще одним символом мужності українських воїнів.

«Попереду мене на касі дівчинка років семи купує пачку недорогого печива, розплачуючись монетками і купюрами по 1-2 грн. Розрахувавшись, вона підходить до лотка, що стоїть поруч, де всі бажаючі збирають для солдатів хто що може і залишає в ньому печиво та листок А4 з малюнком. На малюнку дитина з кульками і чоловік тримає дитину за руку, квіточки, будиночок, сонце – ну як на всіх дитячих картинках. Поклала вона це і пішла до виходу. Виявилось, живе в сусідньому будинку, вийшла гуляти. Зайшла в магазин купити печиво, бо її тато його дуже любить. Мама їй дає гроші, а вона їх збирає, і кілька разів на тиждень купує печиво. Без зайвої думки кажу їй: «Твій тато напевно військовий, йому обов'язково передадуть печиво і він зрадіє». Відповідає: «Тата забрали на війну і його вбили там, а печиво і мій малюнок для інших тат, які ще живі»... Все обірвалося. Дівчинку звати Ліля, мама Яна, тата звали Міша, йому було 27 років» (Микола Сербин, киянин).

Під час війни відродилися самоповага, кращі героїчні військові традиції українського народу та готовність людей усіляко підтримувати свою країну: особистою збройною участю, волонтерською працею, грішми, майном. Волонтерський рух для допомоги армії та постраждалим цивільним досяг в Україні небувалих для сучасної Європи розмірів. Навіть діти надсилали захисникам Вітчизни заощаджені чи наколядовані гроші та свої малюнки.

Стійкість і мужність української армії, інших силових структур та підтримка армії з боку українського народу стали основними чинниками, які, поряд із тиском Заходу, змушували Росію йти на «заморожування» агресії.

Всупереч ворожим підступам і пропаганді в Україні зміцнилася національна єдність. У питаннях захисту країни не існувало залежності від мови чи релігії. Попри жертви та економічні проблеми багато людей усвідомили цінність власної держави й армії для захисту життя.

Мужній опір українців змусив розвинуті країни світу нарощувати міжнародний тиск на Росію, унаслідок чого вже за півроку російська економіка увійшла у глибоку кризу. У Європі та світі почалося усвідомлення загрози світовому порядку від російської агресії, важливість міжнародної солідарності з Україною в її боротьбі за незалежність. Українці своєю кров'ю платили за європейські цінності свободи.

Політичне утвердження України. Переможцем дострокових президентських виборів, що відбулися 25 травня 2014 р., став Петро Порошенко. Він отримав 54% голосів і переміг у першому турі в усіх регіонах країни, де проходили вибори (в Автономній Республіці Крим і м. Севастополь, окупованих Росією, провести вибори було неможливо). Щоб оновити всі гілки влади, президент П. Порошенко ухвалив рішення про дострокові парламентські вибори. До нової Верховної Ради переобрали лише 62з 239, які голосували за «диктаторські закони» 16 січня. Понад половина народних депутатів були обрані до парламенту вперше.

Результати виборів до Верховної Ради 26 жовтня 2014 р. 150 місць з 422 отримав Блок Петра Порошенка, 82 – «Народний фронт», 31 – Об'єднання «Самопоміч», Фракція Радикальної партії – 22, і 19 – фракція Об'єднання «Батьківщина». Ці фракції сформували Уряд і зобов'язалися здійснювати реформи.

Обрання нових органів влади стало важливим досягненням України. Всупереч воєнним діям, світ визнав вибори вільними і демократичними. Не менш важливим завданням відтоді стало проведення назрілих реформ. Економіка країни зазнала сильного удару внаслідок російської агресії та корупційної діяльності підтримуваного Росією Януковича. Однак, на відміну від початку 1990-х, країни Заходу виявили готовність надати економічну підтримку Україні, а більшість українців розуміли необхідність реформ і вимагали їхнього проведення.

127. АРХІВНИЙ ФОНД.

Із липня 2012 року Буджацьке козацтво (збирачі В.Тимофєєв та С.Ушанова) починає формувати Архівний фонд документів Буджацького козацтва (у складі Об'єданого архівного фонду Р-8243 «Козацькі товариства Одещини» Державного архіву Одеської області), який складається з п'яти частин: **ч.1. Адамівський Осередок Козацтва (1990-2003).** Довідка про Адамівський Осередок Козацтва (АОК). Основні документи АОК. Козацька газета «Козацький вісник» (1991-1998). Вирізки з газет. Фото. Інші документи АОК (1990-2003). Спомини Самовидців. Додатки. **ч.2. Адамівська школа козацько-лицарського виховання (1983-2003).** Довідка про Адамівську школу козацько-лицарського виховання. Основні документи школи. Шкільна газета «Джура» (1998-2001). Вирізки з газет. Фото. Інші документи школи (1983-2003). Школа козацько-лицарського виховання – гуманістична основа становлення особистості (методичні матеріали з досвіду роботи колективу Адамівської школи). Спомини Самовидців. Додатки. **ч.3. Задністрова Січ (2003-2010).** Довідка про Задністрову Січ (ЗС). Основні документи ЗС. Козацька газета «Річ про Буджацьку Січ» (2004-2006), «Річ про Січ» (2007), «Козацтво Задністров'я» (2008), «Козак Задністров'я-Січ» (2009), «Козак Задністров'я» (2010). Вирізки з газет. Фото. Інші документи ЗС (2003-2010). Спомини Самовидців. Додатки. **ч.4. Буджацьке козацтво (1991-т.ч.).** Довідка про Буджацьке козацтво. Основні документи Буджацького козацтва (1991-т.ч.). Козацька газета «Річ про Буджацьку Січ» (2010-т.ч.). Вирізки з газет. Інші документи Буджацького козацтва (2010-т.ч.). Спомини Самовидців. Додатки: книги, справи, документи організацій козацтв Буджаку (1991-т.ч.). **ч.5. Документи архіву отамана Буджацького козацтва (1991-т.ч.).** Довідка про архів отамана Буджацького козацтва. Основні документи архіву. Козацькі ЗМІ (1991-т.ч.). Вирізки з газет. Фото. Інші документи архіву (1991-т.ч.). Спомини Самовидців. Додатки: книги, щоденники отамана Буджацького козацтва, справи, документи організацій козацтв Буджаку, Одещини, України, Зарубіжжя. Різне.

128. ТВОРЧИЙ КОЛЕКТИВ «ДНЕСТР».

У 2011 році була створена громадська організація Естетичний Розвиток Акерманців (ЕРА) «Дністр», за сприянням якої існує ансамбль народного танцю «Дністр» під керівництвом Ростікової Світлани Селівестрівни (вже більше 20 років) і театр танцю С.Ростікової «Дністр» Білгород-Дністровського районного центру позашкільної освіти і виховання. За період із 2007 року ансамбль виступав із творчими звітами у містах – Львів і Дніпропетровськ, Київ і Ялта (Україна), Варна і Кранево (Болгарія), Стамбул (Туреччина), Краков (Польща), Білгород і Москва (Росія), Мюнхен і Дрезден (Німеччина), Париж і Диснейленд (Франція), Творчий колектив «Дністр» було посвячно у козацтво у грудні 2014 року.

129. П'ЯТИТОМНИК «АРХІВИ КОЗАЧЧИНИ БУДЖАКУ».

Серія архівних документів сучасного козацтва Буджаку – межиріччя Дунай-Дністер (у тому числі рукописних), що була зібрана та надрукована (фотокопії та ксерокопії) у 5 книгах Архівів. Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок Архівів – близько 2200 стор.

Т.1. Місія Буджацького козацтва. Преса про козацтво: Козацький вісник. Спомини Самовидців. Додатки. 2011. **Т.2.** Історія Буджацького козацтва. Преса про козацтво: Джура. Річ про Адамівську Січ. Спомини Самовидців. Додатки. 2011 **Т.3.** Хронологія розвитку Буджацького козацтва. Преса про козацтво: Річ про Буджацьку Січ. Річ про Січ. Козацтво Задністров'я. Спомини Самовидців. Додатки. 2011. **Т.4.** Концепція, програми Буджацького козацтва. Преса про козацтво: Козак Задністров'я – Січ. Річ про Буджацьку Січ. Спомини Самовидців. Додатки. 2012. **Т.5.** Звернення Буджацького козацтва. Преса про козацтво: Річ про Буджацьку Січ. Спомини Самовидців. Сучасне козацтво Буджаку. Замість закінчення. 2012.

Архіви були надруковані у 20 екземплярах й на теперішній час вони є у: районних і міських бібліотеках Буджаку – Арциз, Білгород-Дністровський, Шабо, Болград, Ізмаїл, Суворове, Кілія, Вилкове, Рені, Сарата, Тарутине, Татарбунари; Одеській національній бібліотеці, науковій бібліотеці Одеського національного університету, Одеській обласній універсальній бібліотеці, Національній бібліотеці України ім. В.Вернадського (Київ), Державній історичній бібліотеці України (Київ, Лавра).

130. СЕМИТОМНИК «АРХІВИ КОЗАЧЧИНИ ОДЕЩИНИ».

Серія архівних документів сучасного козацтва Одещини (у тому числі рукописних), що була зібрана та надрукована (фотокопії та ксерокопії) у 7 книгах Архівів. Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок Архівів – вже близько 1,5 тис. (вийшли друком 3 перших книги)

Т.1. Вступ. Преса про козацтво: Козацький вісник. Джура. Річ про Буджацьку Січ. Річ про Січ. Козацтво Задністров'я. Козак Задністров'я-Січ. Річ про Буджацьку Січ. Шлях козака. 2010. **Т.2.** Шлях козака. Додатки. 2010. **Т.3.** Козацтво Буджаку – Довідник. Шлях козака. 2012. **Т.4. Т.5. Т.6. Т.7.**

Архіви були надруковані у 10 екземплярах й на теперішній час вони є у: Одеській національній бібліотеці, науковій бібліотеці Одеського національного університету, Одеській обласній універсальній бібліотеці, науковій бібліотеці Південноукраїнського державного педагогічного університету (Одеса), Національній бібліотеці України ім. В.Вернадського (Київ), Державній історичній бібліотеці України (Київ, Лавра).

131. ДВНАДЦЯТИТОМНИК «ЛИЦАРІ УКРАЇНИ. ЕНЦИКЛОПЕДІЯ СУЧАСНОГО КОЗАЦЬКОГО РУХУ БУДЖАКУ».

Серія архівних документів сучасного козацтва (у тому числі рукописних), що була зібрана та надрукована (фотокопії та ксерокопії) у 14 книгах Архівів. Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок Архівів – вже близько 7,3 тис. (вийшли друком 12 перших книги).

Т.1. АОК. Адамівський курінь. Козацтво. Козацька педагогіка – сучасна освіта. 2008. **Т.2. АОК.** Річ про Адамівську Січ. Козацьке тілодуховиховання. 2006. **Т.3. АОК.** Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання. Сучасне українське козацтво на півдні Одещини. Довідник козака. 2005. **Т.4. ЗС.** Задністрова Січ. Козацький громадський рух. 2010. **Т.5. ЗС.** Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини.

Річ про Буджацьку Січ. Виховання козака-лицаря. 2007. **Т.6. 3С.** Сучасне лицарство Задністров'я. Річ про Січ. Школа козацько-лицарського виховання. 2008. **Т.7. 3С.** Задністровці-нарис. Козацтво Задністров'я. Козак Задністров'я-Січ. Козацько-лицарське виховання. 2009. **Т.8. 3С.** Сучасне козацтво Задністров'я. Козак Задністров'я. Теорія та практика козацького вишколу. Спомини Самовидців. 2010. **Т.9. БК.** Козацький вісник. Буджацьке козацтво-1. Річ про Буджацьку Січ-1. Довідник козака Буджаку. 2012. **Т.10. БК.** Буджак-огляд. Буджацьке козацтво-2. Основні документи Буджацького козацтва. Річ про Буджацьку Січ-2. Дитячий та юнацький козацький рух. 2014. **Т.11. БК. ч.1.** Козацькі терміни. Буджацьке козацтво-3. Річ про Буджацьку Січ-3. Козацький вишкіл. 2015. **ч.2.** Козацтво Буджаку-огляд. Буджацьке козацтво-4. Річ про Буджацьку Січ-4. Козацький гарт. 2015. **Т.12. БК. ч.1. ч.2.**

Структурно кожна з дванадцяти збірок складається з трьох розділів: перший - історичний нарис про певний період діяльності Задністрового-Буджацького козацтва або спомини Самовидців козацького руху; другий – збірки козацьких газет за період із 1991 по т.ч. – «Козацький вісник», «Джура», «Річ про Адамівську Січ», «Річ про Буджацьку Січ», «Річ про Січ», «Козацтво Задністров'я», «Козак Задністров'я», знову «Річ про Буджацьку Січ»; третій – праці з теорії та практики сучасного козацького руху (у тому числі – дитячого та юнацького).

Збірки об'єднані у три блоки: 1. Адамівський Осередок Козацтва (до складу якого входить Адамівська школа козацько-лицарського виховання – гуманістична основа становлення особистості, берегиня духу села - інноваційний громадський козацький навчально-виховний заклад нового типу – на базі загальноосвітньої школи - покликаний дати учням додаткову козацько-лицарську освіту, забезпечити їх надійний духовний зв'язок з предками, розвинути стосунки з сучасниками і зорієнтувати козачат на інтереси нащадків, бо творче відродження в житті ідей і засобів козацької педагогіки має забезпечити виховання фізично здорових, морально чистих і по-лицарськи мужніх та сильних духом громадян незалежної України) – представлені документи 1988-2003 років, що стосуються діяльності первинної (низової) козацької організації, яка діє на території Адамівської сільської ради – три збірки. 2. Задністрова Січ – представлені документи 1991-2010 років, що стосуються діяльності козацьких організацій Білгород-Дністровського району та міста Білгорода-Дністровського – п'ять збірок. 3. Буджацьке козацтво – представлені документи із 1991 року, що стосуються роботи регіональної козацької організації Буджаку (міста обласного підпорядкування – Білгород-Дністровський, Ізмаїл; райони – Арцизьський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Кілійський, Ренійський, Саратський, Татарбунарський, Тарутинський) – чотири збірки.

Енциклопедія була надрукована у 35 екземплярах й на теперішній час вона є у: всіх обласних універсальних наукових бібліотеках, національних та державних бібліотеках України.

132. ТРЬОХТОМНИК-КОНВОЛЮТ «ЧАС ВИХОВУВАТИ ЛИЦАРІВ».

Серія архівних документів сучасного козацтва щодо національно-патріотичного виховання на засадах козацького лицарства (у тому числі рукописних), що була зібрана та надрукована (фотокопії та ксерокопії) у 3 книгах Конволюту. Оригінали були здані укладачами (В.Тимофєєв, С.Тимофєєва-молодша) у Одеську обласну філію Державного архіву України. Загальна кількість сторінок Конволюту – близько 1,5 тис. (вийшли друком 2 перші книги).

Т.1. АОК. Адамівський курінь. Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання. Сучасне українське козацтво на півдні Одещини або Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини або Сучасне лицарство Задністров'я або Задністровці або Сучасне козацтво Задністров'я. 2010. **Т.2. 3С.** Задністрова Січ. Виховання козака-лицаря або Школа козацько-лицарського виховання або Козацько-лицарське виховання або Теорія та практика козацького вишколу або Дитячий та юнацький

козацький рух або Козацький вишкіл або Козацький гарт. Козацькі ЗМІ Буджаку. 2015.
Т.3. БК. Буджацьке козацтво. Довідник козака. Бритівська Січ – школа національно-патріотичного виховання. 2017.

Конволют був надрукований у 50 екземплярах й на теперішній час він є у: всіх наукових бібліотеках класичних університетів та педагогічних університетів, національних та державних бібліотеках України.

133. НОВІ ІНТЕРНЕТ-САЙТИ БУДЖАЦЬКОГО КОЗАЦТВА.

Інтернет-сайти та сторінки козаків Буджаку створювалися (й створюються) для освітлення окремих питань теорії козацького державотворення, козацького гарту, історії козацтва, зокрема сучасного козацтва Буджаку та ін...

Сайт «Буджацьке козацтво»: <http://Budzakkozak.webstolica.ru/>

Всеукраїнський сайт «Козацька бібліотека»: <http://kozakbiblio.web-box.ru/>

Авторський сайт Тимофєєва В.Я.: <http://samlib.ru/t/twja/>

Авторський сайт Тимофєєва В.Я.: <http://www.proza.ru/avtor/timeich/>

Авторський сайт Ушанової С.В.: http://samlib.ru/u/ushanowa_s_w/

134. ЧАСОПИС «РІЧ ПРО БУДЖАЦЬКУ СІЧ» (2010-т.ч.).

Друкований (комп'ютерний друк) орган козацтва Буджаку. Ілюстрований фотографіями. Відновлено друк із жовтня 2010 року. Розмножується самодруком по 500 екземплярів. Редактор В.Тимофєєв. Вже вийшло близько 600 номерів часопису.

Засіб масової інформації - часопис «Річ про Буджацьку Січ» - друкований орган козаків Буджаку (межиріччя Дунай-Дністро Одеської області).

Засновником часопису є Ініціативна група Старшини Буджацького козацтва - Тимофєєв В.Я., Тимофєєв В.В., Ушанова С.В. (далі - Засновник).

Виробництво часопису здійснює Редакція газети «Річ про Буджацьку Січ» (далі – Редакція). Головний редактор-шеф часопису Тимофєєв В.Я.

Повне офіційне найменування Редакції – Редакція часопису «Річ про Буджацьку Січ».

Адреса Редакції: м. Білгород-Дністровський, вул. Радянська 3А, тел. 067-600-2011.

135. КНИГИ ПРО БУДЖАЦЬКЕ КОЗАЦТВО.

Загалом, з початку 90-х років ХХ століття по т. ч. було надруковано про козацтво Буджаку близько 40 книг (з них 11 – багатотомники: «Козацтво» в 3-х випусках, «Адамівська Січ» в 33-х книгах, «Річ про Адамівську Січ» в 3-х томах, «Адамівська громада» - в 2-х томах, «Архіви козаччини Задністров'я» в 20-ти книгах, «Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я» в 9 томах, «Задністрова Січ» в 3-х частинах, «Архіви козаччини Буджаку» в 5-ти книгах, «Архіви козаччини Одещини» в 7-ми книгах, «Буджацьке козацтво» в 3-х частинах, Збірка «Лицарі України» у 12 частинах).

01. Тимофєєв В.Я. Козацтво. Випуски 1-3. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 1995, 1998, 2000. Книга слугувала посібником для практичної діяльності козаків Адамівського Осередку Козацтва. 160 стор.

02. Тимофєєв В.Я. Козацький вісник. Видавництво СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 1998. Газета Адамівського Осередку Козацтва за 1991-1998 роки. Фотоілюстрації. 60 стор.

03. Тимофєєв В.Я. Адамівська Січ. 15 тт. (33 кн). Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2001-2003. Про козацтво Адамівської громади: козаків та козачок, молодиків та берегинь, джур та дан, козачат та лель.

04. Тимофєєв В.Я. Річ про Адамівську Січ. 3 тт. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2001-2003. Ілюстрована історія становлення та розвитку колективу Адамівської школи козацько-лицарського виховання, що на Білгород-Дністровщини.

05. Тимофєєв В.Я. Адамівська громада. 2 тт. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2003. Книга про людей Адамівської громади; людей, які внесли частку себе у розвиток духовного, економічного життя трьох населених пунктів: Адамівки, Авидівки, Благодатного, що на Одещині.

06. Тимофєєва С.В., Тимофєєв В.Я. Архіви козащини Задністров'я. 11 тт. (20 кн). Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2003-2010. Документи та матеріали козацтва Задністров'я.

07. Тимофєєв В.Я. Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2004. 186 стор. Додатки, фото. Опис моделі громадського (на базі загальноосвітньої школи) навчально-виховного закладу нового типу, покликаною дати учням додаткову козацько-лицарську освіту, забезпечити їх надійний духовний зв'язок з предками, розвинути стосунки з сучасниками і зорієнтувати козачат на інтереси нащадків, бо творче відродження в житті ідей і засобів козацької педагогіки має забезпечити виховання фізично здорових, морально чистих і по-лицарськи мужніх та сильних духом громадян України. За впровадження цієї моделі в практику роботи школи автор був удостоєний звання «Кращий освітянин України 2002 року».

08. Тимофєєва С.В. Сучасне українське козацтво на півдні Одещини. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2005. 80 стор. Бібліографія. Стисло викладена історія козацтва півдня Одещини.

09. Тимофєєв В.Я. Козацька педагогіка – сучасна освіта. Видавництво «СП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2005. 100 стор. Додатки. Стисло викладена методика створення і налагодження роботи молодіжних та дитячих козацьких осередків, школи козацько-лицарського виховання.

10. Тимофєєв В.Я., Ушанова С.В. Лицарі України. Енциклопедія сучасного козацького руху Буджаку. У 12 збірках. Видавництво «Гетьман». Білгород-Дністровський. 2005-2016.

11. Тимофєєва С.В. Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2006. 174 стор. Додатки. Бібліографія. Ілюстрована історія козацтва Білгород-Дністровського (міста та району).

12. Тимофєєв В.Я. Козацьке тілодуховиховання. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2006. 16 стор. Стисло викладений один з аспектів козацько-лицарського виховання дітей та шкільної молоді.

13. Тимофєєв В.Я. Річ про Буджацьку Січ. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2006. 526 стор. Фото. Ілюстрована історія сучасних козацтва Буджаку (збірка козацьких газет «Річ про Буджацьку Січ» 2004-2006 років).

14. Тимофєєв В.Я. Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я. У 9 тт. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2006-2009. Спроба всебічного видання про козацтво Південноукраїнського Задністров'я: життєпис козацьких достойників, преса про козацтво, нотатки Самовидців.

15. Тимофєєв В.Я. Козацько-лицарське виховання. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2007. 300 стор. Фотоілюстрації, додатки. Збірка методичних матеріалів (Укази Президента України, документи Міністерства освіти і науки України, Українського козацтва щодо козацько-лицарського виховання; методика їх використання).

16. Тимофєєв В.Я. Школа козацько-лицарського виховання. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2007. 230 стор. Додатки. Методика формування колективу в школі козацько-лицарського виховання (узагальнено досвід роботи педагогічних колективів навчальних закладів Південноукраїнського Задністров'я).

17. Тимофєєв В.Я. Виховання козака-лицаря. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2007. 200 стор. Додатки. Методика формування особистості козака-лицаря в школі козацько-лицарського виховання.
18. Тимофєєв В.Я. Козацький громадський рух. Видавництво «Володимир»-СПД Саламаха Л.Ф. Білгород-Дністровський. 2007. 160 стор. Бібліографія. Узагальнено досвід роботи колективів навчальних закладів та громадських організацій козацького спрямування Південноукраїнського Задністров'я з виховання дітей та молоді.
19. Ушанова С.В. Сучасне лицарство Задністров'я. Видавництво «СПД СП». Білгород-Дністровський. 2007. Висвітлюється історія виникнення сучасного Українського козацтва на території півдня Одещини (Білгород-Дністровський район та місто) – на Задністров'ї. Охоплено період з 1989 року по 2004 рік. 260 стор. Фото. Бібліографія.
20. Тимофєєв В.Я. Річ про Січ. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2008. 150 стор., фотоілюстрації. Збірка козацьких газет «Річ про Січ», яка виходила в місті та в районі.
21. Тимофєєв В.Я. Адамівський курінь. Останнє десятиріччя ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2008. 350 стор. Фотоілюстрації, документи та матеріали. Книга – про Адамівський курінь Українського козацтва, що діяв в Білгород-Дністровському районі на Одещині в останньому десятиріччі ХХ ст. – першому десятиріччі ХХІ ст.; про козаків та козачок, про людей Адамівської громади, що в загальному громадському русі прокладали свої, козацькі, шляхи до незалежної держави Україна.
22. Ушанова С.В. Задністровці. Нарис. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2008. 80 стор. Сучасне козацтво Задністров'я (місто Білгород-Дністровський та Білгород-Дністровський район).
23. Тимофєєв В.Я. Задністрова Січ. В 3-х частинах. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2008. 2009. 2010. Ілюстрована історія регіональної козацької організації Південноукраїнського Задністров'я.
24. Тимофєєв В.Я. Козацький вишкіл. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2009. Досвід роботи колективів навчальних закладів Південноукраїнського Задністров'я з козацького вишколу дітей та молоді. 165 стор. Розділи: Від автора. I. Державні документи про козацтво. II. Документи козацтва. III. Документи Міністерства освіти і науки України щодо козацтва. IV. Козацька педагогіка й сучасна освіта. Рекомендована література. Замість закінчення.
25. Тимофєєв В.Я. Теорія та практика козацького вишколу. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2009. Досвід козацько-лицарського виховання колективів навчально-виховних закладів Південноукраїнського Задністров'я.
26. Тимофєєв В.Я. Козацтво Задністров'я. Збірка козацької газети, яка виходила в місті та в районі. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2009. 124 стор.
27. Тимофєєв В.Я. Дитячий та юнацький козацький рух. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2009. 176 стор.
28. Тимофєєв В.Я. Козак Задністров'я – Січ. Збірка козацької газети, яка виходила в місті та в районі. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2009.
29. Тимофєєв В.Я., Ушанова С.В. Довідник козака Буджаку. Видавництво «Отаман». Перше видання - 2009. Друге видання – 2010. Третє видання – 2011.
30. Тимофєєв В.Я. Козак Задністров'я. Збірка козацької газети, яка виходила в місті та в районі. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2010.
31. Ушанова С.В. Сучасне козацтво Задністров'я. Довідник. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2010.
32. Ушанова С.В., Тимофєєв В.Я. Архіви козаччини Буджаку. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. В 3 тт.-5 кн. (кн.1-2011, кн.2-2011, кн.3-2011. кн.4-2012, кн.5-2012).

33. Тимофєєв В.Я. Козацький гарт. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2011.

34. Тимофєєв В.Я., Ушанова С.В. Довідник козака. Збірка. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2012.

35. Тимофєєв В.Я. Річ про Буджацьку Січ (2010-2012, 2012-2014, 2014-2016). Збірка козацької газети, яка виходила в місті та в районі. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. У 3-х ч. 2012, 2014, 2016.

36. Тимофєєв В.Я. Буджацьке козацтво. Спомини Самовидця. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. У 3-х ч. 2012, 2014, 2016.

37. Ушанова С.В., Тимофєєв В.Я. Архіви козащини Одещини. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. В 5 тт.-7 кн. (кн.1-2010, кн.2-2010, кн.3-2011, кн.4-2011, кн.5-2011, кн.6-2012, кн.7-2012).

38. Ушанова С.В. Сучасне козацтво Буджаку. Довідник. Видавництво «Отаман». Білгород-Дністровський. 2012.

39. Тимофєєв В.Я., Ушанова С.В. Час виховувати лицарів. Січ - школа національно-патріотичного виховання на засадах козацького лицарства. З досвіду роботи директора школи. «Гетьман». Білгород-Дністровський. В 3 кн. (кн.1-2010, кн.2-2015, кн.3-2017).

Вищеперераховані книги є в центральних бібліотеках у Києві (Національна ім. Вернадського, Парламентська, Національна історична, Національна педагогічна ім. Сухомлинського, Інституту історії України НАНУ, Київського національного університету ім. Шевченка, Київського національного педагогічного університету ім. Драгоманова, Києво-Могилянської академії та ін.), Одесі (Національна ім. Горького, Одеського національного університету, Південноукраїнського педагогічного університету ім. Ушинського, обласній ім.), в обласних на Україні, в районних на Буджаку (Арциз, Болград, Білгород-Дністровський, Вилкове, Ізмаїл, Кілія, Рені, Сарата, Татарбунари, Тарутине) та в сільських і міських бібліотеках Білгород-Дністровського району і міста Білгорода-Дністровського.

ЗМІСТ:

Вступ. (3)

01. Буджацька республіка. (10)

02. Татарбунарська козацька сотня (1-й революційний Акерманський кавалерійський загін). Татарбунарське повстання (1924). Хотинське повстання (1919). Бендерське повстання (1919). (11)

03. Підпільні міські, селянські та козацькі організації Буджаку (1918-1944). (16)

04. Мистецько-культурні нелегальні, напівлегальні та легальні козацькі гурти Буджаку (1944-1973). (18)

05. Козацькі гурти «Вусачі», «Гасанці», «Покровці». (19)

06. Нащадки мазепинців та запорожців. Місто Білгород-Дністровський, Білгород-Дністровський р-н - Старокозаче, Петрівка, Переможне-Папушойя, Турлаки, Стара Царичанка, Нова Царичанка. (19)

07. Нащадки запорожців та некрасівців. Місто Кілія, Кілійський р-н - Вилкове, Мирне, Трудове, Шевченкове, Приморське. (20)

08. Нащадки некрасівців та запорожців. Місто Ізмаїл, Ізмаїльський р-н - Стара Некрасівка, Муравльовка, Першотравневе. (20)

09. Українське Задністрове Вільне козацтво. (21)

10. Козацьке земляцтво Болгарії. (22)

11. Нащадки козаків Румунії (запорожці, некрасівці). (23)

12. Нащадки козаків Молдови (запорожці, некрасівці). (23)

13. Нащадки козаків Гагаузії. (23)

14. Осередок Задністрового козацтва - Адамівський Осередок Козацтва. (23)

15. Буджацький осередок - Буджацька Січ - Буджацьке Січове козацьке військо. (25)

16. Задністровий осередок - Задністрове земляцтво. (29)

17. Задністрова паланка - Білгород-Дністровська паланка - Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство пасічників - Білгород-Дністровське міжрайонне паланкове козацьке товариство. (31)

18. Святкування 500-річчя Запорозького козацтва. (37)

19. День козаків Півдня Бессарабії. (37)

20. «Козацький вісник». (1991-1998; 1998-2015). (38)

21. Чотирнадцятирік (Козацький звичаєвий кодекс). (38)

22. Кодекси буття Українського Буджацького козацтва. (39)

23. Білгород-Дністровське педучилище. (39)

24. Збірка «Козацтво». (40)

25. Копір-центр «Ксерокс» СП «Петрекс». (40)

26. Адамівська добровільна козацька дружина. (41)

27. Білгород-Дністровський міський козацький Кіш. (41)

28. Саратовське районне козацьке товариство. (43)

29. Ізмаїльський міський курінь «Наливайко». (43)
30. Татарбунарське районне козацьке товариство. (43)
31. Духовий оркестр. (44)
32. Долинівська Січ (школа). (44)
33. Старокозацька Січ (школа). (44)
34. Молозька Січ (школа). (45)
35. Миколаївсько-Новоросійська Січ (школа). (46)
36. Адамівська Січ (школа). (47)
37. Випаснянська №1 Січ (школа). (53)
38. Газета «Козак» з додатками «Козача», «Леля», «Джура», «Дана», «Молодик», «Берегиня». (54)
39. Міська координаційна рада з питань розвитку козацтва. (54)
40. Районна Координаційна рада з питань розвитку козацтва. (54)
41. Заходи та програми з розвитку Українського козацтва в районі та місті. (56)
42. Турлацька Січ (школа). (56)
43. Вигінська Січ (школа). (56)
44. Хор української народної пісні «Мрія». (57)
45. Ансамбль української народної музики «Веселка». (57)
46. Ансамбль української народної музики «Гроно». (58)
47. Фолк-рок гурт «Русичі». (59)
48. Народна хорова капела – пошуково-дослідницький фольклористичний гурт «Алкалія». (59)
49. Осередок молодих козаків. (59)
50. 1-й Окружний полк ім. П.Орлика. (60)
51. Окремий курінь ім. С.Білого. (60)
52. Курінь Війська Запорозького. (61)
53. Монашівська сотня. (62)
54. Білгород-Дністровський районний осередок ЧКЗ. (62)
55. Болградське районне козацьке товариство. (62)
56. Арцизьке козацьке товариство. (63)
57. Кілійське районне козацьке товариство. (63)
58. Кілійське районне козацьке товариство УРК. (63)
59. Кілійський районний осередок Соборного козацтва України. (63)
60. Ізмаїльський районний осередок Придунайсько-Ізмаїльського козацького товариства. (63)
61. Ізмаїльське районне козацьке товариство. (63)
62. Ізмаїльський міський козацький клуб школярів. (64)
63. Придунайська Січ. (64)
64. Ізмаїльська паланка козацтва Запорозького. (64)
65. Бессарабський полк УРК. (64)
66. КЮМІР «Шквал». (64)
67. Задністрова Січ. (64)
68. Жіноча громада. (68)
69. Військово-спортивний клуб «Патріот». (69)
70. Клуб «Козачка». (69)

71. Районна «Молода Січ». (69)
72. Свято-Рівноапостольського-Князя-Володимира-Білгород-Дністровська козацька духовна громада. Свято-Покровська-Білгород-Дністровська козацька духовна громада. Свято-Казанська-Адамівська козацька духовна громада. (69)
73. Берегині-майстрині. (69)
74. Помаранчева революція. (70)
75. Газета «Річ про Адамівську Січ». (72)
76. Газета «Річ про Буджацьку Січ». (73)
77. Дванадцятитомник «Архіви козащини Задністров'я». (73)
78. Святопокровський храм на Переможному. (73)
79. 20-тиріччя Задністрової Січі. (73)
80. Шабівський курінь. (74)
81. Гагаузський курінь. (74)
82. Затоцький курінь. (74)
83. Придністровський курінь. (74)
84. Переможненський курінь. (74)
85. Адміністративний курінь. (75)
86. Районна громада Берегинь. (75)
87. Випаснянська №2 Січ (школа). (75)
88. Салганська Січ (школа). (75)
89. Великомар'янівська Січ (школа). (75)
90. Баштанівська Січ (школа). (75)
91. Михайлівська Січ (школа). (76)
92. Ізмаїльська районна організація Українського Вільного Козацтва. (76)
93. Ізмаїльське об'єднання громадян «Козацький спадок». (76)
94. Гурт «Отаман та Берегиня». (76)
95. Ансамбль «Кредо». (76)
96. Видавництва «СПД СП», «Отаман», «Гетьман». (76)
97. Газета «Річ про Січ». (77)
98. Газета «Козацтво Задністров'я». (77)
99. Газета «Козак Задністров'я» - «Січ». (77)
100. Газета «Козак Задністров'я». (77)
101. Дев'ятитомник «Сучасне козацтво Південноукраїнського Задністров'я». (77)
102. Перші Інтернет-сайти козаків Буджаку. (78)
103. Буджацьке козацтво – Асоціація козацьких товариств Буджаку. (79)
104. Рада Старшини (Рада Отаманів) Буджацького козацтва. (80)
105. Рада Старійшин Буджацького козацтва. (81)
106. Матеріальна база Асоціації козацьких товариств Буджаку. (81)
107. Храми Святої Покрови району. (82)
108. Ренійське козацьке товариство. (82)
109. Тарутинське козацьке товариство. (82)
110. Бритівська Січ (школа). (82)

111. Переможненська Січ (школа). (83)
112. Петрівська Січ (школа). (83)
113. Школа Старшини (Отаманів) Буджацького козацтва. (84)
114. Характерницький курінь. (85)
115. Чорноморський навчально-оздоровчий курінь. (85)
116. Каролінобугазський курінь. (85)
117. Випасненський курінь. (85)
118. Депутатський курінь. (85)
119. Татарбунарська районна організація УКВ. (85)
120. Білоліська Січ «Буджак» (школа). (86)
121. Михайлівський (Саратський) окремий козацький полк («Чумацький шлях», «Сузір'я»). (86)
122. Болградське районне товариство УВК. (87)
123. Вилковське міське козацьке товариство УРК. (87)
124. Вилковське міське козацьке товариство УВК. (87)
125. Ізмаїльський окремий козацький полк. (87)
126. Події Євромайдану (Революція Гідності). (86)
127. Архівний фонд. (97)
128. Творчий колектив «Дністр». (97)
129. П'ятитомник «Архіви козаччини Буджаку». (98)
130. Семитомник «Архіви козаччини Одещини». (98)
131. Дванадцятитомник «Лицарі України. Енциклопедія сучасного козацького руху Буджаку». (98)
132. Трьохтомник-конволют «Час виховувати лицарів». (99)
133. Нові Інтернет-сайти Буджацького козацтва. (100)
134. Часопис «Річ про Буджацьку Січ». (100)
135. Книги про Буджацьке козацтво. (100)

* * *

Підписано до друку 14.10.2019. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 12,2. Обл.-вид. арк. 9,4. Зам. № 217.
Наклад 500 прим.

Видавець «ФОП Середняк Т.К.», 49000, Дніпро, 18, а/с 1212
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4379 від 02.08.2012.
Ідентифікатор видавця в системі ISBN 7822.
49000, Дніпро, 18, а/с 1212
тел. (073)-444-88-54, 096-308-00-38
E-mail: 7984722@gmail.com,
www.isbn.com.ua

Віддруковано на базі поліграфічно-видавничого центру «Адверта»
49000, Дніпро, Короленко 3 / 308
тел. (066)-55-312-55, (056)-798-04-00
073-030-81-00
E-mail: 7980400@gmail.com,
www.isbn.com.ua
www.vk.com/izdatelstvo_adverta
www.facebook.com/adverta.lzdatelstvo

ISBN 978-617-7822-08-9

© Ушанова С.В. Козацтво Буджаку ХХ-ХХІ століть. Науково-популярний нарис. – Дніпро: Середняк Т.К., 2019. - 108 с.